

Üç Aylık İdeolojik-Teorik Dergi

Aralık-Ocak-
Şubat 2015

KOMÜNAR

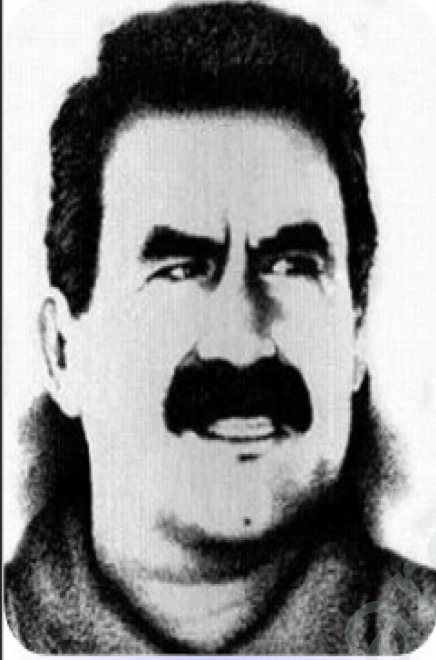
*Sosyalizmden Kuşku Duymak İnsandan ve Onun
Geleceğinden Kuşku Duymaktır*

APOCU YÖNETİM GERÇEĞİ

İÇİNDEKİLER...

Tarihte felsefe ve ahlaki öğretiler, tüm erdemli bilgelikler, dönemlerindeki modernite sorunlarına yanıt olmak için geliştirilmişlerdir

Yönetim.....	4
TOPLUMSAL YAŞAMIN ÖRGÜTLENME	
SORUNLARI VE YÖNETİM OLGUSU.....	13
POLİTİKA ve AHLAK'A	
DAYALI YÖNETİM.....	20
GÜÇ, YÖNETİM VE İKTİDAR	
İLİŞKİSİ ÜZERİNE.....	26
Öz yönetim- Yabancı yönetim.....	34
DEMOKRASİ YÖNETİR,	
DEVLET İDARE EDER.....	40
YÖNETİM TARZININ	
İNŞAYA ETKİLERİ.....	45
APOCU TARZLA YÖNETİM GERÇEĞİMİZİ ELE ALALIM	
VE ÇÖZÜM ÜRETİLİM.....	53
ETİK-ESTETİK YÖNETİM	
ANLAYIŞI.....	60
APOCU YÖNETİM GERÇEKLİĞİ VE	
KOLLEKTİVİZM.....	68

KOMÜNARDAN

Merhaba Sevgili Komünar okuyucuları,

Komünar'la on yılı geride bırakırken; hem yeni bir sayıyla, hem de yeni bir yılla yine sizlerin karşınızdayız. Evet komünar dergisi yayın hayatında onuncu yılına girdi, bu on yıl içerisinde önemli konuları ve dosyaları sizlerle paylaşmaya çalıştık. Paradigma ekseninde hareketimiz tarafından yorumlanan, önderlik tarafından ise bir perspektif, talimat olarak önümüze konulan her konu ve hususta siz yoldaş yapısıyla bir tartışma platformuna dönüştürmeyi çalıştık komünarı...

İşte böyle bir konu ve sayıyla tekrar sizlerin karşınızdayız. Bu sefer dosya konumuz; Apocu Yönetim Gerçekliği oldu... Önemli ve karmaşık bir konu olduğu kesin, ama bunun yanında yaşadığımız birçok sorunun ve zorlanmanın da neden olduğu bir konu olmakta. Devletin ve iktidarın, yine kavram kargaşasının bu alana nasıl saldırdığı, bunun üzerinden topluma yönelik nasıl müdahalede bulunduğunu konunun bağlamında ele almaya ve çözümlenmeye çalıştık. Yönetimin geçmişten/günümüze değin önderlik tarafından nasıl değerlendirildiğini, neyin eleştirildiğini ve yeninin ne olduğunu anlamaya-anlatmaya çalıştık.

İnşa dediğimiz bu süreçte, yönetim sorunlarımızın nasıl ortaya çıktığını, bunun inşa çalışmalarına olumlu ya da olumsuz nasıl yansımaları olduğunu irdeledik. Yönetimin ahlak ve politik unsurlarla nasıl bütünleşmesi gerekiyorsa, kolektif ve estetik yönetimin nasılına da cevaplar bulmaya çalıştık... Elbette ele alınan konular ve yazılar; birçok yönüyle eksik kaldı... Yönetim sorununu ortaya koyduk, önderlik ve örgüt tarafından sürekli değerlendirilen, eleştiri konusu olan bu olgu ve alan üzerindeki görselliği komünar'ın 63 sayısı olarak siz yoldaşlarla paylaşmaya çalıştık...

Daha nice yeni konular ve yeni on yıllar da buluşmak-görüşmek dileğinin yanı sıra,

Kavgayla, sevgiyle ve özgürlükle yürüyoruz.

Devrimci Selam ve Saygılarımızla

KOMÜNAR

YÖNETİM

Yönetim kavramının doğru tanımlanması, iktidar kavramından kaynaklı olumsuzluklar ve miyoplukları gidermesi açısından önemlidir. Yönetim de kültür gibi toplumda sürekliliği olan bir olgudur. Yönetim evrendeki düzenliliği, kaostan çıkış halini ifade etmektedir. Toplumdaki esnek zekâlı anlamsal doğanın gelişmiş hali, yönetim erkinin gelişkin olmasını beraberinde getirmektedir. Toplumsal beyne yönetim demek mümkündür. Bu durumda özyönetim ile yabancı yönetim kavramlarının çözümlenmesi önem taşır. Özyönetim kendi toplumsal doğasındaki erki düzenleme ve denetlemeyi, böylece toplumun sürekliliğini sağlamayı ve beslenip korunmasını güvence altına alırken, yabancı yönetim kendini iktidar olarak 'doğallaştırıp' üzerinde kurulduğu toplumu baştan çıkarmaya (beynini dağıtmaya), böylelikle kendisi için bir sömürge haline getirip yönetmeye çalışır. Dolayısıyla bir toplum için özyönetim hayati önemdedir. Özyönetimden yoksun kalmış bir toplum sömürge olmaktan kurtulamayacağı gibi, bunun doğal sonucu olarak asimilasyon ve soykırımla süreç içinde yok olması kaçınılmazdır.

Toplumun özüne yabancı yönetimler iktidarın en zorba ve sömürgeci biçimini temsil ederler. Dolayısıyla bir toplum için en hayati, ahlâki, bilimsel ve estetik görev özyönetim gücüne kavuşmaktır. Bu görevi başaramayan toplumun ahlâki, bilimsel ve estetik gelişimi mümkün olmadığı gibi, siyasal ve ekonomik kurumlaşma ve gelişmesi de yok olur. Önemli olan, yönetim erkinin bir yandan kendini iktidar biçimine taşırmaktan alıkoyması, diğer yandan yönetimsizliğe karşı sonuna kadar direnmesidir. Yönetimi iktidarlaştırmamak kadar, iktidarın yönetim ayrıcalıklarını elinden almak da büyük önem taşır. İktidar ne denli anti-toplumsalsa, yönetim de o denli toplumsal erktir. Toplumsal erksiz ahlâki, estetik ve bilimsel gelişme olmaz. Böylelikle dar anlamda kültürel gelişme olmayınca, geniş anlamda ekonomik ve siyasal gelişme de olmaz. Bu durumda yaşanacak olan sömürgecilik, asimilasyon ve soykırımsal tükenmedir.

İktidar yönetimi toplumda ne denli antidemokratikse, özyönetim de o denli demokratik yönetimle bağlantılıdır. Saf iktidar yönetimleri ne kadar demokrasi karşıtlığını ve toplumun yönetimden

uzaklaştırılmasını ifade ediyorsa, özyönetimler de toplumu yönetime kattıkları oranda demokratikleşmeyi ifade ederler. Bu durumda demokrasi toplumun katılım sağladığı özyönetimi olarak tanımlanabilir. Özyönetimler hep toplumla ilgili olduklarından, katılsız olmaları düşünülemeyeceğine göre, doğalarında demokrasi vardır. Demokrasi daha çok halk ve ulus gibi makro toplumlar için düşünülen bir kavram iken, özyönetimler en küçük klan toplumundan en geniş ulusal toplumlara kadar yaygınlaşan ve sürekliliği olan bir erki ifade ederler. Toplumbilimin yaşadığı en önemli kriz veya sorunların başında, iktidar ve yönetim kargaşasını ve çarpıtmasını çözememesi gelir. Bu da beraberinde tüm yapısal ve anlaksal analizlerletarihselyaklaşımlarıkaos içinde tutmakta, krizin ömrünü uzatmaktadır. Sonuç iktidarın tüm toplumu ve çevreyi yutması, demokrasiyi içeriksizleştirip boş bir kabuk durumuna düşürmesi, kendini anlamsızca tekrarlayan bir biçimselliğe indirgesidir. Sosyolojik bilim iktidar ve demokratik yönetim kavramlarını odağına alıp çözmedikçe ve bununla bağlantılı olarak çözümü tarihe ve diğer bilimlere yaymadıkça, bilimsel alandaki krizin, dolayısıyla toplumsal krizin yeni bir yapısal ve anlamsallık olarak aşılması mümkün olmayacaktır.

Toplumbilimde kavram kargaşasının en çok yapıldığı alan iktidar, yönetim ve politik ilişki alanıdır. Kavramlar o denli iç içe ve sanki özdeşmiş gibi kullanılmaktadır ki, tüm sosyal bilimin çatısı zincirleme tarzda yanlış örülmektedir. Liberal ideolojiden esinlenen sosyal bilim bu alanda sınır tanımaz bir kafa karışıklığına hizmet etmektedir.

İktidar sistemlerinin ve devlet oluşumlarının sürekli ahlâki aşındırmaları ve yerine topluma üstten tek taraflı hukuk iradelerini (egemenlerin ahlâki biçimini) dayatmalarının altındaki temel neden, özyönetimi ve politikayı tahrip ederek o toplumu sürekli ve yapısal olarak iktidar yönetimine ve sömürüye açık hale

getirme zorunluluğudur. Dar anlamda demokrasi ile iktidar ve devlet olgularının yoğunca yaşandığı toplumdaki iktidar ve devlet yönetiminin dışında kalan özyönetimleri bu kapsamda değerlendirmek mümkündür. Devletli toplumlarda saf haliyle ne demokrasi ne de despotik yönetimler geçerlidir. Daha çok iç içe geçmiş yönetim olgusu söz konusudur. Bu da hem iktidarın hem de demokrasinin yozlaşmasına açık rejimler üretir.

Tarihte çok zengin olan kentlerin demokratik ve konfederalist yönetimi daha da geliştirilerek, kent kanserolojik yapılar yığını olmaktan kurtarılabilir.

Demokratik özyönetimleri devlet iktidarıyla özdeşleştirmeden, halkçı veya proleter diktatörlük adı altında saptırmadan geliştirmek, doğru çözüme en yakın model durumundadır. Ne halk adına devletleşmek ne de devletin basit eki olmak, demokratik özyönetimin esası ve ayrıcalığıdır.

İktidar ve Demokratik Yönetim

Toplumsal yönetim olgusunda iktidarcı ve demokratik özerkçi biçimler arasındaki ayırım temel toplumsal sorunların çözümünde kilit öneme sahiptir. İki yönetim paradigması arasındaki köklü farklar ayrıştırılıp netleştirilmedikçe, geliştirilecek tüm çözümlerin işlevsiz kalması kaçınılmazdır. Toplumsal yönetimin kendisi özgürce tayin edilmedikçe, diğer tüm sorunlar son kertede yönetim çözümsüzlüğüne takılıp boşa çıkacak, hatta sorunların daha da ağırlaşmasını beraberinde getirecektir. Tarihsel bir örnek vermek gerekirse, yönetim olgusuna iktidarcı diktatörlük yaklaşımı Sovyet deneyiminin iflasında belirleyici rol oynamıştır. Başarısız devrimlerin temelinde de aynı olgu gizlidir. Bu devrimler iktidarcı yönetim anlayışından bir türlü kopamamalarının sonucu olarak ya iktidarlaşım yozlaşmışlar, ya da yönetim olgusunu tümünden dışlayarak bireysel anarşizme kayıp yenilgiyi kaçınılmaz kılmışlardır. Toplumsal sorun

yönetim olgusunun hiyerarşik ve devletçi iktidarın tecavüzüne uğramasından kaynaklanmıştır. Yönetim olgusu tecavüze uğramadan, çarpık ve saptırıcı kılınmadan baskı ve sömürü kurumlaşamayacağı için, bu olgular ya gerçekleşemez ya da geçici olmaktan kurtulamaz. Yönetim gaspı gerçekleştirildiği oranda, toplumlar üzerinde kapsamlı baskı ve sömürü mekanizmaları kurulur. Böylelikle de Pandora'nın Kutusunun açılması misali tüm toplumsal olgular sorunlara boğulur.

Hiyerarşik yönetimle bozulan doğal toplum düzeni, doğadan kaynaklanan sorunlara ilaveten iç toplumsal sorunlarla da karşılaşacaktır. Toplumun maddi ve manevi kültüründe sorunlar giderek ağır basacaktır. Klanlar ve kabileler arasında şiddetlenen çatışmalar sorunlu yapıya işaret etmektedir. Zihniyet dünyasında ortaya çıkan çelişkili mitolojik fikirler ve tanrısal kavramlar özünde artan toplumsal sorunu ifade etmektedir. Tüm bu olguları Sümer toplumunda çarpıcı biçimde gözlemleyebiliriz. Tanrılar arasındaki savaş, aslında yükselen hiyerarşik hanelerin ve kent-devlet yöneticilerinin kendi aralarındaki çıkar çatışmasını ifade etmektedir. M.Ö. 5000-3000 yılları arasında Aşağı Mezopotamya'da daha sonraki tüm uygar toplumların tanıklık edeceği iktidar çatışmalarının, sömürü tekellerinin, kent-kır ('barbar') çelişkileri ve sınıf anlaşmazlıklarının temelindeki köklü çatışmalı toplumsal sorunların prototipi oluşacaktır. Daha sonra ortaya çıkacak olan tüm toplumsal çatışma ve uzlaşma biçimlerinin, devletin, sınıfın, kent içi ve dışı kavgaların, barışın ilk örnekleri buralarda denenecektir.

Süreçten galip çıkan iktidarcı yönetim olmakla birlikte, toplum hiçbir zaman özyönetim arzusundan vazgeçmemiş, iktidarcı yönetime karşı sürekli özyönetim talebini yükseltmiştir. Kaldı ki, tarihin en yaygın toplum biçimlenişi olan kabile ve aşiretler özünde özyönetimi yaşamışlar; yabancı iktidarcı yönetimlere boyun eğmektense hep dağ, çöl ve bozkırların göçebe toplumu olmayı tercih etmişlerdir.

Sonuna kadar kırımdan geçmeyi göze almışlar, ama toplumsal doğanın temel bir ihtiyacı olan özyönetim hakkından vazgeçmemişlerdir. Kabileler ve aşiretler özyönetimden vazgeçmenin kimliklerini yitirme ve esirleşme olduğunun derin bilinciyle yaşıyorlardı. Kentlere karşı barbarların direnişi denilen olgu, özünde kabile toplumunun özyönetiminden vazgeçmeme ve kendi kimliğini koruma savaşıdır. Bu olguyu günümüze kadar yaygın olarak gözlemek mümkündür. Sümer toplumuna karşı Batı'dan çöl kabileleri olan Aramitlerin (Proto Arap kabileler), Kuzey'den ve Doğu'dan Hurri (Proto Kürt) kabilelerin saldırı ve direnişleri Sümer tabletlerinde çarpıcı ifadeler halinde destanlaştırılarak anlatılmaktadır.

Kabile ve aşiret topluluklarının kavim, milliyet veya halklaşma süreçlerinde özyönetim sorunu kendini demokrasi (Yunanca 'halkın kendini yönetmesi' anlamına gelmektedir) olarak somutlaştırmaktadır. Demokrasiyi iki önemli niteliğiyle tanımlamak gerekir: Birincisi, halk üzerindeki iktidar kurumlaşmasına, devletleşmeye karşıtlığı içermektedir. İkincisi, geleneksel toplumdan kalma özyönetimini daha katılımcı kılmakta, tartışma ve toplantı kültürünü kurumlaştırıp parlamentonun prototipini oluşturarak sağlamlaştırmaktadır. Özyönetim, demokratik özerklik olarak tüm ilgili toplumsal birimlerin katılımını gerçekleştirmekte ve kurumlaştırmaktadır. Bu konuda da tarihsel örneği çarpıcı olarak ve yazılı belgelerden izleyerek Atina demokrasisinde bulmaktayız. Atina demokrasisi köleliği aşmadığı için tam demokrasi sayılmaz. Ama Sparta örneğindeki devletleşmeyi kabul etmediği için de devlet sayılmaktadır. Tam demokrasiden devlete geçişin bu çarpıcı örneği gerçek demokrasiye ilişkin bugün için bile geçerli birçok ders vermektedir. Doğrudan demokrasi, yönetimin yıllık seçimlerle belirlenmesi ve seçilenlerin hiçbir üstün yanlarının bulunmayışı, demokrasinin emrindeki yönetim olgusu, vatandaşların politik tartışmalara katılımını sağlayan ve dolayısıyla

eğitimini gerçekleştiren toplantı kültürü Atina demokrasinden günümüze miras kalan değerlerdir. Şüphesiz yazıya dökülmemiş olan sayısız diğer toplulukların yaşadığı da benzer demokrasi kültürüdür.

Kısaca örneklemeye çalıştığımız tarihsel deneyimler özyönetim ve demokrasi olgusunun yaygınlığını ve farkını ortaya koymaktadır. İktidarlaşmayan, böylece toplumsal soruna yol açmayan, baskı ve sömürünün doğuşuna fırsat tanımayan bir yönetim biçimi olarak kendisini tanıtlamaktadır. Demokrasinin veya demokratik özerkliğin bu temel niteliklerini iktidarcı yönetim yozlaştırmalarına karşı hep

Kapitalist modernite çağında demokrasiler ve özerk yönetimler için en büyük tehdit ulus-devletçi iktidarlardan gelmektedir. Demokrasiyi kendine kılıf yapan çoğu ulus-devlet, en katı merkezizetçiliği sağlayarak, toplumun özyönetim hakkını tamamen ortadan kaldırmaktadır. Liberal ideolojik hegemonya ulus-devletin bu demokrasi karşıtı niteliğini 'demokrasi çağının özelliği' diye yutturmaya çalışmakta, demokrasinin ulus-devletçi yadsınmasına demokratik rejimin zaferi demektedir. Kapitalist moderniteye karşı demokrasilerin gerçek sorunu kendi farkını ortaya koymak, katılımcı ve süreklilik

Toplumsal sorunu demokrasiler kadar savaşa başvurmadan çözüme yeteneği gösteren başka rejimlere tanık olmamaktayız. Demokrasiler ancak toplumun esenliği iktidar ve devlet tarafından ölümcül bir tehdit altına alındığında coşkuyla savaşırlar ve kolay kolay kaybetmezler.

net kılmak ve bu niteliklerden vazgeçmemek büyük önem taşır. Demokrasiyi iktidarın veya devletin meşruiyet kılıfı haline getirmek ona yapılacak en büyük kötülük olacaktır. Demokrasiler asla iktidar ve devletle özdeşleştirilmemelidir. Bu tür bir karıştırma toplumsal sorunların bir türlü çözüm bulamaması kadar giderek yığılması anlamına da gelecektir. Toplumların politik bilincini ve ahlâki duyarlılığını sürekli canlı tutan demokrasiler, iktidar ve devletten kaynaklanan sorunların gerçek çözüm alanıdır. Toplumsal sorunu demokrasiler kadar savaşa başvurmadan çözüme yeteneği gösteren başka rejimlere tanık olmamaktayız. Demokrasiler ancak toplumun esenliği iktidar ve devlet tarafından ölümcül bir tehdit altına alındığında coşkuyla savaşırlar ve kolay kolay kaybetmezler.

arz eden özelliğinden vazgeçmemektir. İktidar ve devlet hegemonyası dayatılmadığı müddetçe, demokrasilerin çözümeceği bir toplumsal sorun yoktur.

Reel sosyalizmin iktidar ve devlet sorununu bir karşı iktidar ve devlet oluşumu biçiminde çözüme kalkışması iflas etmesinin temel nedenidir. Reel sosyalizm devlet ve iktidarın birikmiş sermaye olduğunu, bunlar işlev kazandıkça sermaye ve kapitalizmle sonuçlanacağını hiç hesaba katmamış, bu konuda ciddi bir teorik körlüğü yaşamıştır. Merkezî ulus-devletçiliği klasik liberal örneklerinden katbekat büyütürken komünizme varacağını sanırken, en vahşi kapitalist oluşumla karşılaşmıştır. Sosyalizmin demokrasisiz gerçekleşmeyeceği, reel sosyalizm denemelerinin en önemli sonucu olmuştur. Günümüzde yaygınlık kazanan sivil toplum, insan ve

azınlık hakları, yerel yönetim sorunları ve klasik tüm ulusal sorunlar demokrasi ve özyönetimlerin merkezî ulus-devletçe bastırılmasından kaynaklanmış olup, bu sorunların çözüm yoluna girmesi de ancak ulus-devletin gerçekleştirdiği hak gaspı zemininin aşılmasıyla mümkündür. Gerek ABD'nin federal karakteri, gerekse AB'nin kendisini gasp edilen demokratik değerleri azar azar da olsa yeniden sivil topluma, bireyler ve azınlıklara ve yerel yönetimlere aktarma temelinde geliştirmesi, üç yüz yıllık ulus-devletçi teori ve taktiklerden çark ettiklerini göstermektedir. Çünkü bu üç yüz yıllık süreç, tarihin hiçbir döneminde görülmeyen savaflara, talana ve sömürgeciliğe, soykırımlar ve asimilasyonlara yol açmıştır. AB örneği

tiklerini kesinleştirmiş, sınırsız şiddet, terör, savaşlar ve katliamların bu kaynaktan beslendiğini her yönüyle gözler önüne sermiştir. Ulus-devletçilik ve iktidar paylaşıcılığının bumerang gibi sahiplerini vurmaktan başka yeteneğinin kalmadığı yeterince kanıtlanmıştır.

Bu koşullarda radikal demokrasinin ve demokratik konfederalizmin çözümleyici gücü ortaya çıkmaktadır. Uygarlığın şafak vaktine beşiklik etmiş Kürdistan coğrafyası, bu sefer demokratik federalizmin, radikal ve gerçek demokrasinin şafak vaktine beşiklik etmektedir. Doğada bir kural vardır: Her şey kendi kökeni üzerinde yeniden doğar. Demokrasi de neolitik devrimde gizli kökenleri üzerinde tam

Özyönetim gücünü, politik ve ahlâki toplum olma yeteneğini çoktan kaybetmiş bu topraklar, bu dağlar 'Kurti'lerin bir kez daha beşikten çıkıp yürüyüşe geçmelerine tanıklık edebilir. Ortadoğu kültüründe her şey bileşik kaplar misali gibidir.

sınırlı da olsa demokrasiye dönüşün tarihsel bir adımıdır. Tıpkı ulus-devlet örneğinde görüldüğü gibi, demokrasiye açık bu modelin giderek dünya devletleri ve halklarınca paylaşılması güçlü bir olasılıktır. Fakat asıl radikal demokrasi dünyanın diğer kıtalarında gelişeceğe benziyor. Latin Amerika deneyimi, eski reel sosyalist ülkelerin yaklaşımları, Hindistan ve hatta Afrika gerçeklikleri demokratikleşmenin önemini her geçen gün daha fazla ortaya koymakta, gelişmenin bu yönlü olmasına zorlamaktadır.

Merkezî uygarlığın ana ülkesi ve bölgesinde yaşanan büyük kaos, ulus-devletçiliğin ve iktidar paylaşıcılığının iflasını tüm yönleriyle ve bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Bu kaos Filistin-İsrail, Irak ve Afganistan ulus-devletçiliklerinin ve kökeni en gelişkin hiyerarşilere dayalı olan iktidarçılığın tüm maskelerini düşürmüş, sorunların temel kaynağını teşkil et-

ve başarılı doğuşunu gerçekleştireceğe benzemektedir. Halen tüm merkezî hegemonik uygarlıkların darbesini yemekte olan bu beşiğin demokrasi bebeğini de büyütmeye imkân dahilinde görünmektedir. Özyönetim gücünü, politik ve ahlâki toplum olma yeteneğini çoktan kaybetmiş bu topraklar, bu dağlar 'Kurti'lerin bir kez daha beşikten çıkıp yürüyüşe geçmelerine tanıklık edebilir. Ortadoğu kültüründe her şey bileşik kaplar misali gibidir. Bir alanda başarısını kanıtlamış toplumsal hakikat, hızla diğer alanlara da yayılma özelliğindedir. İslâm sadece otuz yıl gibi kısa bir zaman içinde bir dünya sistemi haline geldi. Ufacık bir Filistin sorunu yıllardır tüm bölgeyi esir almış gibidir. Kürdistan şafağında uygarlık beşiğinde büyüüp atılım yapabilecek düzeye gelmiş gerçek demokrasi, demokratik özerklik, demokratik konfederalizm ve tüm bu olguların sistematik ifadesi olarak

demokratik modernite, kapitalist modernite karşısında güçlü alternatif olarak rol oynamaya başlamıştır. Her geçen gün iflasını ibret verici derslerle kanıtlayan bu sistem karşısında demokratik modernite yükselen yıldız niteliğindedir.

İktidar, devlet ve demokratik özerklik ilişkilerinde çözülmesi gereken temel problem, aralarındaki farklılıkları nasıl koruyup düzenleyebilecekleri hususudur; bir anlamda da toplumsal barış sorununu nasıl çözebilecekleridir. Tarihsel ve güncel örneklerden görüyoruz ki, birbirlerini tamamen tasfiye etme yaklaşımları sadece devlet iktidarının toplumsal canavara (Leviathan) dönüşmesine ve kaotik sürecin derinleşerek süreklileşmesine yol açmaktadır. Bu kapsamdaki her çözüm denemesi toplumu daha da nefessiz bırakmakta ve tüketmektedir. Çözumsuzlükten geriye tüketim kalıplarına sıkışmış ve devletin mutlak güdümünde olan karıncaşmış bir insanlık kalmıştır. Bu gerçeklik kapitalist modernitenin topluma karşı yürüttüğü topyekûn saldırıyla oluşmuştur. Ütopik ve iktidarcılığı aşamamış devrimciliğin zaafı, kapitalist modernitenin daha da güçlenmesine neden olmuştur.

Demokratik özerklik çözümü bu devleşmiş yapılarla iki tür yöntemle baş edebilir: Devrimci ve reformcu yöntemler. Kapitalist modernite yapılanmalarını, özellikle ulus-devletçi iktidarı tamamen yıkmaya dayalı devrimci yöntemin tarihsel deneyimi iktidarcı ulus-devletçiliği daha da güçlendirme biçiminde olmuş; toplumun demokratik, özgürlükçü ve eşitlikçi yapılanmasını yaratmayı başaramamıştır.

Ulus-devlet, öz itibarıyla toplumun devletle, devletin toplumla özdeşleşmesi olarak tanımlanabilir ki, faşizmin tanımı da budur. Doğal olarak ne devlet toplumlaşır, ne toplum devlet olabilir. Olsa olsa topyekûncü (totaliter) ideolojilerin savları böyle olabilir. Bu sloganların faşist niteliği bilinmektedir. Faşizm, bir devlet biçimi olarak, her zaman burjuva liberalizminin başköşesinde bir yere sahiptir. Bunalım dönemlerinin yönetim biçimidir. Bunalım

bünyesel olduğundan, yönetim biçimi de bünyeseldir. Adı ulus-devlet yönetimidir.

Ulus-devletin katı merkezli, düz çizgili, bürokratik yönetim ve idare anlayışına karşılık, tüm toplumsal gruplar ve kültürel kimliklerin kendilerini ifade eden siyasi oluşumlarla toplumun özyönetimini gerçekleştirirler. Çeşitli düzeylerde atamayla değil, seçimle başa gelen yöneticilerle işler görülür. Asıl olan meclisli, tartışmalı karar yeteneğidir. Başına buyruk yönetim geçersizdir. Genel merkezî koordinasyon kurulundan (meclis, komisyon, kongre) yerel kurullara kadar her grup ve kültürün bünyesine uygun, çok yapıllı, farklılıklar içinde birlik arayan kurullar demetiyle toplumsal işlerin demokratik yönetimi ve denetimi gerçekleştirilir.

Resmi modernitenin temel devlet formu olan ulus-devletin karşılığını demokratik modernitede demokratik konfederalist sistem oluşturur. Bunu devlet olmayan siyasi yönetim biçimi olarak tanımlamak mümkündür. Sisteme özgünlüğünü veren de bu özelliğidir. Demokratik yönetimleri kesinlikle devletin idari yönetimiyle karıştırmamak gerekir. Devletler idare eder, demokrasiler yönetir. Devletler iktidara dayanır, demokrasiler kolektif rızaya dayanır. Devletlerde atama, demokrasilerde seçim esastır. Devletlerde zorunluluk, demokrasilerde gönüllülük esastır. Benzeri farklılıkları çoğaltmak mümkündür.

Reformcu demokrasi de hâkim modernite içinde erimekten kurtulamamıştır. Çıkarılması gereken sonuç, hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, asıl olanın demokratik modernite sistemini geliştirecek kurumsal ve anlaksal seçenekleri sürekli gündemleştirmek ve uygulamak olduğudur. Her iki modernite sisteminin yüzlerce yıl bir arada yaşamak durumunda kalacaklarını kestirip, hem tikel ulus-devlet bünyesinde hem de evrensel ulus-üstü sistem içinde demokratik anayasal çözümler geliştirerek kendi aralarındaki ilişki ve çelişkileri aşmaları daha güçlü bir olasılıktır. Bu yönlü bir gelişme olumsuz geçmişi olumlu geleceğe taşıyabilir.

Çizginin yönetimi kazanmanın özüdür.

Klasik yönetim ölçüleriyle, üniversite-lerde okutulan idari bilimlerle bu sanat öğrenilemez. Belki bazı bilgi birikimleri olur ama yönetilemez. Nitekim şu anda bizde en az başarılı, militanlık düzeyinde yönetimdir. Burada daha çok olasılıklar teorisi gündemdedir. Olasılıklar teorisine göre iş yapılıyor. Belli bir tecrübeyle deniyor, sınanıyor, yapabileceği iş önüne konuyor. İlk adımından tutalım son adımına kadar, küçük işten büyük işe kadar herkese 'haydi sende bu kadarını kaldır' denebiliyor. Kalıpcı olmayan bir yaklaşım tarzıdır bu. Dolayısıyla bizde herkesin 'yapabilirim' dediği bir tarz geçerlidir. Yönetim tarzımızda bu son derece belirleyicidir. Kişiyi ne kaldıramayacağı kadar yük bindirmek ne de onu yüksüz bırakmak. İstisnasız herkese yapabileceği bir iş olduğunu göstermek ve umudunu vermek kadar, onun pratik ifadesi olabileceğinin şansını da vermek. Ve bu, gerçekten kimsenin pek anlamadığı ve gereklerini de yerine getirmekte son derece zorlandığı bir yönetim tarzıdır. Bu tarzla, bu akıl almaz yönetimi sürdürüyorum. Herkesin "nasıl olabilir" demekte zorlandığı bir yönetim tarzımız olduğu doğrudur.

Büyük alışkanlık kazanmışım bu konuda, bu benim gücümdür. Kırk yıldan beri kendimi yetkinleştirdiğim için yapabiliyorum. İsterdim tabi çok daha güçlü bir kadroyla bunu yapmayı. Ama büyük fedakârlıklarına rağmen, maalesef yıllardır en tecrübeli olanların bile halen kendilerini engel olmaktan bir türlü çıkamadıklarını kendileri dile getirmektedirler. Bazıları en olmadık ihanetlere girebiliyor, ama sonuçta o ihaneti bile yönetim tarzımızın bir başarısı haline getirebiliyorum. Dolayısıyla, oldukça karmaşık bir yönetim tarzı olarak bilinmelidir.

Merkez olsun, savaşçı olsun, hepsinin belli bir diyalektiğe göre yürütülmesi söz konusudur. Niye hep erkek yönetsin ve kadın da hep yönetilsin? Kadın gelip her türlü göreve talip olabilir ve farklı cinsler olduğu için ayırım yapmadan her türlü görevi de alabilir, eşitlik böyle gerçekleş-

şir. Her türlü görevlendirmeye dâhil olsun ama bunun ölçüleri var. Ordu ölçülerine, parti ölçülerine uyacak. Bu ölçülere uyduktan sonra bunun mantığını, cesaretini, yönetim kabiliyetini sergileyecek. Bu durumda komutanda olsun. Niye olmasın? Bizde gücüne, yeteneğine göre kadın da yönetici olabilsin. Bu gerçeklik tam olarak anlaşılmış, gereklerine özellikle bireyler bazında ulaşılmış değildir. Ama benim yürütüş tarzım bunu dengeler, bu tarzlar akıllı bir biçimde sürekli gündemdedir ve bu akıl almaz yönetim tarzıyla bu işler mucizevi bir şekilde ileriye doğru götürülmeye çalışılmaktadır.

Daha çok tercih ettiğim, yalnız bu işin benimle olamayacağıdır. En azından fiziksel sınırların buna yetmeyebileceği, onu da önlemek için "büyük bir çabayla eğer geri kalan birisi, dürüst olsa, ana hatlara dikkat etse, bu işi götürebilir" diye bir teselli kaynağımızda vardır. Yani ortaya çıkardığımız gelişmeler, sıradan bir bağlılıkla bile daha ilerletilebilir.

Buna karşı herkes dikkatli, duyarlı olsa, bu yönetim gücüne, sanatına ulaşabilse, eminim ki başarı çok daha hızlı gerçekleşebilir. Tarihimizde bol olan ihanetler hiç durumuna gelir. Kendine en güvenmeyen kişilik bile müthiş güven kazanabilir. Bütün bunlar bir yönetim tarzı üzerinde kesinleşmedir, gereklerine yeterli çabayla yanıt olabilmelidir. Bu oldu mu, bu savaşın başarısı, zaferi kesindir.

Özellikle sonuna kadar kendini feda etmeye dayanan, partimiz' in sınırsız fedakârlığını esas alan, ama doğru bir yönetime, komutaya kavuşmadığı için, yoğunca kaybeden, genelde savaşçılarımızın, özeldede genç, tecrübesiz savaşçılarımızın anısını doğru kavramayı ve gereklerini ne pahasına olursa olsun yerine getirmeyi açmaya çalışacağım. Bu diğer hususlardan bağımsız değildir. Tüm kurumlardan, tüm emek sahiplerinin durumundan bağımsız değil. Hepsi bağlantılıdır, fakat bu en çarpıcı bir husus olduğu için açacağım. Çünkü yanlış, eksik ve gerçekliğe göre yürümeyen bir savaş yönetimi ve bu

yönetim altında örgütlenen eylemlerin yol açtığı kayıplar ve özellikle şehitler, çok büyük bir önemle ele alınmayı emreder. Biz bu konudaki sorumluluğumuzu çok iyi bilmekle birlikte, ısrarla takip edeceğimizi vurgulamakla, en çok örtbas edilen bir konu olması nedeniyle, onu kesin açma ve şehidin hakkını savunma gereğini, yine önemli bir görev olarak değerlendiriyorum.

Kıyamet kadar kendinizi görmeniz gerekir. Yönetim diye bir şeyden anlıyorsanız, bunlar Parti değeridir ve hepsini yönetiminize verdik. Bakın, bende burada yönetimdeyim. Buraya geldiğimde tek bir ilişkim yoktu, bir kuruluş param yoktu. Bakın, yönetim olarak, on binlerce insanı

gerçi halkların emperyalistlerin karşısındaki durumları birbirlerine benziyor. Yıkılan yıkılana, çözülen çözülene! Çağ biraz bu. Siz onun küçük bir kum tanesisiniz.

Günlük olarak nasıl yaşamalı ve nasıl savaşmalı sorusu içinde boğuşacaksınız. Hangi özelliklerle yirmi dört saati kurtaracaksınız? Eğitsel, örgütsel, eylemsel, ne kadarına, nasıl ihtiyaç vardır? Ve ne kadarını nasıl yapmalısınız? Bütün bunları, adeta haşır-neşir olurcasına bilerseniz bir taktikçi, bir taktik önder olarak faydalı işler yapabilirsiniz. Taktik önderlik dersini, adınızdan daha fazla bellemeniz gerekiyor. Hitap, davranış, ele alış, sonuçlandırış. Özellikle toplantı düzeni, toplantı sistemi,

Günlük olarak nasıl yaşamalı ve nasıl savaşmalı sorusu içinde boğuşacaksınız. Hangi özelliklerle yirmi dört saati kurtaracaksınız? Eğitsel, örgütsel, eylemsel, ne kadarına, nasıl ihtiyaç vardır? Ve ne kadarını nasıl yapmalısınız?

yedirdim, içirdim, silahlandırıdım, ideolojik-politik, askeri ve şimdiye kadar, bir devlet bütçesi gibi masrafi taştan çıkardım burada ve hepsini özgürlük dağlarına ulaştırdım ama orada hepsini kaybettin. Yiğitlik sizinki midir, benimki midir? Hak senin midir, benim midir? Şimdi maden savaşıyorsunuz göz göre göre başaramama nedenlerine çare bulacaksınız. Sizin sorunuz ne silah ne sayıdır. Sizin sorunuz yürümeyen bir devrimciliğin, doğru yürüme biçimini bulmaktır. Başarısız olan bir gerilla tarzının yerine başarılı bir tarzı bulup ortaya çıkarmaktır. Doğru, yeterli olmayan bir örgütsel yönetimin yerini, doğru bir örgütsel yönetime kavuşturmalıdır. Sorunlarınız bunlardır.

Hepinizin derdi, iddianızın zayıflığıdır. Dedim ya, yaşam başınıza bela olmuş. Tabi hikâye biraz daha ilginç! Biz bu her şeye yatırılmış kişiliğe karşı durmak istedik. Ve bu büyük gerici dalgalarınızla adeta en büyük benti oluşturmama rağmen, neredeyse basınç altından söküleceğiz. Gerçeği, biraz daha iyi irdelendiğin de,

alt-üst yönetimi, çizgiye göre yönetim, ferdi yönetim, yanlış yönetim.

En büyük yönetim benim diyelim, benim de durumum ortada. Nedir o da? Ayağa kalkan insan, düşünce patlaması, irade keskinliğine kalkan insan demektir. Yönetim budur. Genelde PKK'yi ben yürütüyorum. Bunun nasıl bir yönetim olduğunu da anlamak istemiyorsunuz. Anlasaydınız, küçük bir birim içinde yönetim gücünü gösterebilirdiniz. Benim genel yönetim gücümü az çok kavramış olurdunuz. Biz de öz esastır. Özde yetkinleşme, özde dönüşümle birlikte yönetimler doldurulur, yetkiler kullanılır, çalışmalar sağlanılır. Gelişme biraz da özlü olur. Özlü, inandırıcı temele dayalı katılım buna dayanır.

Aslında Önderlik, sırat köprüsünden geçmeye veya iki ucu sivri bir kılıç üzerinde yürümeye benzer; milim hata yaparsanız, gidersiniz. Sizlerle ilişkiler meselesi de böyledir. Sizleri yönetmeyi kolay sanıyorsunuz, ama değil. Böyle bir yönetim gücü aslında yoktur. Kendinizle karşı

karşıya geliyorsunuz; birbirinizi ne kadar kolay kırdığınız çok açık. Yönetimle baş başa bırakıyoruz; on beş gün içinde çıkan homurtular birliği bozacak kadar tehdit ediyor. Bu bir gerçek! Sizi bir yerde yan yana bırakıyoruz, çok kısa bir sürede niza- ma aykırılık çıkıyor.

Önder dediğin kişi, sorunları aşan, yeni tarzı geliştirendir. İddia ediyorsunuz; bir tugayın yönetim gücü olduğunu iddia eden birisi, bir savaşçının düğmesine bile dikkat eder, düğmesinin yerinde olup olmadığına, hatta moralinin ne düzeyde olduğuna dikkat eden, yönetimdir. İddialı yönetimler biraz bunu sağlayabilen yönetimlerdir. Geçmişteki gafletler, sapkınlıklar şurada kalsın, her şeyde

hizmet anlamına gelir ki, bunu da kimse yapmaya cesaret edemez.

Yönetim anlayışınızda idarecilik var. Partinin imkân-olanaklarını derin bir öngörüyle ve çok iyi işleyerek, kalıcı bir biçimde dönüştürerek sonuçlandırmak önemlidir.

Çizginin yönetimi kazanmanın özüdür. Yönetimin ciddiyeti, disiplini kesinlikle savaşın sonucunu belirler. Bu noktalarda kaybettiniz. Bu noktalardaki muazzam yetmezliğinizi, tarz yanlışlığınızı, tempo yetersizliğinizi kesin aşacaksınız. Çok geç de olsa, acı kayıplara da mal olmuş olsa, bundan sonra olmazsa olmaz kabilinden; kim olursa olsun asla yanlışlıklarıyla uzlaşmadığınız gibi, doğruları da kim

Yönetim sorununuz olmamalıdır. Hepiniz için söyleyeyim; yönetimde kolektivizm önemlidir. Yönetimde derinleşme, yönetimde inceleme, yönetimde objektif olma kadar, çok üstün bir dikkat, duyarlılık, moralle hareket etme dönemidir. Yine azami başarıyı sığdırmanın yeterliliğine ulaşma günüdür

mükemmeli arayan ve gerçekleştiren yönetim, komuta yönetimidir.

Yönetim sorununuz olmamalıdır. Hepiniz için söyleyeyim; yönetimde kolektivizm önemlidir. Yönetimde derinleşme, yönetimde inceleme, yönetimde objektif olma kadar, çok üstün bir dikkat, duyarlılık, moralle hareket etme dönemidir. Yine azami başarıyı sığdırmanın yeterliliğine ulaşma günüdür. Yönetim işleri budur. Bu hususların göz önüne getirilmesi gerekir. Kendinizi yeniden gözden geçirin. Yeniden birlik, uyum, yönetim gücü, yönetim tekniklerini geliştirmeyi, karşılıklı önerilerle destekleyebilirsiniz. Yapı-yönetim birbirlerini zora sokmaz, birbirini sürekli güçlendirir. Bunun dışında yönetim anlayışları kabul edilemez. Herkes kendini sorumlu tutmalı, iç didişme olmamalı. İç didişme düşmana yarar. Hiç kimse buna cesaret etmemeli, çok sakattır ve herkes olumlu temelde birbirini güçlendirmede yarış içinde olmalı. Aksi halde düşmana

olursa olsun dayatma temelinde, ordu ve savaş, asker ve komutan, hazırlık ve savaşın bizzat yürütülmesi işlerinin üzerinde duracaksınız.

Örgüt çokluğu kadar örgüt içi demokrasi de en az genel demokratik kriterler kadar vazgeçilmezdir. Örgütlerin demokratik oluşum ve yönetimleri esastır. Örgütleri demokratik olmayan halkların demokrasileri de olamaz. Dolayısıyla halkın yoğun denetiminde olan, sürekli seçimle yenilenen örgüt demokrasileri genel demokrasilerin en sağlam güvencesidir.

TOPLUMSAL YAŞAMIN ÖRGÜTLENME SORUNLARI VE YÖNETİM OLGUSU

Toplumsal beyne yönetim demek mümkündür

Yönetim olgusu, bu bağlamda yöneten-yönetilen ilişkisi, yönetim kurumları, yönetim kültürü ve gelenekleri günümüzde hayatın tüm alanlarında karşımıza çıkan olgulardır. Okuldan fabrikaya, sokakta eve, devlet kurumlarından-sanat kurumlarına, dini mekanlardan bilimsel kurumlara, kentten köye, ezilenden egemene kadar her yerde ve herkes için geçerli, yaşamın vazgeçilmezi olarak kabul görmektedirler. Hangi zihniyetle olursa olsun hepsinde ortak olan yön yürütülen çalışmanın, yapılan işin amaca göre, hedeflenen sürede, biçimde ve verimlilikte gerçekleşmesidir. Toplumsal doğada yönetim olgusunu başlangıcından günümüze kadar değişen biçimlere rağmen özünü koruyarak süreklileştiren husus budur.

“Yönetim evrendeki düzenliliği, kaostan çıkış halini ifade etmektedir. Kültür gibi toplumda sürekliliği olan bir olgudur. Daha da genelleştirirsek, evrensel düzeyde beyinsel gelişmeye ve özellikle biyolojik evrendeki sinir yoğunlaşmasına denk gelmektedir. Toplumdaki esnek

zekâlı anlamsal doğanın gelişmiş hali, yönetim erkinin gelişkin olmasını beraberinde getirmektedir. Toplumsal beyne yönetim demek mümkündür”⁽¹⁾

Yönetim olgusunun kökenini toplumsallaşmaya kadar dayandırmak mümkündür. İnsanın bir üretim ve kültürel birlik etrafında bir organizasyona kavuşması anlamında toplumsallaşma ekonomik ve sosyal içerikli olmakla birlikte, politiktir. Bir yönetim olgusuna ihtiyaç duyar. Ortaya çıkan bu yapılanma bir üst insan olarak da değerlendirilebilir ve bunun bir beyni olacaktır. Buna yönetim diyoruz. Zira klan düzenlenmeli ve yaşam idame ettirilmelidir. Korunma ve barınma sağlanmalı, iç çelişkiler düzenlendiği kadar çevreyle ilişkiler de ayarlanmalıdır. Soy sürdürme ağırlıkta alışkanlıklar ile yürütülse de, gittikçe toplumsal üretim ve farklılaşma da göz önünde bulundurularak organize edilmelidir.

Klanın çıkarları hâkimdir, ayrışma fazla yaşanmamıştır. Herkes gördüğüne ve faydalı bulduğuna tapınmaktadır. İnancın farklı yansıtılmasında ve başkalarına farklı gösterilmesinde kimsenin çıkarı yoktur. Yaşama en içli-dışlı bilge kadın toplumsal

ortak ruh olarak yönetim olgusunun merkezindedir. Yönetimini doğal toplumun doğasında var olan işbölümü, tamamlayıcılık, paylaşım, ortaklaşma, gönüllük, yararlılık temelinde oluşturmaktadır. Bu siyaset grupçu, homojen ve komünaldır. Yaşam canlılığı ve çeşitliliği içinde algılanmakta ve bununla uyum gözetilmektedir. İnaniştan cinsiyet ilişkilerine, toplumsal yaşamdan çevre-tabiat ilişkilerine kadar bütünüyle farklılığın zenginliği içinde tamamlayıcı bir bütünsellik söz konusudur. Toplum çıkarının düzenlenişi anlamında bir siyaset yürümektedir. Fakat çıkarlarda önceliklere gerek duyulmamıştır. Erkek çıkarı kadın çıkarına hâkim kılınmadığı gibi, insan çıkarı tabiat çıkarına hâkim kılınmamıştır. Yaşam ile siyaset kurumlaşması henüz ayrışmamıştır. Toplumsal organizasyon bire bir her bireyin yaşamına cevap vermektedir. Olan örgütlenmekte, hiçbir şey olduğundan farklı gösterilmektedir. Hayvan ve bitkisiyle tüm doğa gözetilen, varlığına ve işleyişine saygı ve minnet duyulan bir olgudur. Klan toplumsallığı buna uyum ve saygı temelinde örgütlenmekte ve yönetilmektedir. Yönetiminin her aşamasında doğaya saygı esastır. Karşılıklı çıkarlar ortaklaştırılmıştır. Birbirinden farklılaşan, ama birbirine çokça benzeyen büyük ve küçük dünyalar oldukları için bir bütünlük içindedirler.

Sömürünün, dolayısıyla da baskı ve ezme gibi olguların bulunmadığı ve topluluk yaşamının kolektif çalışma, paylaşım üzerinde eşitliğe dayalı olarak sürdürüldüğü doğal toplum sürecinde yöneticiler yaşam içindeki etkinliklerinin doğal sonucu olarak ve bir bakıma kendiliğinden ortaya çıkıyorlardı.

Yönetim olgusunun saptırılması

İnsan toplumunun gelişim tarihinde bilginin belirli ellerde toplanıp yeniden topluluğa dağıtılması ile gelişmeye başlayan insanlar arası statü farklılaşmasının ilk biçimi yaşlılar yönetimi (gerontokrasi) dir. Ne zaman ki insan ilişkilerinde artkürünün paylaşımı bir çekişme konusu oldu işte o zaman yönetenler, çalışmaya

doğrudan katılmadan, yöneticiliği bir meslek haline getirerek yaşamlarını örgütlenme eğilimi içerisine girdiler. Böylece doğrudan üretimle ilgili olmayan bir yaşam alanı açılmış oldu. Rahibin eseri olarak gelişen bu yaklaşım toplumsal örgütlenme ve yönetimde rol oynayan kimi erkekler ve yine toplumsal güvenlikte rol oynayan asker erkekler arasında bir ittifağın örülmesini getirdi.

Bu devlet dediğimiz kurumlaşmanın protipi olarak tanımlanabilir. Rahip devleti olarak biçimlenen bu ilişki ve ittifağlaşma bir süre sonra yerini kralların hükmetmeye dayalı yönetim tarzının almasının başlangıcı oldu. Bu dönüşüm kolay ve kısa zamanda gerçekleşmedi. Binlerce yıllık hikâyesidir. Ama bugün devam eden sorunların temel nedenlerinden biri olan yönetim olgusunun saptırılmasının, iktidarcı bir özelliğe kavuşturulmasının ve özünden saptırılmasının, profesyonellere özgü ve ancak devlet kurumuyla yürütülecek bir olgu olarak algılanmasının ve bunlara bağlı binlerce sorunun başlangıcı olması itibariyle önem kazanmaktadır.

Yönetim sadece zor, hile, kurnazlıkla ele geçirilen bir konum olmayıp, artı ürünün bir elde toplanmasının avantajları ve bunun ideolojik söylemle birleştirilerek, göksel ilahi düzenin yerde insani düzlemde gerçekleştirilmesidir. Bunun için gökyüzü düzeninin yeryüzü temsilcisi olan yöneticilerin doğal idarecilerden farklı olarak topluluk gözünde gizemli özelliklerle donanmış görünmeleri gerekmektedir. Bunun en temel yolu tıpkı gökyüzünün; ayın, güneşin, yıldızların ulaşılamazlığı gibi yöneticinin -kralın- da erişilmez bir gücün ve özelliğın sahibi kılınmasıydı. Bunun için gerekli olan bütün eğitimlerin yanı sıra yöneten-yönetilen ayırımının yaşam mekânı, tarzı, kültürü, ilişkileri vb.nin ayrılması da sağlandı. Kralın topluluk üyeleri gibi sıradan biri olmadığının kabul edilmesi, ettirilmesi gerçekleştirildi ve etrafında bir kutsallık kültürü oluşturuldu.

Tahakküme dayalı yönetme kültürünün ilk hali rıza yoludur. Bu gelişme -yönetim

işinin profesyoneller tarafından yürütülmesi- insanlık tarihinde bir kültür olarak yer almıştır. Buna devlet ve iktidar kültürü de diyebiliriz. Bunun başlangıcında yönetimin bir profesyonel işi olduğunun topluma kabul ettirilmesi son derece önemlidir. Çünkü demokratik ve toplumu yönetim pratiği amatör bir faaliyettir. Normal insanların sorunlarını giderme ve ihtiyaçlarını karşılama amacıyla içine girdikleri amatör bir faaliyettir. Yönetim işinin profesyonellere devri toplumun siyasetin dışına düşmesine-düşürülmesine ve toplumsal yönetimin ortadan kaldırılmasına yol açmıştır. Bu anlamda M. Boockhin'in de dikkat çektiği gibi 'Profesyonellik devletçiliğin bir alametidir' ve

daha iyi anlaşılacağı üzere toplumsal yönetim amatör bir faaliyettir ve de yereldir. Bu anlamıyla profesyonelleşmeye karşı olduğu kadar merkezileşmeye de karşıdır. Toplumsal yönetimin merkezi bir tarzda örgütlenmesi ve yerelin rolünün daraltılması toplumsal yönetimin devlet mekanizmasına yakınlaştırılması ve iktidarcı özelliklere açık hale getirilmesinden öte bir şey olmayacaktır.

Sonuç itibariyle tecrübe birikiminin kazandırdığı bilgi ve öngörü gücüyle topluluğu zor zamanlarda yönetip yönlendirme işini yapan doğal şefler ve kâhinlerin (şamanların) yerini yöneticiliği profesyonel iş haline getirenlerin almasıyla yönetme, iktidar sahipliği üzerinde en çok kav-

Yönetme-yönetilme ilişkisinin devletçi uygarlık sürecinde biçimi ne olursa olsun özü insanın araçsallaştırılması ve çok küçük bir azınlığın hizmetine koşulmasıdır. Yöneten belirleyen olarak yönetilenin nesneleşmesini niyetinden bağımsız olarak gerçekleştirmektedir.

toplumun özgürlük alanı olarak politikanın idarecilik; yönetimin iktidarcılık derekesine düşürülmesiyle sonuçlanmıştır. Profesyonelliğin getirdiği hızlı değişim, düzen, verimlilik ya da maddi kazanç giderek bütün ahlaki değerlerin üstüne çıkarılmış bu da toplumsal dokunun parçalanmasına yol açmıştır. Toplumun sınıflara ayrılması ve farklı statülerin inşa edilmesi bu hususla yakından bağlantılıdır. Bu gelişmeyi devlet kurumlaşmasının başlangıcı olarak da ele alabiliriz.

Yönetimin profesyonelleştirilmesi

Verimlilik ve maddi kazanç getiriyor diye yönetimin profesyonelleştirilmesi ve bunun maddi getirilerine aldanarak ahlaki değerlerin ikinci plana itilmesi yönetim sorununun tartışıldığı her yerde karşımıza çıkmaktadır. Profesyonelleşme- amatör kalma ve toplumsal yönetim gerçeğinin doğasını anlama konuları polemik konuları olmayı sürdürmektedir. Günümüzde

ga yürütülen, kan dökülen ve tarihin en çok çekişme konusu olan bir olgu olarak toplum yapısına girmiş oldu.

"Özyönetim ile yabancı yönetim kavramlarının çözümlenmesi önem taşır. Özyönetim kendi toplumsal doğasındaki erki düzenleme ve denetlemeyi, böylece toplumun sürekliliğini sağlamayı ve beslenip korunmasını güvence altına alırken, yabancı yönetim kendini iktidar olarak 'doğallaştırıp' üzerinde kurulduğu toplumu baştan çıkarmaya (beynini dağıtmaya), böylelikle kendisi için bir sömürge haline getirip yönetmeye çalışır"⁽²⁾

Yönetme-yönetilme ilişkisinin devletçi uygarlık sürecinde biçimi ne olursa olsun özü insanın araçsallaştırılması ve çok küçük bir azınlığın hizmetine koşulmasıdır. Yöneten belirleyen olarak yönetilenin nesneleşmesini niyetinden bağımsız olarak gerçekleştirmektedir. Bunun değişmesi, insanın araçsallıktan kurtulması, temel bir özgürleşme sorunudur. Bunun

da önemli bir aşaması demokratik katılım yöntemlerini geliştirmektir. Bu da ideolojik, kültürel, moral ve vicdani olarak devrimsel bir dönüşümün gerçekleştirilmesiyle mümkündür. Ahlaki politik toplum gerçeği günlük siyasette yönetime katılan toplum anlamına gelmektedir.

Ancak binlerce yıllık geçmişe sahip tahakkümcü yönetme kültürünün oluşturduğu gelenek ve zihniyet çok kolay dönüşüme uğratılamaz. Her şeyden önce insanın insan üzerinde hakimiyet kurması hala gerekli ve hatta zorunlu bir gelişme olarak görülmektedir. Bu insanın kendi türüne yabancılaşması ve büyük bir düşüştür ancak bir kültür, bir zihni ve ahlaki yaklaşım olarak sürmektedir. Dolayısıyla

rihi ise beş-yedi bin yıldır. Sümer öncesi dönemde de insanlığın çok uzun bir dönem boyunca güvenlik ve toplumsal yaşam sorunlarıyla uğraştığı bilinmektedir. Bu sorunların üstesinden gelmek için sürekli uğraş ve mücadele verilmiştir. Yaşam güvenliği, barınma, üretim ve kültürel ihtiyaçlar, her zaman insan soyunun temel sorunları olmuştur. Bu ihtiyaç ve sorunların olduğu her yerde yönetim olgusu ve politika söz konusudur. Toplumu ya da küçük toplulukları tecrübelerine dayanarak yönlendiren harekete geçiren erkek veya kadın yaşlı bilgeler her zaman toplulukla beraber var olmuşlardır. Arkeolojik ve antropolojik çalışmalar doğal toplum olarak adlandırdığımız klan toplumunun

*Zorunluluğun yerini bilinçli katılım ile gönüllülüğün,
zorlamanın yerini istekle yapmanın aldığı, evrensel
boyutta uyumun geçerli olduğu bir dünya arayışı emekçi
halkların ütopyasıdır.*

buna karşı etkili bir mücadele yürütülmesi önceliklidir.

Yönetim toplumsal bir kavramdır. Toplum sorunlarına çözüm arayışı yönetim olgusuyla sonuçlandığına göre yönetim olgusu toplum kadar eskidir. Günümüzde yönetim denilince devlet, çeşitli devlet biçimleri, parlamento ve hükümetlerin uygulama tarzları akla gelmektedir. Yönetimi sadece devletle tanımlamak, devletin dar sınırları içinde ele almak, çok yetersiz ve dar bir tanımlamadır.

Devlet var olmadan önce de toplum ve toplumun sorunları var olmuştur. Bunları çözmeye dönük gönüllü, doğal ve saygınlığa dayanan yönetim ilişkileri de var olmuştur. Bu bildiğimiz günümüz toplumunun yönetiminden çok farklıdır. Devletin insanlık tarihinde yer alması görece kısa bir dönemi kapsar. İnsanın bir tür olarak hayvanlık âleminden ayrışmasının 2,5 milyon yıl önce olduğu tahmin edilmektedir. Sümer uygarlığından bu güne kadar gelişen devletçi uygarlık ta-

böyle bir toplumsal-siyasal sisteme ulaştığını ortaya koyan çok miktarda kanıt ve bulgulara ulaşmıştır-ulaşmaktadır.

İnsanın yönetilme konusu yapılmasının baskıya dayalı ilk biçiminin köleci uygarlık aşaması olduğu bilinmektedir. Böylece insanın doğal toplumdaki yaşam tarzı olan eşitlik ve özgürlük o günden bu güne insanlığın en temel arayışı olmuştur. Bu arayış günümüzde de devam etmektedir. İnsanlık kendi doğasıyla uyuşmayan bu çelişkiyi çözme mücadelesini sürdürmektedir. Zorunluluğun yerini bilinçli katılım ile gönüllülüğün, zorlamanın yerini istekle yapmanın aldığı, evrensel boyutta uyumun geçerli olduğu bir dünya arayışı emekçi halkların ütopyasıdır.

Yönetme ve yönetilme ilişkisi ezeli ve ebedi midir?

Yöneten-yönetilen ilişkisinin bir başka düzeyi olan iktidar sahipliği ve iktidara tabi olma ilişkisinin temelinde mülkleştirmenin yattığı, hâkimiyetçi yaklaşımın

ancak güç-zor yoluyla yürütülebileceği, bugün pek fazla gizlenmeye gerek görülmemeyen bir gerçekliktir. Tarih boyunca mülkleştirmenin konusu ve içeriğine bağlı olarak yürütmenin konusu, yöntemi ve biçimi de değişmiştir. Bu yürütmelemin tümünde çıplak zor ideolojik telkinle yoğrulmuştur. Hiç bir dönemde iktidar güçleri, hâkimiyetlerini çıplak zor üzerinde sürdürmemişlerdir. Tiranlıklarda, firavun rejimlerinde bile ideolojik telkine dayalı inanışın sağladığı rızanın önemli bir payı vardır.

Beş bin yıllık sınıflı toplumlar tarihinin yerleştirdiği ahlaki normlar ve vicdani yargının da ötesinde toplumsal gen haline getirdiği bir önyargı da insan toplumunun kendi içinde ve dışında eşitlikçi bir uygulamayı gerçekleştiremeyeceğidir. Bu bir zihniyet olarak kalıplaşmıştır ve yıkılması güç bir dogma olarak geçerliliğini sürdürmektedir. Bu zihniyet yapısı yönetim olgusunun demokratik ölçülere kavuşturulmasının da önünde engeldir.

Bu zihniyetin kendi içinde dayanakları, haklı görünen gerekçeleri olabilir. Fakat insanın insan üzerinde hangi biçim ve görünümle olursa olsun tahakkümüne yol açan bir ilişki biçimi yani yönetme ve yönetilme ilişkisini ezeli ve ebedi bir ilişki tarzı olarak görme ve gösterme yanlış olduğu gibi sakıncalıdır da

Ancak bu, günümüz gerçekliğinin görmezden gelinerek yönetim olgusuna yaklaşılması anlamına gelmez. Nasıl ki siyasetin sınıflı toplumsal sistemler elinde bulunduğu niteliğine karşı çıkmak, güncel siyasal gerçeği görmezden gelmek, reddederek onun dışında kendini konumlandırmak anlamına gelmiyorsa, gelmeyecekse yöneten-yönetilen ilişkisinin kökenindeki mülkleştirme zihniyetinin varlığını ortaya koymak, güncel yaşamın yönetim olgusu olmadan yürütülemezliğini görmeyi engellemez. Bu yaklaşım, olması gereken ile gerçekleşen ilişkisini doğru değerlendirme zorunluluğunun sonucudur.

Başka bir ifadeyle insanın güncel yaşamını dikkate almak ve bu zemin üzerinde

pratik yaşam etkinliğini geliştirmek zorunludur. Tarihin gerçekleşme doğrultusu insan bilincinin gelişmesine bağlı olarak artan bir hızda insanın özgürleşmesi yönündedir. Ama özgürleşmenin yeni bağımlılıklar, karşılıklı sorumluluk ilişkisi anlamında bir arada yaşama gereksinimini daha fazla ortaya çıkardığı da bilinmektedir.

İnsanın kaderim dediği gerçekleşen tarihin hâkim olma, onu belirleme çabası sürekli arayışıdır. Bu da güncel ifadeyle hak ve özgürlükler mücadelesidir. Dünyayı ve kendi doğasını tanımasıyla orantılı olarak sahip olması gerekenlerin bilincine varan insan bireyleri ve topluluklarının hak ve özgürlükler mücadelesinin kapsamı da her geçen gün genişlemektedir. Bu da ister doğrudan somut yöneten-yönetilen ilişkisi düzeyinde olsun, isterse devlet-vatandaş ilişkisinde olsun yeni konumlanmayı getirmektedir.

Her yönetim mekânı ve tarihiyle tanımlanır

Bu değişimin tarihin başlangıcından günümüze kadar kat ettiği yolu en açık gösteren de ilk sınıflı toplumsal sistem olan köleci uygarlık sürecinde kölelerin, kadınların ve cariyelerin varoluş konumu ile bu gün karar sürecine katılma hakkı arayışını doğru paylaşımın gereği olarak savunan ve gerçekleştirmeye çabasında olan insanın gelişme düzeyi arasındaki farktır. Bu bir boyutuyla insani gelişimin de göstergesi olmaktadır.

Her toplumsal olgu, ilişki tarzı veya yargı belirli ihtiyaçların ürünü olarak ortaya çıkar ve buna dayalı olarak varlığını sürdürebilir. İhtiyaç olmaktan çıkmış bir ilişki tarzı yerini bir başkasına, yeni duruma cevap olabilene bırakır. Bu değişimin hızını belirleyen ise toplumsal mücadele gücüdür.

Yöneten-yönetilen ilişkisi günümüz dünyasında da bir ihtiyaç olarak varlığını sürdürmektedir, daha uzun süre de sürdürecektir. Değişen içerik gelişen demokrasi mücadelesiyle bağlantılıdır. Toplumun demokratikleşme düzeyi yöneten-yöne-

tilen ilişkisinin de demokratiklik düzeyini belirlemektedir. Bu aşılması gerekenle olması gerekenin kesişme noktasıdır. Güncel gerçeklik bunu ifade etmektedir. Demokratik yönetime ulaşmak için bu olgunun tarihsel gelişimini çözümlmek, dolayısıyla onu ortaya çıkaran ihtiyaçları, zorunlulukları tanımak gereklidir. Bu da artık günümüz dünyasında önemli ölçüde gerçekleşmiştir.

Yönetim olgusu varlığı için bir zaman ve mekânı gerektirir. Bu yer ister bir şehirle sınırlı bir mekân, isterse yurtlaştırılmış bir toprak, isterse daha küçük toplumsal birimin yaşam alanı veya kıtaları kapsayan büyüklükte bir coğrafya olsun, her halükarda somut bir zemindir. Zaman ve mekân birliği, toplum ve tarih birliği

isterse daha adil bir paylaşım isteğiyle yönetenler karşısında hak arayışına giren geniş kesimler üzerinde otoritelerini tesis etmeyi, iktidarlarının en temel önceliği haline getirmişlerdir. Bu temelde ideolojik telkinin yanı sıra kanunlar, kurallar ve bunlara uymayanları cezalandırmakla görevli kurumlaşmalar geliştirmişlerdir. Bu nedenle devlet oluşumundan günümüze bir; koruyan ve kollayan, bir de cezalandıran ve kahreden yanlarıyla birlikte tanınır. Devletin tanrısal bir özellik kazanması da bunun bir başka biçimde ifade edilmesidir.

Devletçi uygarlık tarihi boyunca iktidarcı yönetimin -siyaseti belirleyen ve yönlendiren egemen iktidar gücü- toplumla arasına aşılması zor engeller koyması

Neolitiğin ana tanrıça kültü sürecinde yöneten-yönetilen ilişkisi bir çıkar farklılığına dayanmamaktaydı. Ve bu çıkarın bir taraf lehine gerçekleşmesi için hükmetmenin zor veya baskı yolları ve araçlarıyla sürdürülmesine ihtiyaç bulunmamaktaydı.

olmaktadır. Her yönetim mekânı ve tarihiyle tanımlanır, var olur. Yöneticilik de bu anlamda belirli bir mekânda gerçekleşen uygulama gücünü ifade eder ve kendi zamanı ve mekânıyla tanımlanır.

Yönetim olgusunu ortaya çıkaran, daha iyi bir yaşayışın düzenini oluşturma istemidir. Sümer rahiplerinin de başlangıçta insanların daha güvenli bir yaşam düzeyine kavuşması, bunun için bir düzenlilik arayışıyla başlamış olabilecekleri büyük bir olasılıktır. Tanrıların başlangıçta insan kılığında ve kullarına karşı sevecen olmalarına karşın daha sonraları göklere çıkmaları, çalışmadan yaşayan, istekleri yapılmadığında da cezalandıran haline gelmeleri, Sümer rahipleri şahsında da gerçekleşen değişimi anlatmaktadır. Kendi çıkarlarını toplumun yaşam ihtiyaçlarının yerine koyan egemenler bu durumu kabul etmeyen, ister eski eşitlikçi topluluk yaşamına dönmek isteğiyle,

yöneticiliğin toplumdan kopmasıyla ve topluma karşılaşmasıyla ilişkilidir. Neolitiğin ana tanrıça kültü sürecinde yöneten-yönetilen ilişkisi bir çıkar farklılığına dayanmamaktaydı. Ve bu çıkarın bir taraf lehine gerçekleşmesi için hükmetmenin zor veya baskı yolları ve araçlarıyla sürdürülmesine ihtiyaç bulunmamaktaydı. Ancak, devletçi uygarlık sürecinde göksel hâkimiyetin yeryüzü temsilcileri olan yöneticilerin yönetilenlere konumlarının farklı ve üstün olduğunun kabul ettirilmesi, yöneticiliğin özel meziyet ve yetenek gerektirdiğinin özümsetilmesi gerekmektedir.

Halklar çağında yöneticilik

Tarihin yazılı kayıtlara geçen ilk profesyonel yöneticileri Sümer rahipleridir. Ziggurat etrafında toplanan ve depolardaki ürünlerle yaşamlarının sürekliliğini güvenceye alan insan toplulukları üzerinde

gerçekleşen bu yöneticilik kendi ardıllarını belirleme gibi bir geleneği de başlattı. Sümer rahiplerinin ardılları olan yöneticiler, onların soyundan gelenlerdi. Yönetim kültürünün oluşturulması da bu şekildeki bir geleneğin oturtulmasıyla ve yöneticiliğin ancak bir soydan gelenlere mahsus bir yetenek olduğu inancının yönetilenlerde yaratılmasıyla gerçekleşti. Bu aynı zamanda devlete kutsallık bahşedilmesi gibi onun yöneticilerinin de kutsal bir soydan, tanrılar nazarında daha seçkin görülen bir kesimden geldiği fikrinin kitlelere kabul ettirilmesi demektir. Köleci sistemin tanrı kral yöneticilerinin ardılları da onların çocukları veya bizzat onlar tarafından belirlenenler oldu. Feodal monarşilerde de soydan geçme yöneticilik, iktidar sahipliği geleneği devam etti.

Bu gelenek, sermaye gücüne dayanarak iktidar erkini sürdüren burjuvazi tarafından bozuldu. Devlet örgütlenmesinin giderek büyümesi ve karmaşıklaşmasının yanı sıra yönetimin teknik özelliklerinin de özel eğitimi gerektiriyor olması, kapitalizmin yönetici kesiminin bu mesleği soydan alanlardan değil, ücretle çalıştırılan bir uzmanlar ekibinden oluşturmasını getirdi. Egemen sınıf artık bizzat kendisi iktidar aygıtının başında olma yerine kendisinin çıkarlarını koruyacak, eğitimden geçen uzman bir kadro ile bu işi yürütmeye yolunu seçti. Kapitalist modernite döneminde "temsil sistemi" geliştirildi. Egemen sınıflar kendileri için siyaset üreten ve uygulayan temsilcileri devlet aygıtının yöneticileri haline getirdiler. Bu durum, iktidarın sermaye sahibi kesimlerin elinde olduğu gerçeğini değiştirmede, ama kamufle etti. Kişilerin iktidarından iktidarın kişilerine doğru bir dönüşüm oldu ve Önder Apo'nun belirttiği gibi iktidarın soyut niteliği öne çıktı. Yine iktidar kutsal bir soya ya da dini otoritelerin onaylayacağı bir krala ait bir olgu olmaktan çıkarılarak sermaye sahiplerine devredildi. Ancak bu devir gerçekleştirilirken öyle bir algı oluşturuldu ki herkes iktidarda yer alabileceğine, iktidar gücü olabileceğine inandırıldı. Günümüzde önceki dönem-

lerden farklı olarak bir işportacı bile iktidar basamaklarını tırmanabileceğini düşünebilmektedir. Oysaki eskiden iktidar bir soya, seçkin bir elite özgüydü günümüzde de sermaye sahiplerine özgüdür ve onun bir dişlisi olmak iktidar sahibi olmak anlamına gelmemektedir.

Şimdi halklar çağında yöneticiliğin anlamında ve rolünde değişimin yeniden, bu kez tersinden gerçekleşmesi zamanıdır. Yani yöneticilik, hangi toplumsal birim düzeyinde olursa olsun hizmet etmek, diğer topluluk üyeleri gibi emeğinin ürünüyle yaşamak uğraşı haline getirilmek durumundadır. Yöneticilik, siyasetin sırlı elbiselerinin kazandırdığı özel bir yetenek ve beceri alanı olmaktan çıkarılıp toplumun her üyesinin yürütebileceği bir görev haline getirilmeden bir ayrıcalık konusu olmaktan, statü farklılığının nedeni olmaktan çıkarılamayacaktır.

Bunun için belki daha uzun bir zaman erimine ihtiyaç vardır. Ama demokratik siyaset bunun en temel gerçekleşme zemini. Değerlendirildiği ve hakkı verildiğinde toplumun kendi özyönetimini geliştirmesinde muazzam sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

Demokrasinin herkes tarafından benimsenen bir yönetim tarzı olması nedeniyle en kötü bir sömürü ve hâkimiyet peşinde koşan ve bunun için sağa sola saldıran kapitalist-emperyalist yönetimlerin dahi bu eylemlerini demokrasi savunuculuğuyla kamufle etmeye çalışmaları, demokrasinin kesin zaferinin kanıtıdır.

***

Yararlanılan kaynaklar

(1) Abdullah Öcalan-Kürt Sorunu Ve Demokratik Ulus Çözümü

(2) Age.

POLİTİKA VE AHLAK'A DAYALI YÖNETİM

Toplumsal gerçekliğin tüm detaylarında aslında karşımıza çıkan birçok sorunun altında yatan nedenler; belli bir çarpıklığın kolları olmaktadır. Yani birbiriyle alakasız gibi görünen sorunların, özünde aynı kaynaktan beslendiği bilinen bir sır olmaktadır. Bu anlamıyla da çözüm yöntemlerinde yaşanan yetmezliklerin esas nedeni; sorunun özünü doğru çözemeden ileri gelmektedir. Bu konuda özellikle önderliğimizin imralı süreciyle birlikte geliştirdiği çözümler ve düşünce gücü sadece bizler ve kürt halkı açısından değil, başlı başına insanlık adına da büyük bir çıkışı açığa çıkarmış bulunmaktadır. Burada temel noktalardan bir tanesi ise, elde bulunan tüm bu verilere rağmen neden halen aynı sorunları yaşamak zorunda kalıyoruz? Neden dünsel ve eylemsel olarak sorunları çözmeye de en iyisinden de olsa kaplumbağa hızını geçemiyoruz? Bu ve benzeri soruları çoğaltabiliriz, ama gerçekten de çözüm adına geliştirdiğimiz temel yöntemlerde ve metodoloji de nasıl bir gerçeklikle yüzleşiyoruz...

Yönetim olgusu toplumsal yaşamın her

alanında çeşitli şekillerde ve biçimlerde örgütlendirilmiş bulunmaktadır. Neye ve kime hizmet ettiği hususundan ziyade mevcut yönetim anlayışının ortaya çıkardığı tabloya yakından baktığımızda, sorunun ya da sorunların da nedenlerini daha iyi anlayabiliriz. Fakat bunun karşısında yöntem olarak ele alınan ve uygulanmak istenen ilkelden yaklaşım maalesef böyle olmuyor. Daha çok yönetim tarzında ısrar ve kişiler üzerinden sorunu çözmeye yaklaşımı daha baskın geliyor. Bunun da destekleyicisi, dayanağı ise oluşturulan ideolojik söylemler oluyor. Mevcut haliyle tarihsel toplumu da analiz etmeye çalıştığımızda kuşkusuz bu gerçekle bir kez daha yüzleşeceğiz.

Neyi Yönetiyoruz...

Konu yönetim olduğunda ve onun sorunlarını çözmek istediğimizde elbette neyi yönettiğimizi bilmek gerekiyor. Toplum dediğimiz bileşim adına yönetimin işlevselliğini, klişe söylemlerin dışında pratik ve opsiyonel olarak çözümlenmek kaçınılmazdır. Bunun işleyişinde toplumsal doğanın gerçeği ve etkisi de

son derece önemli olmaktadır. Politika ve ahlaka dayalı yönetim anlayışı, paradigmanın önümüze koyduğu bir görev olmasına rağmen, pratik boyutlarda ter-sinden bir durumun söz konusu olduğu da malumdur. Toplumu yönetme ya da herhangi bir birliği yönetme, söylem olarak geçmişi aşmıyor ve mevcut kalıpların içinde kalıyorsa orada ciddi bir sorun vardır. Ciddi bir sorun olmasına rağmen halen tarzda tekrar, kendinde ısrar ve bunu bulunduğu tüm ortamlara dayatma ise anlaşılması güç bir muammadır.

Enerji olarak yönetim olgusunun politikası kesinlikle kendini bilince dönüştürme de yatar. Kendini bilince dönüştürmeyen ve olgusunu güncel olarak yorumlayamayan hiçbir yönetim, politik toplum gerçekliğine ve ihtiyaçlarına cevap olamaz. Bu da ister istemez sorunun başlangıcı olmaktadır. Politikayı tanımlarken; "...toplumun özgürce yönetilerek gelişmesi ve bireyselleşmenin gelişim sağlaması" değerlendirmesini esas almalıyız. Sadece bu değerlendirme ışığında bile; aslında yönetilen kesimin özgürleşmesi ve kendi kimliğini kazanarak bireysel bir iradenin, toplum iradesiyle bütünleşmesi gerekmektedir. Demek ki yönetilen kesim, özgürlük alanını genişletmeli ve iktidar karşıtı bir tarz ve tempoyla bilince dönüşen bir eylemin temsilcisi olmalı. Yaşamı, işleyişi ve ilişkisi hakkında kendi duruşunu ve bilincini de, toplumsal bütünlükte görmeli. Fakat bunun için dayatan, güç getiremeyen ve menfi yaklaşımlar sergileyen pratiklerin aşılması ise çözümün amentüsü olmaktadır. Burada içine sıkça düşülen temel yanlışlardan bir tanesi toplumun yönetiminde; gütmeye anlayışının hakim olmasıdır. Yönetme ile gütmeye arasındaki derin farkı ortadan kaldıran bu yaklaşımlar ise elbette kökeni binlerce yıllık geçmişe sahip olan devletçi uygarlık sisteminden almaktadır. Her tanım ve kavram kullanımı itibariyle doğru değerlendirilmeyi zorunlu kılmaktadır.

Önder Apo, yönetim kavramını tanımlarken aslında yaşanan kargaşanın ve bunun nedenlerinin de anlaşılması ge-

rektiğine vurgu yapmaktadır. Yönetim kavramı çok basit bir şekilde ifade etmek gerekiyorsa; toplumu, bireyi yön ile buluşturma ve birleştirmedir. Daha yerinde bir ifadeyle bunun eylemidir, yönetici de doğal olarak bunun eylemcisi olmaktadır. Belirlenen yönün ve doğrunun, ideolojinin yön olduğu gerçeğinden hareketle, yönetimin yapması gereken temel işlev bunlar olmaktadır. Elbette ilk başta kendisinde buna başlamalıdır ki, topluma ve bireye destek sunabilsin. Ünlü düşünür K. Popper'ın "açık toplum" değerlendirmeleri buna kısmen de olsa değinmektedir. Yine bunun yanında Aristo'nun "poetikası" da uygarlık ve iktidarcı güçler tarafından oluşturulan bakış açısına göre bu kavramı tanımlamaya çalışmıştır. Yönetim ve politika arasındaki bağı derinlikli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Tanımını doğru kullandığımız zaman bu kavram da; yönetimin işlevselliği ve toplumsal gerçekliği de ortaya çıkacaktır.

Yönetimin Politikası Özgürleştirir...

Hareket ve parti olarak üzerinde en çok durulan, çözümlenmeye çalışılan temel konulardan bir tanesi yönetim olmaktadır. Sürekli olarak yönetimin güçlendirilmesi, doğrunun oluşturulması ve başarılı bir mücadelenin ortaya çıkması için kapsamlı tartışmalar, güçlü platformlar yapılmıştır. Bu durumun ifade ettiği gerçeklik ise hareket ve parti olarak, ciddi anlamda yönetim sorunlarımızın olduğudur. Eğer böyle olmasaydı bu kadar yoğun bir çaba ve enerji bu alanda harcanmazdı. Mücadelemizin ilk yıllarından itibaren günümüze kadar bu durumun sirayet etmesi ise sorunun ne kadar derin, ciddi ve karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır. Bu gerçekten hareketle mevcut durumu değerlendirmek ve çözümünü ortaya koymak bizler açısından artık kaçınılmaz olmaktadır.

Önderliğimizin tanımlamaları doğrultusunda kendi pratiğimize baktığımızda; aradaki farkın ve kendini tekrarlayan tarzın ne boyutlara ulaştığını

görebiliriz. Mevcut haliyle bizim yönetim pratiğimizde; toplumu örgütleyen, örgütlülüğü politikasıyla özgürleştiren bir duruş çok zayıftır. Daha çok alışılmış kurallar, kendini tekrarlayan yöntemler süreklileşmektedir. En alt komuta ve yönetimden tutalım da, orta ve üst yönetime kadar bu durumun olduğunu kimse inkar edemez. Politikamızın zayıflığı ya da yaratıcı olamaması bunda en temel faktör olmaktadır.

Elbette bu durum tespiti sorunun çözümü için önemli bir noktaya dikkat çekse de, tek başına yeterli olmuyor. Yönetim ve politika arasındaki sorunu; ince ayrımı da ele almamız gerekiyor. Özgürleştirme aracı olan politikanın özü itibarıyla topluma ait olduğunu önderlik savunmalarından ve paradigmasından biliyoruz. Önderliğimizin bu alanda/kavramda yaptığı çözümler elbette güçlü bir bakış açısını da beraberinde getirdi. Fakat yaşamsal alanda düşmanın ve modernizmin yürüttüğü anlık mücadele ve yarattığı kişilik yapılanması da değerlendirilmesi gereken bir diğer konu olmaktadır.

Bu anlamıyla günümüz toplumsal gerçekliğinde yönetimin ve politikasının hangi boyutlarda olduğu biraz da malumun ilanıdır. Mevcut anlamıyla toplumun politikadan koparılması, yönetimin ise politikayı topluma değil de, kendine ait görmesi ve bunu da toplumu yönlendirme de/gütme de değişmeyen bir araç olarak kullanması; bir yönüyle acı olsa da, diğer yönüyle de elindeki en güçlü silahı olmaktadır. Bin yıllara yayılan bu çarpık sistem, günümüze değin defalarca kendisini yenilemiş ve ihtiyaç duyduğu mitolojileri yaratarak, toplumu yönetimi altında tutmuştur. Bunu öyle bir noktaya vardırırmış ki; yönetimi düşünemeyen bir toplumu yaratmıştır. Fakat bu yönetimi düşünemeyen toplum ise; görünmeyen kurallarla, bağınaz ritüellerle ve günübirlik hikayelerle, kendisini bu duruma sunmaktan geri durmamıştır. Modern söylemde; özellikle hıristiyanlık bu noktaya çarpıcı bir örnek olmaktadır. Tanrının çobanlaşması, toplumun ise sürü olarak

ona itaat etmesi belki de bu zihniyet gerçekliğiyle açıklanabilir. Toplumsal köleliğin en önemli halkası günümüzde politika alanında gerçekleştirilmektedir.

Tarihsel toplumu uzun süreli incelediğimizde yaşanan birçok çatışmanın ve kıyamın temel noktası olarak bu alana karşımıza çıkmaktadır. Yönetim mekanizmasında politika daha çok aldatmaya, iktidarı korumaya yönelik kullanılmıştır. Doğal toplumun dışında ortaya çıkan bu gelişmelerin günümüzde vardığı düzey ise kapitalist modernite olmuştur. Kapitalist modernitenin son dört yüz yıla yayılan geçmişi, yaşamın bütün alanlarında politikayı toplumdaki gibi yönetimin vazgeçilemez bir unsuru olarak kullanmıştır. Günümüzde dahi birçok örnekte ve trajik durumda bu gerçeği görmekteyiz. Önderlik paradigmasına göre politika toplumsal yaşamda; pratik sorunlar ve tartışmalar ile problemleri çözme yetisi olmaktadır. Ama günümüzde birçok toplumda; en ufak sorundan tutalım da, en karmaşık sorunlara kadar politika yönetimin elinde olmaktadır. Toplumun bu konuda herhangi bir tartışma yapması, meclis oluşturması veya kendi sorunlarını çözmeye çalışması yoktur. Belki birkaç örnek yaşanmıştır, fakat genel resme baktığımızda kendi sorunlarını çözen ya da çözmeye çalışan bir toplumdan söz etmek mümkün değildir.

Politika Yönetimin Mülkü Değildir...

Toplumsal yaşamda politikanın tarihi seyrinde; göze çarpan en önemli örnekler kuşkusuz gelenekçi hareketlerdir. Burada yönetimin otoritesi ve işlevselliği, tarihten ve gelenekten desteğini aldığı için çoğu zaman toplumun içinden çıkmıştır. Ondan dolayı da politikayı yönetimde toplumla paylaşma eğilimi içinde olmuştur. Bunun Ortadoğu ve Avrupa'da onlarca örneği mevcuttur. Çeşitli tarikatlar ve komün hareketleri günümüze kadar ortaya çıkmıştır. Fakat iktidarı ve yönetimi-politika dengesinde adil bir terazi de uzun süreli tutamamışlardır. Amaç ile araç ara-

sında sürekli sirkülasyon meydana gelmiş ve bu da zaman içinde politikayı yönetimin mülkü haline getirmiştir.

Özellikle günümüz modernizmde bu durum en gerçek ve en çıplak halini yaşamaktadır. Birçok alana yayılan geniş iktidar alanı, aynı zamanda toplumsal yaşamdaki politikayı da ortadan kaldırmıştır. Neredeyse belirli merkezlerden üretilen günlük politikalar ve tartışmalar; bir nevi özgürlük alanı olarak topluma kabul ettirilmiştir. Bundan dolayı da günlük yaşamın her alanında birey ve toplum dengesi derin bir altüst oluşu yaşamaktadır. Devletin (doğal olarak iktidarın ve

mu değerlendirmek ve ele almak lazım. Bizim yönetim çalışmalarımızın ve pratiğimizin de bu anlamıyla yenilikçi ve paradigma eksenli olduğunu söylemek güç. Daha çok tarz ve tekrar sorunu olarak yorumladığımız bu olguyu tüm yönleriyle birlikte değerlendirmemiz gerekiyor. Mevcut haliyle parti ve mücadele tarihimizde daha öncesinde de ifade ettiğimiz gibi en çok değerlendirilen ve eleştirilen bu hususta yaratıcı olmama, yeniyi oluşturmama ve özgürlüğü geliştirmeme durumu ortada. Birçok yerde ve geniş alanlarda bu konuya dair ciddi sıkıntılar ve yetersizlikler var. Öte taraftan ise sicağı sı-

Eleştirdiğimiz sistemi çözümlenmeye kendimizden başlamanız gerekiyor. Yönetim ve politika özgülünde de bu durumu değerlendirmek ve ele almak lazım. Bizim yönetim çalışmalarımızın ve pratiğimizin de bu anlamıyla yenilikçi ve paradigma eksenli olduğunu söylemek güç.

yönetimin) politikası sanki toplumun politikasıymış gibi bir algı yayılmaktadır. Kendisiyle bütünleşmeyen, hatta ciddi bir kan uyumsuzluğu yaşayan bu duruma rağmen toplumun bundan kopmaması ise kerameti kendinden menkul bir gücü de ortaya koymaktadır. Önder Apo savunmalarında ortaya koyduğu paradigma çizgisinde bu durumu sertçe eleştirmekte, yönetimin ve politikanın içinde bulunduğu anlam erozyonuna dikkati çekmektedir. Komünal toplum değerlerinin temel unsurları olarak dile getirdiği yönetim ve politikanın topluma ait olması gerektiği ilkesi göz ardı edilemeyecek bir durumdur. Günümüzde yaşanan karmaşa ve kaotik ortamlara baktığımızda durumun aciliyeti ve önemi de anlaşılır olmaktadır. Toplum için geçerli olan bu hususların bizler içinde geçerli olduğunu ayrıca belirtmek gerekmektedir.

Eleştirdiğimiz sistemi çözümlenmeye kendimizden başlamanız gerekiyor. Yönetim ve politika özgülünde de bu duru-

cağına yürütülen bir mücadele var. Kadro ve sempatizan yapısında ne yaptığımızı, nasıl çalıştığımızı ve gerçekten de yönetim-politika düzlemini, önderlik tarzıyla nasıl ele aldığımızı görmek gerekiyor.

Sorunları tartışan ya da mücadele de yaratıcılığı geliştiren bir yaklaşım çok fazla gelişmiyor. Sorunları çözmeye bir yana daha çok sisteme özenme, onun saldırılarını sonuçsuz bırakmama gibi durumlar rahatlıkla yaşanıyor. Yönetici ve politika düzleminde hem mücadele içinde, hem de toplumsal alanın bütün çalışmalarında mevcut durumun yetersizliği ortadadır. Örgüt içinde bu durumun yaşandığına dair en çarpıcı ve acı durumu ortaya çıkaran gerçekler ise; son yıllarda yürütülen mücadelenin sonuçlarına baktığımızda görmekteyiz. Buradaki gerçeklikte kalıcı başarıların olduğunu söyleyemeyiz. Daha çok kendini dayatan, paradigmadan bağımsız ve güne göre davranan tarzlar, yaklaşımlar hakim olmaktadır. Bu da doğal olarak politika ve yönetim olgularının

da, mevcut durumun yetersizlikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal alan çalışmalarında da bu durumu son yıllarda yoğun bir şekilde yaşamaktayız. Özellikle toplumla ortak çalışma, politikayı özgürleştirme ve sorunlarını çözme yaklaşımı olarak kullanma bir yana, devletin yerine geçen iktidarın temsili olan bir yaklaşımla toplumu gütmeye anlayışının ve pratiğinin hakim olduğunu görmekteyiz.

Bu konu da en çarpıcı pratik kuşkusuz Rojava devrimi olmaktadır. Burada yaşananlar, pratik duruş ve mücadele aslında toplumsal devrim çalışmalarının gerçekten de ne kadar yoğun ve realist oldu-

ma olduğuna dair onlarca örnek verilebilir. Fakat burada önemli olan politikanın bu yönlerini, kimliğini toplumsal alanın bütün bileşenlerinde tartışmaya açmak, herkesi içine alan ve kapsayan bir şekilde sorunlarını çözen bir yaklaşımı ortaya koymak gerekmektedir.

Ahlak Yönetimin Vicdanıdır...

"...Ahlâkı politikanın tarihsel kurumsal gelenek halini almış biçimi olarak tanımlamak mümkündür. Politika daha çok günlük olarak yaratıcı, koruyucu ve besleyici rol oynarken, ahlâk geleneğin kurumsal ve kurallı gücüyle mevcut toplum

Burada yürütülen mücadele de elbette tarihe geçen kazanımları, yaşanan devrimi görmezden gelmek kesinlikle söz konusu değildir, fakat şu anda birçok çalışma alanında-ortaya çıkan kanton çalışmalarında daha çok devletin yerine geçme, geçmişte baas sistemini yerini alma mantığı ve pratiği ön plana çıkmaktadır.

ğunu bir kez daha önümüze koydu. Yani romantik söylemlerin, ütopyik ezberlerin yetmediğini bu alanda çok açık bir şekilde gördük. Burada yürütülen mücadele de elbette tarihe geçen kazanımları, yaşanan devrimi görmezden gelmek kesinlikle söz konusu değildir, fakat şu anda birçok çalışma alanında-ortaya çıkan kanton çalışmalarında daha çok devletin yerine geçme, geçmişte baas sistemini yerini alma mantığı ve pratiği ön plana çıkmaktadır. Bu da uzun vadede çözülmediği müddetçe ciddi sıkıntıları ortaya çıkartacak temel veri olmaktadır.

Yönetimde politika olgusunu özellikle rojava pratiğinde daha yoğun bir şekilde işlemek gerekiyor. Çünkü paradigma göre politikanın en önemli vasıfları/niteliği; "...günlük olarak yaratıcı, koruyucu ve besleyici" olmasıdır. Fakat rojava'ya baktığımızda oradaki yönetim ve devrim çalışmalarına baktığımızda politikanın bu yönde çok da işlevsel olduğunu görmekteyiz. Bu duruma dair nasıl bir çalış-

için aynı hizmeti görür." Önder Apo'nun bu tanımlamasından da anlaşılacağı gibi ahlak da yönetimde toplumun varlığı ve bütünlüğü için olmazsa olmaz kabilinde bir yere ve öneme sahiptir. Bu anlamıyla ahlakın aslında yönetimin vicdanı olduğunu belirtmek gerekiyor. Bu durum üzerinden ahlakın yönetim ile olan ilişkisi toplumsal yaşamın ve bütün örgütlenmelerin temelinde yatan temel bir husus olduğunu da görmekteyiz. Elbette bunu tamamlayan ve güçlendiren farklı ritüeller olabilir, ama önemli olanı ve dikkat edilmesi gerekeni bu koruyucu gücün olması gerektiği hususudur.

Özellikle günümüzde toplumun mevcut haline baktığımızda; gününbirlik yaşamın dayatıldığı ve tüketim çılgınlığının sınırsızlığı karşısında en önemli nokta kuşkusuz yönetim ve ahlak arasındaki ilişki olmaktadır. Bunu görmek ve buna göre kendini düzenleyen bir yönetim anlayışının yaşamın bütün alanlarına geçmesi gerekmektedir. Aslında ahlakın

tarihsel ve gelenek noktasındaki gücüne baktığımızda neden bu durumun önemli olduğunu daha iyi ve geniş bir şekilde anlayabiliriz. Mevcut haliyle kapitalist modernite gerçekliğinde geleneğin ve toplum vicdanının yoksunlaştırılması karşısında bir panzehir olacağı kuşkusuzdur. "...Ahlâki toplumun politik hafızası olarak değerlendirmek de mümkündür. Ahlâken aşılış veya ahlâktan yoksun kalmış toplumlar politik hafızasını, dolayısıyla geleneksel kurum ve kural gücünü zayıflatmış ve yitirmiş demektir. Bu da bir toplum için öz savunmadan yoksun kalmak, her tür iç ve dış tahakkümcü, sömürgeci ve asimilasyonist uygulamalara açık hale düşürülmektir." Bu belirlemede açık bir şekilde görüldüğü gibi toplumsal yaşamda ahlakın gücü ve önemi dahi bir anlaşılır olmakta. Bir nevi toplumu bir arada tutan, günlük yaşamı belirleyen ve ölçülerini ortaya koyan temel bir güç olduğu gibi toplumu her türlü baskı/saldırı karşısında da koruyan en önemli alan olmaktadır. Bunun için yönetsel olarak ahlakın gerçekliğine daha yakından bakmak ve anlamak, bu alanda yaşanan sorunları ise çözmek demokratik ulus çalışmalarında neredeyse en önemli çalışma olmaktadır.

Ahlaka Dayalı Yönetimle; Demokratik Uluslaşmaya...

"...İktidar sistemlerinin ve devlet oluşumlarının sürekli ahlâki aşındırmaları ve yerine topluma üstten tek taraflı hukuk iradelerini (egemenlerin ahlaki biçimini) dayatmalarının altındaki temel neden, özyönetimi ve politikayı tahrip ederek o toplumu sürekli ve yapısal olarak iktidar yönetimine ve sömürgeciye açık hale getirmeyi zorunlu görmeleridir." Aslında yapılan bu belirleme ve tespit de görüleceği gibi mevcut toplumsal işleyişlerde ve yönetim mekanizmalarındaki durumda; iktidarı kabullenen ve sömürgeci sisteminin kendini besleyecek alanlar oluşturması üzerine ciddi bir saldırı olmaktadır. Bu belirleme temelinde toplumun kendini savunması gereken

alanlarından başından kuşkusuz ahlak gelmektedir. Gün aşırı yaşananlara ve yapılan değerlendirmelere baktığımızda en fazla saldırının bu alana yönelik geliştirildiğini görmekteyiz. Ondan dolayı da ahlakı yaşamın her alanında olduğu gibi yönetim çalışmalarında ilk başta ele almak ve ona göre bir katılımın, temponun açığa çıkması gerekmektedir.

"... Kendi ahlâkını güçlü yaşayan bir toplum, iktidara ve sömürgeciye kolay boyun eğmez. Bir toplum için ahlâkın en olumsuz, geri ve ilkel hali bile iktidar ve devletlerin en ileri hukukları ve yönetimlerinden daha değerlidir." Aslında ahlakı ve yönetimi; nasıl bir potada birleştirmek gerekiyor sorusuna cevap kabiline yapılan bu değerlendirme son derece önemli olmaktadır. Çünkü bunu gerçekleştirebildiğimiz oranda önümüzde hedef olarak duran görevleri de daha güçlü bir coşkuyla bir şekilde gerçekleştirebiliriz. Dıştan dayatılan asimilasyoncu ve tüketici saldırıları, kültürel yozluğu ve boşluğu ancak bu şekilde sonuçsuz bırakarak, demokratik uluslaşma temelinde özgür yarına ve topluma daha güçlü bir şekilde ilerleyebiliriz.

Günümüzde topluma ve çalışmalarımıza baktığımızda yönetim sorunlarına dayalı ciddi sıkıntıların olduğu konusunda hem fikiriz. Bunun nedenleri için yapılan değerlendirmeler, çözümlenmeler elbette önemli olmaktadır. Çünkü ancak bunların ışığında bir çözüme veya çözümün gerektirdiği bir katılıma gidebiliriz. Yine bunun yanında politik ve ahlaki toplum gerçekliğini, yönetimini ve aralarındaki güçlü bağı çözmek, saldırıları da sonuçsuz bırakacaktır. Bunun yanında demokratik ulusa dayalı kurtuluşu açığa çıkaracak ve özgür yarınla bizi buluşturacaktır...

GÜÇ, YÖNETİM VE İKTİDAR İLİŞKİSİ ÜZERİNE “İKTİDAR NE DENLİ ANTI-TOPLUMSALSA, YÖNETİM DE O DENLİ TOPLUMSAL ERKTİR”

“Sosyolojik bilim iktidar ve demokratik yönetim kavramlarını odağına alıp çözümedikçe ve bununla bağlantılı olarak çözümü tarihe ve diğer bilimlere yaymadıkça, bilimsel alandaki krizin, dolayısıyla toplumsal krizin yeni bir yapısal ve anlamsallık olarak aşılması mümkün olmayacaktır.”

Rêber Apo yukarıda bir cümle ile çok çarpıcı bir şekilde toplumsal sorunların kaynağının nerede yattığını gözler önüne sermektedir. Öyle ki hem iktidar ile yönetim ya da özyönetim kavramları, hem de aralarındaki farkın ne olduğu somut bir şekilde gözler önüne serilmedikçe öyle görülüyor ki bu toplumsal sorunları çözmek zor olacaktır.

İktidar olgusu insanlık tarihinin çok kısa bir zaman diliminden bu yana oluşturulduğu halde, bugün dünyanın en büyük sorunlarından bir tanesi haline geldiği düşünülürse ne kadar önemli bir olgu olduğu kendiliğinden anlaşılır.

Rêber Apo: “Toplumsal iktidarı yoğunlaşmış ekonomik sömürü ve güç olanağı (potansiyeli) olarak tanımlamak en doğ-

rusudur. İktidar toplumun tüm yapısal ve anlaksal odaklarında âdeta genetik bir karakter kazanan birikmiş sömürü ve güç olanağı olup, bu iktidar mekanizmasını ele geçiren toplumsal güçler somut tarihsel devletle sömürü elitleri ve sınıflarını oluşturmaktadır” dedikten sonra: “Topluma kendini zorunlu, mutlak ve sürekli gerekliliği gibi dayatmasının diğer önemli bir etkeni, kendini doğal toplumsal yönetim ihtiyacıyla aynılaştırmasıdır. İktidar kendini yönetim olgusuyla özdeşleştirdiğinden vazgeçilmez kılmaktadır. Doğal toplumun önderliğinden ayrıştırıldığında, iktidarın bir kanseruru olarak toplumsal bünyeye sızdığı görülecektir” diye tamamlamaktadır.

Yönetimi ise: “Yönetim de kültür gibi toplumda sürekliliği olan bir olgudur. Daha da genelleştirsek, evrensel düzeyde beyinsel gelişmeye ve özellikle biyolojik evrendeki sinir yoğunlaşmasına denk gelmektedir. Yönetim evrendeki düzenliliği, kaostan çıkış halini ifade etmektedir. Toplumdaki esnek zekâlı anlamsal doğanın gelişmiş hali, yönetim erkinin

gelişkin olmasını beraberinde getirmektedir. Toplumsal beyne yönetim demek mümkündür” diye tanıma kavuştururken, özyönetimi: “Özyönetim kendi toplumsal doğasındaki erki düzenleme ve denetlemeyi, böylece toplumun sürekliliğini sağlamayı ve beslenip korunmasını güvence altına alırken, yabancı yönetim kendini iktidar olarak ‘doğallaştırıp’ üzerinde kurulduğu toplumu baştan çıkarmaya (beynini dağıtmaya), böylelikle kendisi için bir sömürge haline getirip yönetmeye çalışır” demektedir.

Rêber Apo bu tanımlamalarını daha ileriye taşıyarak: “Özyönetimden yoksun

Peşinen belirtelim ki; yaşanan en büyük sorunlardan bir tanesi iktidar ile yönetim olgusunun karıştırılması hatta benzerleştirilerek, neredeyse iktidarın meşrulaştırılmasıdır. Halbuki yönetim olgusu çok doğal olan toplumsal bir süreci ifade ederken, iktidar biriktirmeyle bağlantılı olduğu için çok sonraları dıştan, dışarıdan geliştirilmiş, oluşturmuş sahte ve suni bir gerçekliktir.

Tüm insanlığın, hepimizin en yaşadığı ciddi değerlendirme sorunu nedir diye sorulacak olursa verilecek en gelişkin cevap herhalde şu olacaktır; bizler yaşadığımız çağların insanları olarak, yaşadık-

Yaşanan en büyük sorunlardan bir tanesi iktidar ile yönetim olgusunun karıştırılması hatta benzerleştirilerek, neredeyse iktidarın meşrulaştırılmasıdır. Halbuki yönetim olgusu çok doğal olan toplumsal bir süreci ifade ederken, iktidar biriktirmeyle bağlantılı olduğu için çok sonraları dıştan, dışarıdan geliştirilmiş, oluşturmuş sahte ve suni bir gerçekliktir.

kalmış bir toplum sömürge olmaktan kurtulamayacağı gibi, bunun doğal sonucu olarak asimilasyon ve soykırımla süreç içinde yok olması kaçınılmazdır. Toplumun özüne yabancı yönetimler iktidarın en zorba ve sömürgeci biçimini temsil ederler. Dolayısıyla bir toplum için en hayati, ahlaki, bilimsel ve estetik görev özyönetim gücüne kavuşmaktır. Bu görevi başaramayan toplumun ahlaki, bilimsel ve estetik gelişimi mümkün olmadığı gibi, siyasal ve ekonomik kurumlaşma ve gelişmesi de yok olur” diyerek, özyönetimin ne kadar önemli olduğunu dile getirmektedir.

Kavramları böyle ele aldıktan sonra güç, yönetim ve iktidar ile aralarındaki ilişki, çelişki üzerine kimi değerlendirmelere gitmek daha yerinde olacaktır. Yönetim nedir, iktidar nedir bu bağlamda güç nedir sorularına verilecek doğru cevaplar gerçek manada yaşanan birçok köklü soruna cevap oluşturabilecektir.

larımızı ve gördüklerimizden yola çıkarak, ağırlıklı değerlendirmeler yapmaya eğilimliyiz. Bu ise olması gerekenle olanın arasında çok ciddi bir sıkışıklığa yol açmaktadır.

Görölmeli ki; biz olanın ya da olanların içine doğuyoruz yani yaşananların ve tani olduklarımızın bir nevi gözlemcisi olduğumuz için sanki “olması gerekli olan bunlarmış” gibi yaklaşımlar içerisine giriyoruz. Eğer bugün içene doğduğumuz iktidar dünyasına- ki oldukça hakim olmuş hatta neredeyse başat hale gelmiş olan bu iktidara sessiz kalabiliyorsak bununla bağlantılıdır. Çok uzağa gitmeden belirtelim ki, bulunduğumuz alanlarda iktidar adacıkları ve iktidarcıklar etrafımızda cirit atarken tek ses ya da refleks göstermiyorsak, kesinlikle alıştırmışlıkla yani iktidarın çok doğal hale getirilmesiyle bağlantılı olduğu kesindir. Hatta günlük olarak bizlerin yani kendimizin iktidarcı yaklaşımlarına karşı rahatsız ol-

muyorsak, oluyorsak bile bunları aşmıyorsa yine kesinlikle bu gerçeklikle bağlantılı durumlardır. İktidar sonuç itibarıyla biriktirmeyle bağlantılıdır. Ne kadar iktidar biriktirilmiş ise o kadar görmeyi engelleyen, karşı çıkmayı zorlaştıran bir duruma yol açabiliyor.

“İktidarın resmi ifadesi olarak devlet, sınır çizgilerini özenle çizmişti. Devlet ile toplum arasındaki fark ne kadar keskin çizilirse o kadar yarar sağlayacağı umuluyordu. Daha toplum içi bir olgu olarak iktidarda bile çizgiler açık seçikti. Erkek karşısında kadının, yaşlılar karşısında gençlerin, aşiret reisi karşısında aşiret üyelerinin, mezhebin ve dinin temsilcisi karşısında mümin cemaatin duruş çizgileri çok net kurallar ve adapla belirlenmişti. Ses tonlarından yürüyüş ve oturuşlarına kadar iktidar otoritesi, yönetme ve yönetilme konusu ayrıntılı kurallara bağlanmıştı. Şüphesiz toplum karşısında daha az olan iktidar ve devletin kendini hissettirmesi açısından otoritelerinin bu biçimde tesis edilmesi anlaşılabilir. Bu kurallar meşruiyet araçları olarak rol oynar, eğitim ve buna göre hizmet sunarlardı.”

Ama biliyoruz ki bu artık oturmuş bir yapı demektir. Oturmuş yapıları yıkmak gerçekten de Einstein'ın dile getirdiği gibi; “Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, bir peşin hükümü sökülüp atmak, atomu parçalamaktan daha zor.» Gerçekten de durum budur. Bir kere bir şey alışkanlık haline geldi mi, bireylerde ya da toplumlarda karakter halini alıyor ki, karakter haline gelmiş olan bir özelliği sökülüp atmak çok mu ama çok zor oluyor. Karakter hemen oluşmadığı için hemen sökülüp atılması da kolay olmuyor.

İnsanlık tarihinde egemenlerin, -biz bunlara güç biriktirmiş olanlar dersek daha iyi anlaşılacaktır- hep özenle güçlerine dayanarak insanlara şekil vermeye çalışmışlardır. Verdikleri şekil özü itibarıyla kendi çıkarlarının bekçiliğini yapacak olan insan yetiştirmedir.

İnsanlık tarihin önemli bir kesiti olan anayanlı toplumda, ezmenin,

sömürmenin, çalmanın, vurup-kırmanın olmadığı, bunun yerine eşitlikçi, adil, özgürlükçü hatta paylaşımcılığın ve hoşgörünün hakim ve başat olduğunu bugün tüm bilim insanları söylediği gibi yer altında çıkartılan arkeolojik verilerde bunu doğruluyor.

Anlaşılmıştır ki: anayanlı toplum oldukça uzun bir süreyi kapsar. Bin yıllarla ifade edilen bu süreç gerçek manada insanlarda bir karakter oluşturur. Bu karakter özü itibarıyla politik ve ahlakidir. Yaşamın toplumun varlığı ile eşdeğerde gören insanlar, toplumun değer yargılarına yani var oluşuna sonuna kadar bağlı oldukları için toplumun yarattıklarına sonuna kadar bağlı yaşamaktadırlar. Bu ise köklü bir ahlaki yaşam duruşu olmaktadır. Aksi taktirde; “Ahlaktan kopma köleliği getirir ve özgürlüğü öldürür.” “Ahlaki, toplumun kendiliğinden varoluş biçimi olarak algılamak gerekir. Toplumun kendini yürütüş vicdanı, yüreği olarak tanımlanması” anlamlıdır. Bu bağlamda ahlaki ölçülerin zayıflaması, zayıflatılması hatta içinin boşatılması demek zincirinden boşalmış bir bireyciliğe ve toplumsal değerlerin tahribine yol açar. Toplum ayakta kalamaz, dağılma aşamasına gelir. Toplumun ahlaki değerleri aşındırılırsa oraya adım adım biriktirilen iktidar sızabilir ve toplumu felç edebilir. Rêber Apo: “Kendi ahlakını güçlü yaşayan bir toplum, iktidara ve açık sömürüye kolay boyun eğmez. Ahlakın en olumsuz, geri, ilkel hali bile iktidar ve devletlerin en ileri hukukların, yönetimlerinden bir toplum için daha değerlidir” sözleri ya da tespiti bu bağlamda tarihi önemdedir. “Özgürlük ahlakında kölece bağlılık yoktur. Özgürlük ahlakında her şeyden önce güçlü olmak ve karşılıklı iradelerin özgür olması vardır.” Bu politikleşmedir. Politikanın olduğu toplumsal alanda geçerli olan toplumun hayati çıkarlarıdır. Bu olmazsa, ya da zayıf olursa yani toplum politik değilse, politikasız ise o toplumlar ya dıştan bir işgal, imha, sömürge iktidarını ya da içten bir iktidar elitinin ve sömürücü sınıfın baskı ve sömürsünün denetimine girmekten ken-

dini alıkoyamazlar, alıkoyamadıkları kimi birçok yerde görüldüğü gibi çok kötü bir şekilde köleliği yaşamaktan kurtulamazlar.”

Yukarıda ifade edilenler kesinlikle yönetim ya da öz yönetim ile iktidarla bağlantılı gelişen durumlardır. Toplumlar kendi ahlaki ve politik özlerine göre yaşamlarını sürdürebilirler ise-ki bu öz yönetim ve demokratik yönetim gerçekliği ile ilişkili ve bağlantılı bir gerçekliktir. Ya da politik ve ahlaki karakterini bir toplum kaybederse orada yaşanacak olan boyun eğme ve köleleşmedir ki, bunu da sağlayan ya da buna yol açan ise kesinlikle iktidardır yani hükmetme ve baskılama güçleridir.

Yönetim politik ve ahlaki toplumun kendi oluşumuna denk bir şekilde koordine edilmesi, güzel ve sağlıklı işleri bularak bunların pratikleştirilmesi için yol göstermesi, toplumun var oluşuna özelde de özüne yapılacak her türlü saldırıya karşı tüm toplumu uyandıran, dik tutan, bunun için ise sürekli duyarlı bir şekilde kollayan sürükleyen bir tarz olurken, iktidar tam da tersi olmaktadır.

Bunun ise hangi sonuçlara yol açtığını en çok Kürt toplumu gibi soykırım cendesine alınmış toplumlar bilir. “Toplumun özüne yabancı yönetimler iktidarın en zorba ve sömürgeci biçimini temsil ederler.”

“Özyönetimden yoksun kalmış bir toplum sömürge olmaktan kurtulamayacağı gibi, bunun doğal sonucu olarak asimilasyon ve soykırımla süreç içinde yok olması kaçınılmazdır.”

“Dolayısıyla bir toplum için en hayati, ahlaki, bilimsel ve estetik görev özyönetim gücüne kavuşmaktır. Bu görevi başaramayan toplumun ahlaki, bilimsel ve estetik gelişimi mümkün olmadığı gibi, siyasal ve ekonomik kurumlaşma ve gelişmesi de yok olur.

Önemli olan, yönetim erkinin bir yandan kendini iktidar biçimine taşırmaktan

alıkoyması, diğer yandan yönetimsizliğe karşı sonuna kadar direnmesidir.

Yönetimi iktidarlaştırmamak kadar, iktidarın yönetim ayrıcalıklarının elinden almak da büyük önem taşır.”

Burada yönetim ile iktidarın arasındaki fark çok belirgin bir şekilde açığa çıkmaktadır. Yönetim politik ve ahlaki toplumun kendi oluşumuna denk bir şekilde koordine edilmesi, güzel ve sağlıklı işleri bularak bunların pratikleştirilmesi için yol göstermesi, toplumun var oluşuna özelde de özüne yapılacak her türlü saldırıya karşı tüm toplumu uyandıran, dik tutan, bunun için ise sürekli duyarlı bir şekilde kollayan sürükleyen bir tarz olurken, ik-

tidar tam da tersi olmaktadır. İktidar toplumun oluşum haline karşıtlık temelinde geliştiği için var olabilmesi, güçlenmesi için toplumun bağrına bir hançer gibi saplanması girmeden gelişemez.

Bunu iktidar neyle sağlar? Herkesin görüşlerini alarak, herkesi katarak yapabilir mi, yapamaz. Herkesi katan, herkesin görüşlerini alan tarz toplumların oluşumlarına denk bir tarzıdır. Bu tarz bir yönetme ya da yürütme toplumlara güçlendireceği için toplumun iradesini açığa çıkaracak her tür yol ve yöntemden ısrarla kaçınılır. Halbuki iktidar mümkün mertebelere topluma ve fertlerine karşı biriktirir. Biriktirilenler -ne olursa olsun- her hâlükârda toplumu zayıf düşürmek ve topluma hükmetmek için yapılır. Bu bilgi birikiminden tutalım da mali birikime kadar, teknolojik birikimden ruhsal bilim birikimine kadar,

dini bilgi birikimden arkeolojik bilim birikimine kadar, tarih bilim birikiminden ne kadar böyle biriktirme varsa onlara kadar tümü ama tümü sağlıklı bir şekilde kullanılmadığı taktirde kesinlikle insanları, toplumlari yönetmeye, yönlendirme, manipüle etmeye dolasıyla kendi bireysel ve toplumsal çıkarlar için kullanmaya kadar götürür. Bu bağlamda biriktirme kirletir. Paylaşılmayan, bireysel ya da bir çevre için kullanılan her türlü bilgi kesinlikle hükmedicidir. Halbuki paylaşılmayan hiçbir birikim toplumsal olamaz. Olmadığını tüm tarih tecrübeler bize öğretmiştir.

İktidara giden yolun önce ataerkil sistemle geliştiği biliniyor. Ve giderekten devlete yani iktidarın en yoğunlaştığı for-

bozulması demekten öteye bir şeyi getirmez.

Rêber Apo bu söylenenlere birde:

“1- Kent Toplumu: Tarım toplumu ile ticaret ve zanaat temelinde giriştiği işbölümüyle karma bir toplumsal gelişmeye yol açarken, hiyerarşik ve devletçi kesimin üstte kurumlaşması, anti-toplumsal gelişmeler kentle birlikte hız kazanır.

2- Sınıflı Toplum: Sınıflılık karakteri toplumsal doğanın yabancılaştırıcı unsurudur

3- Sömürge Toplum: Hiyerarşi ve devlet kurumu, esas olarak toplumların değer birikimi üzerine kurulur.

4- Savaşçıl Toplum: Toplumsal değer gaspının ikna yerine zorla sağlandığı

Erkeklik derken kast ettiğimiz sadece fiziki olarak bir erkeklik değildir. Dile getirmek istediğimiz oluşturulmuş olan toplumsal erkekliktir, zihniyettir, yaşam biçimidir, kültürdür.

ma dönüştüğü de biliniyor.

Rêber Apo: “Kadın tarafında organik olarak sağlanan toplumsal otoritenin, avcı toplumun gelenekleri ile hile ve zorbalıkta büyük güç kazanmış erkek tarafından ele geçirilişi hiyerarşik düzenin temelidir. Toplum yaşamına zorbalık ve hilenin

Hiyerarşi esas olarak hileciliğin temsilcisi rahip, zorbalığın sahibi asker ve toplumsal tecrübenin sahibi yaşlı erkek tarafından temsil edilir.

Devlet hiyerarşik yönetimin kent toplumunda kurumlaşması ile başlar” demektedir. Dikkat edersek yine döndük ilk söylediklerimize. “Zorba ve kurnaz erkek+şaman ve rahip+tecrübeli yaşlı adamlar ittifakı, tüm hiyerarşilerin ve sonradan gelişecek iktidar ve devletlerin prototipidir. Tüm toplumsal sorunların ana rahmidir.”

Hiyerarşinin, devletçi yani tahakkümcü yapıların gelişmesi demek ise zaten ahlaki ve politik toplum düzenin yıkılması ve

biçimlerdir. Savaş toplumsal yaşamdaki yabancılaşmanın en aşırı ve vahşi biçimidir”tespitlerinde bulunarak bu hal-kanın ne kadar derin ve köleleştirici, tutsak edici bir halka olduğunu gözler önüne sermektedir.

Özel mülkiyetin kirletici olduğu söylenir. Özel mülkiyet biriktirmeyle yani iktidar ile bağlantılı bir gerçekliktir. İktidarın ise erkeklikle ya da oluşturulmuş olan erkeklikle bağlantılı olduğu açıktır.

Erkeklik derken kast ettiğimiz sadece fiziki olarak bir erkeklik değildir. Dile getirmek istediğimiz oluşturulmuş olan toplumsal erkekliktir, zihniyettir, yaşam biçimidir, kültürdür.

Nedir bu toplumsal olarak oluşturulmuş olan erkeklik? Her şeyden önce dominantlıktır. Yani bulunulan ortamda baskınlıktır, önde olmadır, ayrıcalıklıdır, söz sahibi olmaktır, istediğini-devletlerin ve iktidarların izin verdiği kadar-yapmaktır. Yani şişirilmiş kişilik ve bir ev içerisinde yaşanıyorsa orada “Küçük İmparatorluk-

tur.”

Bu bizi yine iktidara götürüyor. Yani sınıflı toplumla birlikte inşa edilmiş bir erkek ve erkeklik vardır. Unutmamalım ki, M. Bakunin; “en demokrat adamın başına iktidar tacını giydirin, yirmi dört saat içinde en alçak bir diktatör olacaktır” der.

Başkan Apo ise: “İktidar gücünü nereden alır; bu kadar nimete konma, değerlere hükmetme nasıl gerçekleşmektedir? Bu sorular bizi iktidarın kaynağının güç olduğu, gücün de savaşta belirlendiği hususuna götürür. Devletin, dolayısıyla iktidarın kaynağında toplumsal aklın değil gücün, savaşın yattığını iyi görmek gerekir. Devlet ve iktidar toplumsal sorunların çözüm araçları olarak oluşmazlar. Sorun

rattığı değerlere karşı baskıcı mıyız, değil miyiz? Biriktirdiklerimizle kendimize özel bir saha açıyor muyuz, açmıyor muyuz? Kendimize karşı kadına karşı özel bir statü tanıyor muyuz, tanımıyor muyuz? Eril miyiz, değil miyiz?

Bulduğumuz sahada kendimize başkalarına karşı bir saha açıyor muyuz, açmıyor muyuz? Ses tonumuz kendimizde “zayıf, fakir, güçsüz” gördüklerimize karşı fark kazanıyor mu, kazanmıyor mu? Hareketlerimiz baskın mı, baskın değil mi? Hal hareketlerimiz eril mi, değil mi? Üstten mi değil mi? Varsa yetkimiz başımızı döndürüyor mu, döndürmüyor mu? Teorik birikimimizi başkasının önünü açmak için mi yoksa ezme için mi kullanıyoruz? Mali

Toplum içerisinde erkekliğimizle böbürleniyor muyuz, böbürlenmiyor muyuz? Kadına tepeden bakıyor muyuz, bakmıyor muyuz? Topluma ve onun yarattığı değerlere karşı baskıcı mıyız, değil miyiz? Biriktirdiklerimizle kendimize özel bir saha açıyor muyuz, açmıyor muyuz? Kendimize karşı kadına karşı özel bir statü tanıyor muyuz, tanımıyor muyuz? Eril miyiz, değil miyiz?

çözme kaynağı olarak kamusallıkla, tahakküm ve istismar gücü olarak devlet ve iktidarını ayırt etmeden her tür karışıklığa düşeriz” diyor.

Devleti ise hepimiz biliyoruz. Devlet, en örgütlü ve şiddet dozajını en etkili kullanan ve kullanmasını bilen bir aygıt olarak örgütlenmiş ve rafine hale getirilmiş iktidardır. Başka bir deyimle en hırsız, vurguncu, talancı yapıdır. En tahakkümcü ve baskıcı güçtür. Küçük düşürücüdür. Çaptan düşürücüdür. Daha başka bir deyimle iğdiş edicidir.

Burada sorulması gerekli soru şunlardır: Kim de geri erkeklik zihniyeti yok? Kim de iktidarcılık yok? Kim de devletçilik yok?

Toplum içerisinde erkekliğimizle böbürleniyor muyuz, böbürlenmiyor muyuz? Kadına tepeden bakıyor muyuz, bakmıyor muyuz? Topluma ve onun ya-

düzeyde birikimli halimizi birine destek olmak için mi, yoksa birilerini yanımıza almak ya da birilerini ezme için mi kullanıyoruz? Küçük bir yetki elde ettiğimizde halen insan mıyız, değil miyiz?

Ve tabi birde devlet denilen olgu vardır. Kim devlet olmak istiyor? Ya da devletimiz olsun ya da olmasın diyor muyuz? Devlet kuşu başıma konsun diyor musunuz, demiyor musunuz? Devlet denilen aygıttan beklentili miyiz, değil miyiz? Devlete elimizi açıyor muyuz, açmıyor muyuz? Devletçi miyiz değil miyiz? Devlet yardım etmiyor diyor muyuz, demiyor muyuz? Bu ne biçim devlettir; diyor muyuz, demiyor muyuz?

Toplumlara karşı çok korkunç bir şekilde saldıran yapılara karşı dişlerimizi sıkıyoruz, kızıyoruz, intikam almaktan söz ediyoruz ama unutuyoruz ki; bu faşizan

yapılar kadınlara, toplumlara ve insanlığa karşı çok açık ve çıplak bir tarzda erilliği, iktidarcılığı ve devletçiliği uygularken, bizimkisi dışları biraz çekilmiş, kamufle edilmiş, yumuşatılmış ve de toplumun normlarına uydurulmuş oluyor ki, özü itibarıyla hiçbir farkı faşizan olanından yoktur. Belki de üstü örtülmüş ve gizli olan, açık faşizanca uygulanandan daha tehlikelidir. Çünkü açık olan görülmekte, toplum tarafından nefret toplamakta ve yer yer ise buna karşı duruşlar gelişebilmektedir. Ama gizli olan, saklı olan ise, daha tehlikeli bir şekilde zihinlerimizde yaşamakta ve ne zaman kime patlayacağı belli olmayan serseri bir mayın gibi içimizde yaşamaya devam edebilmektedir.

kökeni üzerinde yeniden doğar. Demokrasi de neolitik devrimde gizli kökenleri üzerinde tam ve başarılı doğuşunu gerçekleştireceğe benzemektedir” demektedir.

Bumerang etkisi engellenmek isteniyorsa önce tarihin derinliklerine inmemiz gerekmektedir. Tarihte insanlık kendisini nasıl yürütmüş, kendi sorunlarını nasıl çözmüşler, hangi siyasal çözümleri geliştirip uygulamışlar. Ekonomik olarak kendilerini nasıl idame ettirmişler, bu tür sorunlarını nasıl çözüme kavuşturmuşlar, savunma sorunlarını nasıl çözmüşler, bir arada yaşamayı hangi yöntemlerle sağlamışlar, iç sorunlarını, dış sorunlarını hangi yöntemlerle çözüme kavuşturmuş-

İktidar yani erk ve güç birikimleri tek elden toplanmasına götürürken; halkların ve toplumların kendi kendilerini yönetmeleri bu erkin genelleşmesine ve herkesin olmasına götürür. Bu ise bizi demokrasi kavramına götürür

Unutmayalım: “En demokrat adamın başına iktidar tacını giydiren, yirmi dört saat içinde en alçak bir diktatör olacaktır” denilmektedir.

En demokrat adamın en alçak bir diktatör olmasının önü nasıl alınır? Ya da en demokrat bir adam ya da insan nasıl demokrat kalabilir?

Bir kere demokrasiyi iktidarın ve devletin yani erilliğin meşruiyetini sağlayacak kılıf haline gelmesinin önünü alacağız, bunun önüne çok güçlü bir set oluşturacağız.

Biz biliyoruz ki cümle iktidar güçleri, katı merkezi yapılar, ulus devletler, en çokta demokrasiyi kendilerine kılıf yapmaktadırlar. Bunu ise ilk önce toplumların öz yönetim haklarını ortada kaldırarak yapıyorlar.

Réber Apo: “Ulus-devletçilik ve iktidar paylaşıcılığının bumerang gibi sahipsizliğini vermaktan başka yeteneğinin kalmadığı yeterince kanıtlanmıştır...”

Doğada bir kural vardır: Her şey kendi

lar? Evet, bu soruları tek tek sorarak vereceğimiz sağlıklı cevaplar bizi “en alçak bir diktatör” olmaktan alıkoymayacağı gibi bizi sağlıklı bir şekilde insanlıkla da buluşturabilir.

İktidar yani erk ve güç birikimleri tek elden toplanmasına götürürken; halkların ve toplumların kendi kendilerini yönetmeleri bu erkin genelleşmesine ve herkesin olmasına götürür. Bu ise bizi demokrasi kavramına götürür. Demokrasi gücün ne kadar çok bireylere ve toplumlara dağılması sağlanırsa o kadar çok sağlanmış olur. Demokrasi gücün toplum üzerinde dağıtılması değil midir? Bunun ise daha fazla toplumun katılımı olduğu açıktır. Bireyin katılımı olduğu açıktır. Bu ise özyönetim demektir. Özyönetimler toplumlarla ilgilidir. Toplumsuz özyönetimler olamazlar. Bu ise zaten çok daha fazla katılım ve katılımcılık demektir. Alınan ve alınacak olan kararlara iradesini katmak demektir. Demokrasinin özünde ise zaten katılımcılık olduğuna göre, öz-

yönetimler doğaları gereği demokratiktir.

Demokrasi ile öz yönetimlere bir fark getirilecek ise Rêber Apo: "Demokrasi daha çok halk ve ulus gibi makro toplumlar için düşünülen bir kavram iken, özyönetimler en küçük klan toplumundan en geniş ulusal toplumlara kadar yaygınlaşan ve sürekliliği olan bir erki ifade ederler" demektedir.

Demokrasi ayrıca iktidar güçlerinin halk ve toplum üzerinde kendi iktidarlaşmasına karşıtlığını da içerir. Yani iktidar güçleri kendileri tek hükümler olarak sunarlarken, demokrasi buna karşı direnişi de ifade eder. Ve tabii daha da belki önemli olan bir yönü ise yukarıda ifade edildiği gibi kök ve geleneksel toplumun katılımcı, tartışma yol veren, cemaat kültürü de diyebileceğimiz toplantılarla sorunları çözen kültüre de yer vermesidir.

Bu bizi iktidarcı kültüre karşı bizim takınacağımız tavırların nasıl olması gerektiğine götürür. Bir kere öncelikli olarak bulunan tüm alanlarda mümkün meritebe çok geniş çevreleri, alınan ve alınacak tüm kararlara katmayı esas almalıyız. Sorun birilerinin geri, bilip bilmemesi değildir. Sorun herkesin iradesine saygı göstermektir. Çokça ifade edilen; bir elin nesi var, iki elin sesi var misali. Ya da; akıl üstündür diyerek, her görüşü dinleyen ve öncelikli kimi ilgilendiriyorsa onların alınacak olan kararlara katmak temel bir ilke olmalıdır.

Diğer önemli bir husus ise; tartışma kültürüne açık olmamız gerektiğidir. Bizlerin Ortadoğulular olarak tartışma kültüründen kaçtığımız daha çok ya dinlenmesini istediğimiz ya da dinlemek istediğimiz kültür yerine, gerçekten de fikirler üretmek, tartışmalara yol açarak en güzelini götürmeyi hedeflememiz gerekmektedir. Bu ise katılımcılığa yol açacağı açıktır. Doğru olan ve sağlıklı biriktirme özü itibarıyla bu olacaktır.

Ve tabii başkasını dinlemesini öğrenen, bilen bir kişiliğin yanı sıra toplumların oluşum süreçlerini de bilerek, onların öz kültürlerine saygının da bir gereği toplumların öz yönetim kültürlerini de bil-

memiz ve saygı duymamız gerekir.

Bilinsin ki; iktidarcı yapılar ve zihinler her zaman karşıtlıklar üretirler. Bizim içimizde de en temiz insanların ve büyük direnişçilerin bile tepkilere yol açtığı düşünüldüğünde o zaman harcanan onca büyük emeklerin çarçur edilmemesi için; İnsana, insan iradesine, kimliğine, kültürüne, düşüncelerine içten saygı göstererek, yanlışları varsa bile bunları büyük bir sabır ve sebatla dinleyerek doğruları dayatmadan götürmesini öğrenmemiz gerekmektedir. Bunun ise iktidarcı davranış ve zihin kalıplarından uzaklaşmayı birebir bağlantılı olduğu açıktır.

Rêber Apo: "Toplumsal yönetimin kendisi özgürce tayin edilmedikçe, diğer tüm sorunlar son kertede yönetim çözümsüzlüğüne takılıp boşa çıkacak, hatta sorunların daha da ağırlaşmasını beraberinde getirecektir" diyerek bizi uarmaktadır.

Unutmayalım ki: "Başarısız devrimlerin temelinde de aynı olgu gizlidir. Bu devrimler iktidarcı yönetim anlayışından bir türlü kopamamalarının sonucu olarak ya iktidarlaşıp yozlaşmışlar, ya da yönetim olgusunu tümünden dışlayarak bireysel anarşizme kayıp yenilgiyi kaçınılmaz kılmışlardır... Toplumsal sorun yönetim olgusunun hiyerarşik ve devletçi iktidarın tecavüzüne uğramasından kaynaklanmıştır. Yönetim olgusu tecavüze uğramadan, çarpık ve saptırıcı kılınmadan baskı ve sömürü kurumlaşamayacağı için, bu olgular ya gerçekleşemez ya da geçici olmaktan kurtulamaz. Yönetim gaspı gerçekleştirildiği oranda, toplumlar üzerinde kapsamlı baskı ve sömürü mekanizmaları kurulur... Hiyerarşik yönetimle bozulan doğal toplum düzeni, doğadan kaynaklanan sorunlara ilaveten iç toplumsal sorunlarla da karşılaşacaktır."

ÖZ YÖNETİM- YABANCI YÖNETİM

Yönetim; bir toplumun kendini belli bir düzen ve ahenk içinde, toplumsal özelliklerini katarak, öz değerlerinin bilinciyle kendini örgütleyerek sürdürebilme gücüdür. Ahlaki ve politik toplum olma gerçeğine dayalı olarak oluşturduğu kurumsallaşmalarını işlevsel kılarak, toplumsal kaosa izin vermeden süreklileşmesini sağlayabilmektedir.

Başka bir tanımla, toplumların kendi yaşamlarını sistemli hale getirmek için oluşturdukları toplumsal beyne yönetim demek mümkündür. Yönetim, toplumun kendi kendisini yönetmesi için oluşturduğu en önemli organizasyon olmaktadır. Karmaşıklaşan toplumun ihtiyaçlarını gidermenin ve sorunlarını çözmenin bir aracıdır. Gücünü toplumun kendisinden alır. Çünkü toplum kendisini yönetebilecek bilince ve yeterliliğe sahiptir. Öz yönetim gücüdür. Bu yönüyle demokratiktir. Demokratikliği, iradesine dayalı olarak söz ve karar gücü haline gelmesini sağlamaktadır.

Öz yönetim

Yönetim toplumsal beyinse, öz yönetim de bu beynin kendisini yönetme biçimidir. Kendi kendini yönetme kendi

varlığının, varoluşunun anlamının farkında olmayı gerektirir. Doğanın doğasında olduğu gibi toplumun doğasında da özgürlük vardır. İnsanda zaten kendi farkına varan doğadır. İnsanın varoluşundan kaynaklı bu özelliği kendini yönetebilme gücünü de açığa çıkarmaktadır. Kendisini içinde yaşadığı toplumdan sorumlu görme bilincine ve özgürlük iradesine sahiptir. Toplumuyla anlam kazandığının farkındadır. Toplumun ahlaki ve politik değerleriyle, maneviyatıyla örülüdür. Ve bu değerlere dayalı olarak yaşama, toplumun varlığını koruma ve süreklileştirme mücadelesi içindedir. Öz yönetimde, yaratılan değerlerin topluma dönmesi ve toplumun kendi kendisini yönetmesi anlamına gelmektedir.

Beynin başkaları tarafından yönetilmesi öz yönetim olgusunun ortadan kalkmasını, yabancı yönetimlerin devreye girmesini beraberinde getirmektedir. Toplumların kendi varlığını, yaşamlarını başkalarının eline bırakmaması açısından öz yönetim hayati önemdedir. Toplumun, kendisini başkalarının beynine muhtaç bırakmaması demektir. Beyni teslim alınmış bir toplum her türlü uygulamalar kar-

şısında savunmasız kalır ki, bu da kendi özünden çıkması anlamına gelmektedir. Kendisine yabancılaşmış, asimile olmuş bir toplum da kendi yaşam sistemini kuramayacağı gibi sömürge yaşamı dışında bir seçeneği olmayacaktır.

Öz yönetimin doğasında demokrasi vardır. Demokrasi; bir halkın kendini yönetmesinde tüm kesimlerin söz sahibi olması, yönetime doğrudan katılma şeklindedir. Bir halkın yöneticilerini doğrudan seçerek belirlemesi öz yönetime aktif katılması anlamına gelmektedir. Ancak, yöneticilerini belirlemeyi öz yönetime katılmada yeterli görmek eksik olacaktır. Öz yönetim toplumdaki her bireyin, toplumun her alanına ilişkin söz ve karar gücü haline gelmesini gerektirir. Bunun içinde her şeyden önce güçlü bir toplumsal örgütlülüğe ihtiyaç vardır. Bu da komünden meclislere kadar ihtiyaca göre irili ufaklı her alanda örgütlenmeyi gerekli kılar. Bu toplumsal oluşumlarla birey-toplum öz yönetim gücü haline gelebilir. Yönetim birilerinin yapabileceği, belli bir kesimin işi olmaktan çıkıp toplumu ilgilendiren bir faaliyet haline gelebilir.

Doğal toplumda klan örgütlenmesinden tatalım kabile daha sonra günümüze kadar aşiret ve halklaşma süreçlerinde de öz yönetimler karşımıza demokrasi olarak çıkmaktadır. Demokratik yönetim olarak da adlandırdığımız özyönetim, iktidarlaşmayan, toplumsal sorunlara yol açmayan, baskı ve sömürünün doğuşuna fırsat tanımayan bir yönetim biçimi olarak kendisini yaşamsallaştırmaktadır.

Toplumdan beslenmeyen ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamayan bir yönetimi öz yönetim olarak değerlendiremeyiz. Doğal toplumda yaşamın örgütlenmesinde bir yönetim olgusu oluşturulmuştur. Bu yönetim olgusunu kadının öz yönetimi olarak da değerlendirebiliriz. Doğal toplumda kadının öncülüğünde gelişen bu yönetim tarzında toplumun iradesi ve ihtiyaçlarının esas alınması durumu vardır. Kadının toplumsallığı, paylaşımcılığı, adaletli ve kolektif olması kendisiyle birlikte çevresini de yönetime katması doğal

olarak öz yönetim uygulamasını geliştirmiştir.

Kadının yönetim sistemine müdahale edilmesiyle birlikte yaşanan toplumsal sorunların temelinde öz yönetim olgusuna müdahale vardır. İktidarı esas alan egemen erkek sisteminin gelişmesiyle birlikte, toplumların öz yönetim olgusundan uzaklaştırılması durumu gelişmektedir.

Bu konuyu Reber APO "Süreçten galip çıkan iktidarcı yönetim olmakla birlikte, toplum hiçbir zaman özyönetim arzusundan vazgeçmemiş, iktidarcı yönetime karşı sürekli özyönetim talebini yükseltmiştir. Kaldı ki, tarihin en yaygın toplum biçimlenişi olan kabile ve aşiretler özünde özyönetimi yaşamışlar; yabancı iktidarcı yönetimlere boyun eğmektense hep dağ, çöl ve bozkırların göçebe toplumu olmayı tercih etmişlerdir. Sonuna kadar kırımdan geçmeyi göze almışlar, ama toplumsal doğanın temel bir ihtiyacı olan özyönetim hakkından vazgeçmemişlerdir. Kabileler ve aşiretler özyönetimden vazgeçmenin kimliklerini yitirme ve esirleşme olduğunun derin bilinciyle yaşıyorlardı. Kentlere karşı barbarların direnişi denilen olgu, özünde kabile toplumunun özyönetiminden vazgeçme ve kendi kimliğini koruma savaşıdır. Bu olguyu günümüze kadar yaygın olarak gözlemek mümkündür" şeklinde değerlendirmektedir.

Egemenlikli sistemin dışında kalmış devlet-dışı topluluklar, kendi komünal yaşam tarzını ve toplum yapısını korumuş köy-tarım toplulukları, göçebe topluluklar, etnik-kültürel yapılar, inanç toplulukları biçiminde günümüze kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Kentler ne kadar iktidar ve devletle özdeşleşmişse, köyler, kırlar, çöller, dağlar ve bu alanlardaki yerleşimler doğal toplum yapısının özünde korunduğu alanlar olmuştur. Bunlar iktidarcı yönetimlere dayanmadan, kendi kendini yöneten, yaşamlarını öz yeterlilik esaslarına dayalı idame ettiren ve kendini savunmayı esas alan topluluklar olmuşlardır. Kendi içinde örgütlü

ve özyönetime sahip, dolayısıyla ahlaki ve politik olan topluluklar olarak kendi özlerini korumaya çalışmışlardır.

Demokratik özerkliğin yönetim biçimi; öz yönetim

Öz yönetim demokratik özerkliğin yönetim biçimidir. Demokratik özerklik, farklı kimlikte halkların, dinsel toplulukların ve tüm toplumsal kesimlerin demokrasi içinde kendilerini özgürce ifade etmeleri olduğu gibi düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün de sağlandığı bir sistemdir. Mahalleden ilçeye, köyden kente, ilden bölgeye ve ulusal meclislere doğru sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, inançsal, dil, sağlık, hukuk, eğitim ve ekoloji gibi daha da sıralanabilecek birçok

ması belli bir mücadele sonucu olmuştur.

Modern demokratik devlet çerçevesinde özerklik ilk olarak 1921'de Aland Adaları'nda (Baltık denizinde Finlandiya ve İsveç arasındaki adalar) ortaya çıkmıştır. Sonradan bu yetki paylaşımı konseptleri tüm kıtalarda uygulanmış ve 2009'da en az 60 bölge ve 20 devlette uygulanır olmuştur. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra, etnik ve ulusal azınlıkları koruma fikri ve kendi kaderini tayin uyuşmazlıkları olarak özerklik, çeşitli Avrupa ülkelerinin yanı sıra Hindistan'da siyasi bir gerçeklik haline gelmiştir. Özerkliğin uygulandığı yerlerin çoğunda, istikrarlı politik bir ortam oluşmuştur.

Finlandiya'nın demokratik bir çerçeve-

Dünyanın birçok ülkesinde özgürlük mücadelesi yürüten halkların verdikleri mücadele sonucunda oluşturdukları özerk ve öz yönetim sistemi ile yaşanan kimlik, dil, kültür ve yönetim sorunlarının önüne geçilmiştir.

alandan örgütlenerek sorunlarını kendi zemininde güçlü tartışıp güçlü kararlara ve eylemlere dönüştürmeleri ile yaşamlarının her alanında inşa etmeyi ve yönetmeyi esas alır.

Dünyanın birçok ülkesinde özgürlük mücadelesi yürüten halkların verdikleri mücadele sonucunda oluşturdukları özerk ve öz yönetim sistemi ile yaşanan kimlik, dil, kültür ve yönetim sorunlarının önüne geçilmiştir. Demokratik Özerklik devlet olmadan da toplumların kendilerini siyasi olarak örgütleyip kurumlaştırarak yönetecekleri bir sistemdir. Devleti reddetmediği gibi devleti demokratikleştirmeyi de esas almaktadır. Özerkliğin uygulandığı alanlar aynı zamanda bir devletin anayasal ve siyasi yapısının tam bir parçası olurken, özerk bölge sakinleri hem bölgesel hem de ulusal ve merkezi düzeydeki demokratik yaşama katılımı sağlamaktadırlar. Böylelikle kendi yönetimini belirleme, dilini, kültürünü belirlediği esaslar üzerinde yaşamaktadır. Özerlikle ilgili tüm bu hakların kazanıl-

de 1921 yılında ilk modern özerk sistemi nüfusun büyük çoğunlukla İsveçliler tarafından yerleştirilmiş olan Aland Adaları'nda kurmasından itibaren, Avrupa toprağa dayalı özerkliğin geliştirildiği yer olmuştur.

Özerk sisteminin uygulandığı bir başka örnek ise İspanya devletidir. İspanya devleti dört özerk bölge olarak, Katalonya, Bask, Galiçya ve Navarra olarak yönetilmektedir. Bu bölgeler siyasi oluşumlar oldukları için kendi bölgelerine dair yasa yapma yetkisine sahiptirler. Ancak oluşturdukları bölgesel yasalarını yeni statülerini İspanya meclisinin onayına sunmak zorundadır. Özerk bölgeler kendilerini il ve belediyelerde örgütleyerek kurumsallaşmışlardır. Bu bölge ve illerde yaşayan toplum eğitim, sağlık, kültürel, siyasal alanlarda örgütlenmiş olup her alanın işlevselliği için yönetim birimleri oluşturmuşlardır. Bu alanların öz yönetimleri her alan için ayrı ayrı olarak inşa edilmiştir.

İtalya, 1948'de yapılan anayasa ile yirmi bölgeye ayrılır ve tüm bölgelere özerk-

lik tanınır. Sicilya, Sardunya, Güney Tirol, Aosta Vadisi bu bölgelerden sadece dördüdür. Her bölge geniş yasama yetkisine sahiptir. Bölge meclisinde seçilen bir bölge hükümeti yerel icra kurulu olarak görev yapmaktadır. Yürütme yetkisini, seçimle başa gelen icra kurulu ve onun bölge başkanı ile birlikte kullanmaktadır. Her bölge kendi dillerinde eğitim yapan okullara, hizmet eden bütün kurumlara sahiptir. Vergilerin bazen yüzde yüzü, bazen de yüzde doksanı özerk bölgeye kalmaktadır. İtalya cumhuriyetinde bu gün merkezi hükümet adalet, savunma, iç güvenlik konuları dışında bütün yetkilerini bölgelere devretmiştir. İspanya ve İsviçre gibi ülkelerde de özerklik tartışmaları devam etmektedir.

Kürdistan özgürlük mücadelesi de kendini yöneten halk gerçekliğini yaratma üzerinden devam etmektedir. Demokratik ulus zihniyetinin demokratik özerklik olarak bedenleştirilmesi öz yönetimlerin işlevi hale getirilmesi olmaktadır. Toplumun kendi savunma sistemini kurmasından, diline ve kültürüne sahip çıkarak yaşamsallaştırmasına kadar her şey öz yönetim olgusunun gelişmesine bağlı olarak gelişecektir. Demokratik ulusun inşasında özyönetimlerin güçlendirilmesi, kurumlaşmaların geliştirilmesi bu açıdan önemli olmaktadır.

Kürdistan özgürlük mücadelesinin kazanımları sonucu gelişen Rojava devrimi, Kürdistan ve Ortadoğulu halklar için büyük bir umut kaynağı olmuştur. Kapitalist moderniteye karşı demokratik modernitenin yaşamsallaştırıldığı ilk alan olması açısından Rojava'da ilan edilen demokratik özerlik yaşamsal önemdedir.

Rojava'da oluşturulan öz yönetimle sadece Kürtler değil, aynı coğrafya da yaşayan farklı etnik, inanç ve halklar kendini yönetme, yaşamlarını örgütleme, kendi inanç ve dillerinde kurumlaşmalarını oluşturma olanaklarına sahip olmuşlardır. Kantonların ilanıyla, Rojava kendi anayasasını oluşturmuş, dil, din, ırk, inanç ve cinsiyet ayrımı olmadan demokratik-ekolojik ve kadın özgürlükçü sisteminin ya-

şamsallaştırılması için kurumlaşmalarını geliştirmektedir.

Demokratik Özerk Kanton yönetimlerinin toplumsal sözleşmesiyle oluşturulan kantonların demokratik yönetimi, yasama meclisi, yürütme meclisi, yüksek seçim komiserliği, yüksek anayasa meclisi ve bölge meclisleri çalışmalarını yürütmektedir.

Öz yönetimin en somut pratikleşmesi olarak yerel yönetimler

Günümüzde öz yönetimin kendisini en somut olarak örgütlediği mekânlar yerel yönetimler olmaktadır. Yerel yönetim, kendi yerleşme yerinden, mekânından başlayarak kendi sistemini oluşturma, kendini yönetme biçimi olmaktadır. Yerel yönetimler öz yönetimlerin en sade ve en katılımcı yanını oluşturmaktadır.

Mahalle, köy, kasaba, kent yerleşimlerine dayalı komünal demokratik örgüt-lülüklerin geliştirilmesi için komün ve meclislerin oluşturulması, öz yönetimin toplumun en küçük birimlerine kadar ulaşmasını sağlar. Doğrudan demokrasi ile işletilen bu meclis ve komünler, merkezi devlet yönetiminden beklemeden kendi işini yapmanın organlarıdır. Merkeziyetçi yönetim tarzlarının aşılması yerel yönetimlerin geliştirilmesi demokratik katılımı da arttırmakta, toplum yaşamının her alanın da söz sahibi olmaktadır.

Kapitalist modernite güçleri; halkların özgürlük arayışları, demokrasi ve insan hakları mücadeleleri, yeni ihtiyaçların açığa çıkmasından kaynaklı, devletin özüne değil biçimine dönük bazı düzenlemeler yapmak zorunda kalmışlardır. Merkezi devletler ağırlaşan sorunlardan kurtulma, özgürlük arayışlarının baskısı nedeniyle merkezi yetkilerini yerellerle paylaşmak zorunda kalmışlardır. Aslında bir nevi sistemine karşı gelişen hareketleri sistemine çekmenin bir yönü olarak yerel ve bölgesel özerk yapıları geliştirme ihtiyacını duymuşlardır. Bundan hareketle Avrupa birliği 1980'li yıllarda, 'Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı' olarak kabul edilen yasal düzenlemeyi gerçekleştirmiştir.

Yerel özerklik; yerel topluluğun yerel

olan işlerini kendi başına ve kendi organlarıyla görebilmesidir. Halkın, refah düzeyini artırabilmek için yerel kaynaklara sahip olması ve bu kaynakları öz yönetim organlarıyla kullanabilmesidir.

Yerel özerklikte en aktif rolü oynayacak olan diğer bir kurumsa belediyeler olmaktadır. Belediyelerde halkın kendi temsilcilerini seçmesi öz yönetimin oluşturulması açısından önemli olsa da, özgür belediyeciliğin geliştirilmesiyle merkezi devlet sisteminden ayrıcalığın oluşmasını sağlayacaktır.

Bu gün Bakurê Kürdistan'da özyönetim ve özerkliğin uygulandığı alanlar belediyeler olmaktadır. Belediyeler yoluyla halk kendi yöneticilerini belirlemekte, oluşturulan komün ve meclislerle yönetime aktif katılmaktadır. Kendi kurumlaşmalarını oluşturarak, ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Belediyeler sadece günlük yaşamın idame ettirilmesinden sorumlu olmaktadır. Demokratik-ekolojik-kadın özgürlükçü paradigmanın yaşamsallaştırılmasından, demokratik ulusun inşasından da sorumludur. Yani özgür yaşamın yaratılmasının öncü kurumlaşmaları olmaktadır. Toplumun en küçük biriminden başlayarak, demokratik yönetime katılmasının önemi yanında devletin demokratikleştirilmesinden de sorumludur.

Demokratik özerkliğin yaşamsallaştırılmasında öz yönetimlerin öz savunma sistemlerini geliştirme görevi de öncelikli olmaktadır. Kendini savunamayan bir toplumun, kendini yönetmesi de öyle kolay olmayacaktır.

İktidarcı ve hegemonik yönetim biçimi olan; Yabancı yönetim

Yabancı yönetim topluma zor ve baskı araçlarını kullanarak hâkim olmuş, toplumun öz değerlerini işlevsiz kılarak bu yolla sömüren, iktidarcı ve hegemonik yönetim biçimidir. Toplumsal değerlerin bütününe iktidar tekeline alıp, parçalayıp şekilsizleştirerek toplumun kendine yabancılaşmasını sağlar. Kendine yabancılaşmış bir toplum işlevselliğini yitirmiş, bilinç ve ahlaki boyutta çöküntüye uğradığından her türlü sömür ve asimilasyo-

na açık hale gelen iradesiz, savunmasız bırakılmış bir toplumdur.

Yabancı yönetim için Reber APO "yabancı yönetim kendini iktidar olarak 'doğallaştırıp' üzerinde kurulduğu toplumu baştan çıkarmaya (beynini dağıtmaya), böylelikle kendisi için bir sömürge haline getirip yönetmeye çalışır. Dolayısıyla bir toplum için özyönetim hayati önemdedir. Özyönetimden yoksun kalmış bir toplum sömürge olmaktan kurtulamayacağı gibi, bunun doğal sonucu olarak asimilasyon ve soykırımla süreç içinde yok olması kaçınılmazdır."değerlendirmesi yabancı yönetimlerin karakterini açıkça ortaya koyarken, öz yönetimlerinin önemini de göstermektedir.

Hiyerarşinin çıkışıyla birlikte kendini örgütlemeye başlayan yabancı yönetim sistemi, merkezi uygarlığın gelişimiyle birlikte kendisini kurumlaştırmıştır. Bir toplumu toplum olmaktan çıkarmanın yönetimidir, yabancı yönetim. Toplumun, ahlaki-politik değerlerden boşaltılarak başkaları tarafından her türlü saldırıya açık hale gelmesidir. Bir insanı-toplumunu fiziki olarak baskı ve zor yöntemleri kullanarak köleleştirmenin ötesinde, varlığını anlamlı kılan manevi değerlerin de yitirilmesidir. Kendi köklerinden, kültüründen koparılmasıdır. Günümüze kadar gelen toplumsal sorunların temelinde de toplumların öz yönetimlerinden uzaklaştırılmaları yatmaktadır. Toplumların özgünlüklerini gözetmeden her yerde ve her zaman aynı yönetim tarzını uygulayan merkezi uygarlık sisteminde uygulanan demokrasi de halkların demokrasisi değildir. Egemen kesimlerin çıkarlarını koruyan liberal demokrasidir.

Yabancı yönetimlerin kendisi başlı başına savaşların, talan ve yıkımların kaynağı olmaktadır. Tarihte yaşanan birçok olay ve mitolojilerde bunu açıkça kanıtlamaktadır. Sümerlerde rahip-kral sisteminin geliştirdiği yönetim anlayışıyla birlikte gelişen devletleşme, toplumların öz yönetim ve doğal yaşam sistemine müdahale olmuştur. Daha sonraki süreçlerde gelişen imparatorluklar bu sistem adına

halklara telafisi olmayan acılar yaşatmışlardır.

Gilgameş destanında, Sümer ve Uruk yayılmacılığına karşı duran Hunbaba, kente karşı kabile sisteminin özyönetiminin direnişi olmaktadır. Enkidu ise, kendi özünden koparılarak yabancı yönetimi kabul etmenin ilk örneği olmaktadır.

Sümerlerden sonra oluşan Babil ve Asur imparatorlukları da, uyguladıkları vahşetlerle halkların öz yönetimini ortadan kaldırmayı hedeflemişlerdir.

Mitolojik olarak anlatılan demirci KAWA efsanesini de öz yönetimin kendini savunması ve sürdürmesi olarak değerlendirebiliriz. Asur kralı Dehak'ın halklar üzerine uyguladığı zulmün sonucu yakalandığı hastalık vardır. Bu hastalıktan kurtulmasının tek çaresi olarak gençlerin beyinlerinin ilaç olarak kullanılması gerektiği söylenmektedir. Bunun için her gün bir genç öldürülerek beyni Dehak'a verilmektedir. Burada kral Dehak'a uygulanan fiziki bir tedavi değildir. Bir toplumun gençlerini bitirme, geleceğini ortadan kaldırarak kendi iktidarını devam ettirmedi.

Sıra demirci Kawa'nın oğluna gelmiştir. Demirci Kawa, oğlu şahsında aslında bir halkın temsili olarak Dehak'a karşı çıkar ve uygulanan zulmün önüne geçmek için direniş başlatır. Bu direnişe Asur imparatorluğunda olan tüm toplumlar katılır ve imparatorluk yıkılır.

Burada karşı çıkılan halkları temsil etmeyen, baskı ve zulüm dışında bir şey getirmeyen, iktidar dışında hiçbir hedefi olmayan yabancı yönetim gerçekliği olmaktadır. Bu sömürü karşısında kendini örgütleyen ve başka bir yönetim gerçekliğini kabul etmeyen öz yönetimin kendisi olmaktadır. Yabancı yönetim ve iktidar güçleri ne kadar baskı ve zulüm uygularlarsa uygulaması karşısında örgütlü bir öz yönetim gerçekliği varsa yenilmeye mahkûmdurlar.

Asur kralının bu zihniyeti günümüzde de kendisini yaşatmaktadır. Yaşanan savaşlar, katliamlar, soykırım ve asimilasyonlar yabancı yönetimlerin kendini de-

vam ettirme yöntemleri olmaktadır.

Yabancı yönetim olarak adlandırılan iktidarı esas alan yönetimlerde, halkların iradesinden çok iktidarın yaşatılması öncelikli olmaktadır. İktidarlar kendi çıkarları için toplumun tüm değerlerine el koymayı kendilerine hak görmekte, kendi değerlerine sahip çıkan toplumları etkisizleştirmek için her türlü baskı yöntemlerini uygulamaktadır.

İktidar odaklı yabancı yönetimlerin her türlü saldırılarına maruz kalan Kürt toplumu asimilasyon ve soykırımlarla yok olmanın eşiğine getirilmiştir. Kendini inkâr ederek yabancı yönetimlere hizmet etmesi tek yaşam seçeneği olarak dayatılmıştır. Kürdistan özgürlük mücadelesi ile öz yönetim bilincini kazanan Kürt halkı kendini yönetmenin imkânsız olmadığını görerek kendi kurumlarını oluşturmaktadır.

Hiçbir toplum kendisine dayatılan baskı ve zor karşısında tepkisiz kalmayacağından, yabancı yönetimlerin kendilerini yaşatmaları da uzun süreli olmayacaktır. Toplumların özgürlük arayışına ve özüne aykırı olan yabancı yönetimlere toplumlar mahkûm olmadığından, bu yönetimler toplumlar tarafından yıkılmaya mahkûmdur.

Demokratik modernitenin yaşama geçirilmesinde özyönetimlerin rolü belirleyici olmaktadır. Kapitalist modernite zihniyetinden kendini kurtarmış, özgür birey ve toplumla özyönetimler kendilerini kalıcı kılacaktır. Böylece özyönetimlerle ahlaki-politik toplumun özüne dönüş olacaktır.

DEMOKRASİ YÖNETİR, DEVLET İDARE EDER

“Toplumsal yönetim olgusunda iktidarcı ve demokratik özerkçi biçimler arasındaki ayırım temel toplumsal sorunların çözümünde kilit öneme sahiptir. İki yönetim paradigması arasındaki köklü farklar ayrıştırılıp netleştirilmedikçe, geliştirilecek tüm çözümlerin işlevsiz kalması kaçınılmazdır.” REBER APO

Yönetim ile idare kavramları çoğunlukla aynı anlamda kullanılmaktadır. Gerçekte anlamdaş olmayan, birbirinden oldukça farklı içerikleri olan bu kavramları aynı anlamda kullanmak açıktır ki düşünsel karmaşıklık ve zihinsel bulanıklık yaratmaktan başka bir amacı taşımamaktadır. Her iki kavramın oluşumu ve içeriğine yakından bakıldığında görülenin toplum, iktidar ve devlet olduğu açığa çıkmaktadır.

Kelimelerin ya da daha soyut anlamlar ihtiva etmeleri bakımından kavramların semantik incelenmesi genel olarak o kelime ya da kavram hakkında bilgi edinmeyi, oluşum süreçleri hakkında bilinçlenmeyi sağlamaktadır. Yönetim ya da idare

kavramları toplumsal yaşamın düzenlenmesini ifade etmekte kullanılan kavramlardır. Fakat ikisinin ortaya çıkış süreçleri ve işaret ettiği gerçeklikler birbirlerinden oldukça farklılık göstermekte, hatta karşıtlık ifade etmektedir.

Toplum tarihsel bir olgudur. Toplumu ifade eden her kavram, kurum ve anlam da tarihseldir ve süreç içinde oluşmuştur ya da oluşumu sürmektedir. Yönetim olgusu da böyle bir gerçeği ifade etmektedir. İnsan türünün toplumsal özelliği daha ilk gününden başlayarak yönetim olgusuyla gelişmiştir. Toplumsal formun biçimi zaman içinde değişiklik göstermiş olsa bile bu gerçeklik toplumun varoluşunun bir gereği olarak toplumsallıkla birlikte gelişmiş, değişik toplumsal formlara bağlı olarak değişimler geçirmiştir. Yönetim olgusunun değişmeyen bir yönünden bahsetmek gerekirse; o da onun topluma ait bir olgu olduğudur. Yönetimin bu yönü başta ne idiye bu gün de odur. Toplum için anlamından da öneminden de bir şey yitirmemiştir. Klan toplumundan günümüzün nicel ve nitel olarak büyümüş, karmaşık ilişkilerin geliştiği milliyet,

ulus ve hatta ulus ötesi ya da ulus üstü toplumsal formları için de yönetim toplumsallığın zorunlu bir gereği olmuştur. Bu gelecek toplumlar için de geçerli bir durumdur. Çünkü yönetimi elinden almış toplum, iradesi ve özgür yaşamı elinden alınmış toplumdur. Bunun sonucu parçalanma ve dağılımadır. Tarihsel olarak oluşturduğu tüm maddi ve manevi kültür yaratımlarından kopma anlamına gelir. Bu da toplum olmaktan çıkmaz.

Toplumsal doğa, kendi farkına varmış insan ile mümkün olmuştur. İnsan türü için ontolojik bir mesele olsa da, toplumsallaşma olgusu biyolojik yaşamın sürdürülmesini de kapsayacak şekilde inşa edilmiştir. İkinci doğayı insan türünün oluşturduğu tüm normlar, yaratımlarının toplamı olarak kültür şeklinde ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda toplumsallık, kelimenin zahiri anlamından da anlaşılacağı üzere bir topluluğu ifade etmektedir. Toplum elbette ki bireylerin nicel toplamından oluşan bir yığın, kalabalık ya da kitle değildir. Bundan ziyade manevi kültür öğeleri belirleyicidir. Metafizik yönü daha belirleyicidir. Yine de bu durum, toplumun bireylerden oluştuğu gerçeğini göz ardı etmemizi gerektirmez. Toplum sonuçta bir niceliği de ifade etmektedir ve bu niceliğin yaşamlarını sürdürmeleri için beslenme, güvenlik gibi temel zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaları gerekmektedir. Belki başlarda birileri yönetim sorunlarımızı tartışalım, çözelim dememiştir. Ya da bunun için bir yönetim belirleyelim, bir yönetici seçelim dememiştir. Fakat yaşamsal ihtiyaçlar ve toplumun kendini sürdürebilirliği için insan zekâsının ulaştığı sonuçlar yönetim olgusunu geliştirmiştir.

Reber APO bu konuda yönetimi tanımlarken; **“Yönetim de kültür gibi toplumda sürekliliği olan bir olgudur. Daha da genelleştirsek, evrensel düzeyde beynsel gelişmeye ve özellikle biyolojik evrendeki sinir yoğunlaşmasına denk gelmektedir. Yönetim evrendeki düzenliliği, kaostan çıkış halini ifade etmektedir. Toplumdaki esnek**

zekâlı anlamsal doğanın gelişmiş hali, yönetim erkinin gelişkin olmasını beraberinde getirmektedir. Toplumsal beyne yönetim demek mümkündür.” demektedir. “Toplumsal beyin” toplumun kendini sürdürme ve varlığını koruma işlevini yerine getirmektedir. Sıkça söylendiği gibi toplumun bir akli vardır. Toplum tek tek insanların toplamından oluşmuş bir nicelik değildir. Aksine; organik bir bütünlük içinde olan varlığını korur ve geliştirir. Bu amaca uygun zihniyet dünyası geliştirerek anlam zenginliği ve derinliği oluşturmakta, bunu çeşitli yapısalıklar aracılığıyla süreklileştirmektedir.

Toplumsal erkin kullanılması yönetim ile gerçekleşmektedir. Erk, bir gücü, kudreti ifade etmektedir. Toplumsallığın ortaya çıkardığı erk, iktidara dönüşmeden ya da dönüştürülmeden yönetim şeklinde düzenlenmesi toplumun binyıllarca yaşadığı bir durumdur. Toplumsal erkin düzenlenmesi ve kullanılması yine toplumun ahlak kuralları ile belirlenmiştir. Ahlak burada toplum için temel yasa, ilke niteliğindedir. Hukuktan farklı olarak esnek ve özgürlüktür. Toplumsal katılımın tüm koşullarını sağlamaktadır. Yönetimin toplumsal karakteri yönetime katılımı sağlamaktadır. Bu da yönetimin demokratik yönünü oluşturmaktadır. Politika ise özgür yaratım ve eylem alanı olarak hem yönetime hem de demokrasiye alan açmakta, gelişmesini sağlamaktadır. Yönetimin demokratik karakteri toplumsal katılımın sağlanmasından gelmektedir. Bu açıdan yönetim, demokrasi ve politika toplumun esas ihtiyaçları üzerinden gelişen kurumlardır. Yönetimin demokratik ve özgürlükçü yönü toplum için bir özyönetim durumunu ifade etmektedir. Dolayısıyla demokrasi yönetir.

Yönetim ile iktidarın ya da iktidarın devlet biçiminde somutlaşmış ve kuralara bağlanmış biçiminin toplum üzerinde kurduğu tahakkümü olan idareden farkı özyönetim olgusunda yatmaktadır. Özyönetim daha nicel olarak daha küçük toplumsal formlarda, özellikle de doğal toplumda vazgeçilemez bir

yaşam biçimi iken, daha gelişmiş toplumsal formlarda demokrasi biçiminde kurumlaşmalarla toplumsal katılımın imkânları tartışma ve karar alma süreçleri ile uygulama süreçlerine yansıtılmaktadır. İdare kavramı yönetimin inkârı üzerinden geliştirilen bir kavramdır. Reber APO iktidarı; "İktidarı hep sınıf ve devlet oluşumlarının potansiyel rezerv imkânı olarak anlamlandırmak büyük önem taşır. İktidar potansiyeli somutlaştığında, herhangi bir devlet ve ona hükmeden elitlerin dayandığı toplumsal sömürü sınıfını (köleci, feodal, burjuva vb.) teşkil eder" şeklinde tanımlamaktadır. İktidar, bir zümrenin toplum üzerinde kurduğu baskı ve talan mekanizmasının devlet biçiminde somutlaşmasıyla sonuçlanır.

İktidar, bir zümrenin toplum üzerinde kurduğu baskı ve talan mekanizmasının devlet biçiminde somutlaşmasıyla sonuçlanır. İktidarın her şekli devlet olmamakla birlikte toplumsal özyönetim yerine idareyi ikame ederek bu konuda devlet gibi davranır.

İktidarın her şekli devlet olmamakla birlikte toplumsal özyönetim yerine idareyi ikame ederek bu konuda devlet gibi davranır. Devlet bunu hukuk şeklinde belli kurallara bağlarken, iktidar toplumsal ilişkilerin ve yaşamın derinliklerinde daha görünmez bir şekilde gelişmekte ve toplumsal yaşamı yönetimden ayırıştırarak idareyi etmeyi sağlamaktadır.

Tarihsel toplum en büyük kırılmayı iktidarın ve onun en gelişmiş yapısal sistemi olarak devletin gelişmesiyle yaşadı. İktidar, tarihsel toplumun inkarı üzerinden gelişirken, toplumun yarattığı tüm maddi ve manevi yaratımları, zihniyet yapısını da iktidar sahiplerinin çıkarlarına göre yeniden düzenlendi. Ahlakın yerini devletin hukuku aldı. Toplumsal özyönetimin yerini ise idare aldı. Toplumsal ilişkiler artık toplumun esnek yapıyı zekasına, özgürlük ve demokratik katılımına göre değil, iktidar sahiplerinin

menfaatlerine, bitmek bilmez büyüyen kar ve iktidar heveslerine ve güç ilişkilerine göre düzenlendi. Toplumsal sorunlar da bu noktada ortaya çıktı. Toplumsal doğaya ters bir durum olan iktidarın gelişmesi ve büyümesi toplumsal özgürlükleri, politikayı daraltmakta ve toplumu iradesizleştirip köleleştirmektedir.

Bir toplumun kendi içinde sınıflaşması, bir zümrenin iktidarı geliştirip devletleşmesi yabancı bir iktidar kadar olmasa da toplum için benzer sonuçlara yol açmaktadır. Sonuçta iktidar, toplumu yönetimden alıkoyacak ve iktidarın idare sistemi içinde eriterek toplumsallığına ket vuracak ve ahlaktan uzaklaştıracaktır. İktidar eliti toplum içinden çıkan bir güç olsa da yönetimin gaspı toplumsal özgürlüklerin

ve katılımın gaspıdır. Yine devletin en gelişmiş pozitif hukuk kurallarıyla idare edilmesiyle, bir diktatörün keyfi despotik idaresi altında olmasının da nitelikçe hiçbir farkı bulunmamaktadır. Çünkü iktidar, devlet idare eder.

Yönetim ile idare arasındaki fark, toplumsal erkin düzenlenmesinde kim ya da kimlerin, kim ya da kimler adına nasıl karar verecekleri noktasından başlayarak büyük toplumsal mücadelelerin gerekçesi olmuş bir konudur. Toplumsal mücadele esasta toplumun gaspedilen yönetim hakkının tekrardan kazanılması mücadelesidir. Toplumsal tarih bu mücadelenin hafızası durumundadır. Tarihsel toplum da bu mücadelenin öznesi olmaktadır. Toplumsal tarihin henüz yazılı olmayan ama tarihsel toplumun hafızasının mitoloji ve destanlarla dolup taşıdığı dönemlerde aslında bu mücadeleyi dile getirmektedir. Yazılı olan bölümü ise tüm eksikliklerine

ve yanlış yorum ve çarpıtmalara rağmen bilinmektedir. Çarpıtma ve yok sayma iktidarın ideolojik hegemonyasının bir gereğidir. Reber APO bu konuda, **“Toplumbilimin yaşadığı en önemli kriz veya sorunların başında, iktidar ve yönetim kargaşasını ve çarpıtmasını çözememesi gelir. Bu da beraberinde tüm yapısal ve anlaksal analizlerle tarihsel yaklaşımları kaos içinde tutmakta, krizin ömrünü uzatmaktadır. Sonuç iktidarın tüm toplumu ve çevreyi yutması, demokrasiyi içeriksizleştirip boş bir kabuk durumuna düşürmesi, kendini anlamsızca tekrarlayan bir biçimselliğe indirgemesidir. Sosyolojik bilim iktidar ve demokratik yönetim kavramlarını odağına alıp çözmedikçe**

lerinden, dolayısıyla yönetimlerinden vazgeçmek istememelerinden kaynağını almaktaydı. İktidarlar bu direnişleri katliamlar ve soykırımlarla bastırdılar. Fakat bununla yetinmediler. Toplumsal alanı fiziki güç ile fethetmenin yetersiz olacağına bilincinde olarak, toplumun zihniyet dünyası üzerinde iktidarlarını geliştirmenin kaçınılmaz olduğunun bilincinde hareket ettiler. Yönetimden kopardığı topluma kendi iktidar sistemini, idare yapısını kabul ettirmenin tek yolunun toplumsal rıza üretmekten geçtiğini bildiklerinden iktidarlarına toplumsal meşruiyet kazandırmak için kendi idare sistemini toplumsal yönetime benzeştirerek, aynı işlevi gördüğü yanılısamayı yaratarak bunu sağlama yoluna gittiler.

Yönetim ile idare, demokrasi ile iktidar/devlet kadar birbirine ters ve karşıt olmasına rağmen toplumsallığın gücünü iyi bilen iktidar zümreleri zihniyet çalışması ile bunu yapmaktadır. Bunun için toplumun tarihsel olarak yarattığı tüm maddi ve manevi değerleri kullanmaktan geri durmamaktadır.

ve bununla bağlantılı olarak çözümünü tarihe ve diğer bilimlere yaymadıkça, bilimsel alandaki krizin, dolayısıyla toplumsal krizin yeni bir yapısal ve anlamsallık olarak aşılması mümkün olmayacaktır.”belirlemesini yapmaktadır.

Tarihi ve toplumu doğru okumak kadar doğru sonuçlar çıkarmak, günümüz ve gelecek için yaşamsal önemde konular olmaktadır. Tarih zaten dün olduğu kadar belki de daha fazla bugün ve yarındır. Büyük devletlerin, kölecî imparatorlukların, modern kapitalist imparatorluklara karşı kabile ve aşiretlerin kendi toplumsallıklarında direnmeleri, özgürlüklerinden vazgeçmeme pahasına ölümü göze aldıkları büyük direnişleri, bu kabile ve aşiretlerin kendi yaşamları ve gelecekleri konusunda söz hakkını kaybetmek istememe-

Yönetim ile idare, demokrasi ile iktidar/devlet kadar birbirine ters ve karşıt olmasına rağmen toplumsallığın gücünü iyi bilen iktidar zümreleri zihniyet çalışması ile bunu yapmaktadır. Bunun için toplumun tarihsel olarak yarattığı tüm maddi ve manevi değerleri kullanmaktan geri durmamaktadır. Nasıl ki hukuku ahlakı kullanarak geliştirdiyse, idareyi de yönetimi kullanarak geliştirme yoluna gitti. Dinleri, bilimi, sanatı bu amaçlar için kullandı. İktidarının ve idaresinin ezeli ve ebedi olduğu düşüncesi ve algısının toplumda yerleşmesini sağladı. Reber APO; “İktidarı hem fiziki hem de entelektüel güç potansiyeli olarak düşünmek de mümkündür. Topluma kendini zorunlu, mutlak ve sürekli gereklimiş gibi dayatmasının diğer önemli bir etkeni, kendini

doğal toplumsal yönetim ihtiyacıyla aynılaştırmasıdır. İktidar kendini yönetim olgusuyla özdeşleştirdiğinden vazgeçilmez kılmaktadır. Doğal toplumun önderliğinden ayrıştırıldığında, iktidarın bir kanser uru olarak toplumsal bünyeye sızdığı görülecektir.” değerlendirmesiyle bu gerçeği tüm açıklığıyla belirtmektedir.

Devlet ve idare sistemi toplum üzerinde bu şekilde tahakküm kurduğunda, toplumsal zihniyeti değiştirip toplumsal kurumlar yerine kendi zihniyetine uygun kurumlaşmaları geliştirdi. Toplum özne olmaktan çıkarılıp doğa ile birlikte nesne olarak görüldü. Azami kar ve dolayısıyla iktidarına yaradığı oranda önemli bir konumda oldu. Toplumun kendi geleceği konusunda irade belirleme ve katılım gösterme koşulları ortadan kaldırılarak devlet sisteminin kurumları içinde boğduruldu. Toplumun özgür bireyi devlet yurttaşı adı altında zincirsiz köleye dönüştürüldü. Kendisine karşı mücadele eden, baş eğmeyenlere zinciri de eksik etmediği gibi, iktidarına biat etmeyenleri en vahşi yöntemlerle katliamlar yaşatmakta bir sorun görmedi. Yaşam artık bir araçtı, iktidar ise bir amaç olmuştu.

İnsan türünün toplumsallaşması ile toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü iktidarsız ve devletsiz yaşayan toplumlar ikinci doğa gibi bir evreni geliştirirken bunu tüm toplumun ortak aklıyla geliştirdi. Başta duygusal yönü önde olsa da analitik zeka ile dengeli gelişme doğal toplum gibi bir toplumsallaşma toplumsal yönetimin dayandığı zihinsel yapıyı göstermektedir. Toplumsal sorunların yaşanmadığı bu toplumdan, toplumun sorunlaştırıldığı iktidara dönüştürülmesi analitik aklın bir eseri olmaktadır. Ahlaki politik toplumdan hukuk ve devlet düzenine gidişte toplumun çözülmesi oranında birey hem topluma hem de doğaya yabancılaştığı bir durumu yaşadı. Klan, kabile ve aşiretin özgür bireyi ne devletin soğuk hukuk sisteminde kendilerini ve toplumsallıklarını görüyordu ne de devletin bu özgür bireyi anlama sorunu ve derdi vardı. Medeniyet dilinde artık

onlar “barbar”lardı.

Yönetimin demokratik özelliği toplumsallığın ifade biçimini gerçeğe uygun dile getirmesindedir. Tarihte olan ya da yaşanan olaylar bugün ve yarının nasıl olması gerektiği konusunda kendini anlatır. Yönetimin doğal toplumda yaşandığı biçimi günümüz için bir örnek oluşturmaktadır. Kaldı ki, yönetim iktidarların tüm yönelimlerine rağmen toplumsal yaşamda sınırlandırılmış olsa da yaşanmaktadır. Toplumun olduğu her yerde devlet dışında bir toplumsal yönetimin varlığı sürekli olmuştur. Bu durumu toplumun direngenliği ve kendinde ısrarı olarak görmek gerekiyor.

Kapitalist modernizmin neoliberal politikaları artık ülkeleri, toplumları geçip tek tek her bireyi sömürge haline getirecek politikalar geliştirmektedir. Toplumsal mücadele için mücadele edenlerin de tarihte yaşanan örneklerinden doğru sonuçlar çıkararak iktidara karşı özyönetim kurum ve zihniyet boyutlarıyla geliştirilmesi gerekiyor. Yönetim ve iktidar ne kadar birbirine karşıt anlamlar taşıyorlarsa da toplumsal güçlerin dikkat etmemesi durumunda yönetimin devlet idaresine benzeşmesi ya da dönüşmesi tehlikesi de vardır. Bu tehlikeye ilişkin Reber APO şunları belirtmektedir;” **Önemli olan, yönetim erkinin bir yandan kendini iktidar biçimine taşımaktan alıkoyması, diğer yandan yönetimsizliğe karşı sonuna kadar direnmesidir. Yönetimi iktidarlaştırmamak kadar, iktidarın yönetim ayrıcalıklarını elinden almak da büyük önem taşır. İktidar ne denli anti-toplumsalsa, yönetim de o denli toplumsal erktir. Toplumsal erksiz ahlâki, estetik ve bilimsel gelişme olmaz. Böylelikle dar anlamda kültürel gelişme olmayınca, geniş anlamda ekonomik ve siyasal gelişme de olmaz. Bu durumda yaşanacak olan sömürgecilik, asimilasyon ve soykırımsal tükenmedir.”**

Kaynakça;

Abdullah ÖCALAN-Savunmalar

YÖNETİM TARZININ İNŞAYA ETKİLERİ

Son birkaç yıldır bolca 'inşa' kelimesini kullanıyoruz. Aslında eksik bir tanımlamayla 'inşa dönemi kadrosu'ndan, 'inşa dönemi görevleri'nden bahsediyoruz. İnsan türünün yaşam tarzı olan toplumun günümüzde almış olduğu biçim olan demokratik ulusu, dolayısıyla yaşamı nasıl inşa edeceğimizi tartışıp duruyoruz. Buna çok yoğun bir şekilde kafa yoruyor, bunu eğitim,özeleştir ve eleştiri konusu yapıyoruz. Ama tüm tartışmalara rağmen ortada bir gerçek var ki, o da bugün Kürdistan'ın her yerinde temel işimiz olmasına ve yoğunluklu bir şekilde çalışmamıza rağmen yaptığımız işte yeterince başarılı değiliz. Yani inşa etmemiz gereken şeyi yeterince inşa etmiş değiliz. Her yerde bunun sıkıntılarını yaşıyoruz.

Peki, ama neden?

Neden çalıştığımız halde başaramıyoruz?

Neden bu inşa işi, yıllardır gündemde ve PKK'nin de programı olmasına karşın

bu kadar içinden çıkılmaz bir hal alıyor?

Neden şöyle tüm dünyaya, dostlara ve düşmana yeni yaşam kurulumunun nasıl olduğunu gösteremiyoruz? Acaba gerçekten de olmayacak bir şeyi mi yapmaya çalışıyoruz? Açık ki hayır! Peki, o halde sorun ne? Soruları arttırmak mümkün, ama biz konumuza giriş mahiyetinde bunların yeterli olduğu düşüncesindeyiz ve biliyoruz ki sorduğumuz soruların pek çok cevabı var ve verilecek cevapların toplamı bize çıkış yaptırır. Biz daha çok bu başarlama işlerin yönetim tarzıyla bağlantısını ele almaya çalışacağız.

Acaba gerçekten de mevcut tabloda yönetimin payı ne kadar?

Acaba yönetim tarzı da başarılmayan görevlerde mevcut pek çok etkenden sadece biri mi?

Acaba yönetimin tarzı inşa işini başarmaya yetiyor mu?

Acaba yönetimin kendisi ne kadar inşa halinde?

Yönetim ve Yönetici

Yönetimin payını pek çok etkenden biri olarak ele alırsak, 'yönetim' kavramına uygun davranmamış oluruz. Yaşanan tüm tekrardan, başarılmayan görevlerden yönetimi birinci dereceden ve belirleyici konumda sorumlu tutmak en doğru yaklaşım olacaktır. Sorumluluğun tümünü yönetime vermek, ne genel kadro yapısını nesneleştirmek ne de yönetime haksızlık etmek olur. Yönetimi sorumlu tutmak, sadece bir örgüt geleneğine göre davranmak anlamına da gelmez, daha çok da 'yönetim' kavramında içkin olan özelliklere göre davranmak olur.

Yönetim evren açısından 'düzenlilik ve kaos halinden çıkış' anlamına gelirken, toplum açısından da 'kendi toplumsal doğasındaki erki düzenleyip, denetleyerek toplumun sürekliliğini sağlamak ve onun beslenip korunmasını güvence altına almak' anlamına gelir. Önderliğimiz bu evrensel ve toplum açısından hayati rolünden ötürü yönetimi 'toplumsal beyin' olarak tanımladı.

Elbette ki biz toplumun güzelleşmesi ve gelişmesi için bulmak anlamına gelen politika ile bulunanı yapmak anlamına gelen ahlakı tüm insanlardan isteyen, bunları insan olmakla özdeş tutan bir hareketiz. Dolayısıyla tabii ki bulma ve yapma işine katılmak tüm kadrolar açısından da geçerlidir. Bu yönüyle elbette ki sorunlarımız yönetim olup olunmadığına bakılmaksızın ortaktır. Yani katılma, bulma ve yapma sorunlarımız geneldir. Ama tam da bu nedenledir ki yönetimin rolü belirleyicidir.

Yönetim kavramında toplumun veya bireyin doğasındaki gücü düzenlemek, denetlemek ve bunu toplumun sürekliliği için açığa çıkarmak, böylelikle de toplumun varoluşunu sürdürmeyi sağlamak vardır. Toplumun öncüsü olma

misyonu ile yola çıkmış olan devrimcilerin rolü, toplumun doğasında zaten var olan gücün açığa çıkmasını sağlamak iken, öncü devrimciler içinde de yönetici olanların genel kadrolar içinde ön açmak, potansiyeli açığa çıkarmak gibi benzeri bir misyonu bulunmaktadır. Yani genelde devrimcilerin özelde yöneticilerin rolü, toplumda ve kadroda zaten varoluşsal olarak bulunan o muazzam potansiyeli açığa çıkarmaktır. Eğer genel olarak toplumun özel olarak da kadronun gücü yeterince açığa çıkmıyorsa, orada devrimcilik ve yöneticilik olması gerektiği gibi, özüne uygun bir şekilde yapılmıyor demektir.

Yönetim işi ve yönetici açısından temel işlev aktifleştirme, ön açma, koordine etme, denetleme, harekete geçirmedir. Zaten Önderliğimiz toplum açısından devrimcilerin rolüne değinirken, bunun bir yaratım değil de bir ön açma temelinde ele alınması gerektiğini belirtti. Aynı diyalektik, yönetim ile kadro topluluğu açısından da geçerlidir. Burada esas olan toplumun ve bireyin dolayısıyla kadronun doğasına güvenmek, onları her şeyi yapabilecek güçte görmektir. Bu felsefe, kendini her şeyin merkezine koymayı ve her şeyi kendinde merkezileştirmeyi, merkezileşme eğilimini toplumu ve kadroyu güçsüz görmek olarak okur ve buna yeltenmez.

Çalışan Çalıştırandır

Yönetim olgusunu gücü açığa çıkarmak, hareketlendirmek olarak ele aldığımızda, yöneticinin toplumu ve kadroyu aktifleştirmesi en temel yöneticilik özelliği olarak karşımıza çıkar. Bu yönüyle yönetici aktif kılındır, harekete geçirendir; her şeye kendisi koşan, her şeyi kendinde merkezileştiren değildir. Yöneticinin aktifliği, aktifleştirmesinden gelir. En aktif ve yeterli yönetici en aktifleştiren yöneticidir. Yönetim kavramından anladıklarımız

bizi böyle ele almaya mecbur kılıyor. Tam da bu noktada mevcut yöneticilik tarzımızın çok köklü bir şekilde ele alınmasına ihtiyaç vardır.

Yönetim görevinde yer alan pek çok arkadaşın koşuşturmaktan, dar pratikçilikten ve zaman bulamamaktan şikâyet ettiğini görürüz. Bu acaba gerçekten de bu arkadaşlara yardımcı olacak, dolayısıyla devrimci görevlerinin gereklerine göre davranacak arkadaş eksikliğinden mi kaynaklanıyor? Fedailer hareketi olarak kendini kurgulamış olan bu harekete katılan bu kadar insanın çalışmaktan bu kadar kaçması mümkün mü? Açık ki ortada çalışmak istemeyen, çalışmaya yanaşmayan insanlardan çok, yeterince harekete geçirilmeyen, potansiyeli açığa çıkarılmayan, işlevsel kılınmayan insanlardan bahsetmek daha doğrudur. Diğer bir deyişle en temel işi aktifleştirmek olan yöneticiliğin özüne uygun gerçekleştirilmesinden bahsedilebilir. Bu açıdan bakıldığında yönetim görevleri yerine getirilirken, mevcut çalışma tarzının yöneticiliğin doğasına ne kadar uygun olduğu da kendiliğinden anlaşılmış oluyor.

Önderliğimiz 'çalışmak özgürlüktür' dedi. Özgürleşen özgürleştirir veya özgürleştirir özgür. İnsanın toplumsal olan genetiği bireyin her ediminin toplumsal olması zorunluluğunu da beraberinde getiriyor. Dolayısıyla özgürleşen insan, aynı zamanda yanındakinin daha da özgürleşmesine katkı sunandır. Tüm zamanını veren, çalışan bir yöneticinin doğru çalışıp çalışmadığı birlikte yaşadığı insanlarda oluşturduğu ruhsallıktan belli olur. İnsanların yanında kendini atıl, pasif hissettiği bir yönetici, istediği kadar çalıştığını iddia etsin, onun çalışması özgürlük hareketinin felsefesine uygun gerçekleşmiyordur. Doğru çalışma geliştirendir, güçlendirendir, harekete geçirendir, aktifleştirendir. Gerçek anlamda çalışan kişi, çalıştırandır. Çalışma böyle olursa özüne

uygun gerçekleşmiş ve özgürleştirici bir nitelikte olmuş olur. Hepimiz çok iyi biliriz ki pek çok arkadaşımız işlevsizlikten, değerlendirilememekten şikâyet eder. Özgürlük Hareketi içindeki insanların kendilerini bu hale getirmeleri bir sorunken, diğer yönüyle yönetimlerin böyle bir durumun ortaya çıkmasını engelleyememeleri, yönetim kavramının özünde olan aktifleştirmeyi başaramamaları da diğer bir sorundur. Mevcut durumda her iki yaklaşım birbirini besleyen, ama yaşamamızı güçten düşüren ve acilen aşılması gereken hastalıklardandır.

Tüm bu hususlar, yönetim kavramında içkin olan özellikler mevcut durumun temel sorumlusu olarak yönetimi görmemiz gerektiğini bize söylüyor. Yönetimin temel çalışmamız olan demokratik ulusu inşa çalışmalarındaki belirleyici rolünü belli ölçüde ortaya koyduktan sonra öne çıkan temel yaklaşım sorunlarına da değinebiliriz.

Yönetim Yöneticiliğe Ne Kadar Hazır

İnşa çalışmaları herkese göre değişmeyeceğine ve onun da bir hakikati olduğuna göre, başarı için ona uygun davranmak gerekir.

Acaba gerçekten de temel görevi halk içindeki KCK çalışmalarını (inşa çalışmaları) yürütmek olan yönetimin yaptığı işe kendini hazırlama düzeyi nedir?

Önderliğimizin herhangi bir PKK'lilikle başaramayacağını söylediği dönem görevlerine uygun bir yenilenmeyi yönetim kendisinde yaşadı mı gerçekten?

Değişen dönem ve yapılması gerekenler, yönetici olanı buna uygun bir motivasyona soktu mu?

Sonda söyleyeceğimizi hemen başından söyleyelim: Önderliğimizin zihinsel ve bedensel boyut olarak tanımlayıp, hepimizi aydınlattığı inşa konusunda yönetimin kendini donatma sorunu ciddi bir düzeyde vardır.

Kendisini devletçi paradigmaya göre kurgulamış, iktidarı ele geçirerek öngörülen toplumsal sisteme geçmeyi amaçlamış olan bir partileşmeden, hiyerarşik devletçi sistemden tam kopuş anlamına gelen demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü paradigmaya ve mevcut devletçi sistemin dışında bir yeni yaşam kuruluşunu gerçekleştirmeyi amaçlayan bir kurmay örgüt olmaya geçiş yaşanmıştır. Yeni bir toplumsallıkla yeni bir yaşam kurulumu amaçlanıyor. Bu da yaşamı bütünlüğü içinde ele almayı ve sistemin dışına çıkmayı gerektirir. Dolayısıyla yaşamı parçalamadan tüm yönleriyle ele alan, yaşamın tüm boyutlarında çalışan ve ça-

mayan duruşla birleşince ortaya dar direnişçi bir pratik çıkmıştır. Önderliğimiz bu durumu 'dar direnişçi cephe yaklaşımını aşamama, öz savunmanın diyalektiğini ne sosyoekonomik ne kültürel-siyasi yönüyle kavrayıp uygulama, kısır çatışmacı ortamı aşamama' şeklinde değerlendirmiştir.

Neredeyse tüm gücümüzü seferber ettiğimiz öz savunma işini bile yaşamın diline, özüne uygun davranmadığımızdan başarılı bir şekilde pratikleştiremiyoruz. Yaşam inşa edilmeyince, toplumun gücü açığa çıkmayınca fiziki varlığı korumak da gittikçe zorlaşmış ve bu durum çok büyük bedellerin ödenmesine neden ol-

Söylemde demokratik ulusun tüm boyutlarda örgütlenmesi gerektiği hep söylenmiş, buna uygun kimi örgütlenmelere gidilmiş olsa da neredeyse hiçbir alanda tüm boyutlar bir bütünlük içinde ele alınmamıştır. Düşman cephesinden gelen saldırılar, fiziksel varoluşu koruma zorunluluğu, askeri şekillenme ve kendini yaşamın tüm alanlarına göre hazırlayamayan duruşla birleşince ortaya dar direnişçi bir pratik çıkmıştır.

lışmaları-çalışanları koordine eden bir yönetim gerçekliği gerekir. Tam da bu noktada yönetimin buna yeterince hazırlıklı bir giriş yapamadığını söylemek gerekir.

Yaşamın tüm boyutlarda örgütlenmesi görevi, yönetimin önünde dururken, yönetim yaşamın tüm alanlarını aynı ölçüde önemseyerek örgütlenmemiştir. Söylemde demokratik ulusun tüm boyutlarda örgütlenmesi gerektiği hep söylenmiş, buna uygun kimi örgütlenmelere gidilmiş olsa da neredeyse hiçbir alanda tüm boyutlar bir bütünlük içinde ele alınmamıştır. Düşman cephesinden gelen saldırılar, fiziksel varoluşu koruma zorunluluğu, askeri şekillenme ve kendini yaşamın tüm alanlarına göre hazırlaya-

muştur. Elbette ki Kürt halkı fiziksel olarak belli ölçüde korunmuş, halkımızın hareketimizin özgürlükçü ruhu temsildeki ısrarı sonucunda varlığını korumuştur. Ama kendi anavatanında mülteci olmaktan da kurtulamamıştır. Özellikle Kobanê'nin durumu bu konuda derslerle doludur. Yeni tekrarları yaşamamak için Kobanê'deki tablonun doğru bir şekilde ele alınmasına şiddetle ihtiyaç vardır. Bedeni korumak bile bizim açımızdan bütünlüklü bir yaklaşımı gerektiriyor. Yapılması gereken başta yönetimler olmak üzere tüm kadroların yaşamı parçalamadan, onun bütünlüğünü gözeterek inşayı gerçekleştirmeleridir. Ne kadar inşa o kadar öz savunma! Terside doğrudur: ne kadar öz savunma

o kadar inşa!

Kendine Göre İnşa

Yönetimin inşa dönemi görevlerini ne kadar kavradığı, kendini zamanın ruhuna ne kadar uygun hale getirdiği PKK'nin programı olan demokratik konfederalizmi ne kadar inşa ettiğinden ölçülür. Önderliğimizin Kürt halkının ruhu olarak belirttiği demokratik ulus ve bedeni olarak belirttiği demokratik özerkliği bütünlük içinde görünür kılmak yönetimin en temel görevi oluyor. Mevcut durumda belli gelişmeler söz konusu ise de demokratik özerkliği yeterince görünür kıldığımızdan bahsedemiyoruz. Yönetimin yapılması gerekenleri ne kadar yaptığını demokratik özerkliğin gerçekleşme düzeyinden anlıyoruz. Mevcut durumda da çok yoğun bir şekilde inşa çalışmaları kapsamında komünler kuruyor, ilanlar gerçekleştiriliyor.

Acaba mevcut komünleşme mantığı yaşamı sistemin dışında inşa etmeye yetecek mi?

Yani mevcut komünleşme mantığı gerçekten de yaşamı kuruyor mu?

Yaşam bütünlüğü içinde ele alınarak komün bunu gerçekleştiren topluluğun örgütlülüğü anlamına gerçekten de geliyor mu?

Açık ki hayır! Daha çok Önderliğimizin de eleştiri konusu yaptığı eski cephe anlayışını aşmıyor, siyasi ve lojistik yönü önde olan bir kurumlaşma oluyor. En ileri hali karar alma mekanizmalarına daha fazla sayıda insanın katılımını sağlamak oluyor. Komün eğer gerçekten de yaşamı kuracaksa, yaşamın tüm alanlarını örgütlemek durumundadır. Örneğin bir köyde kurulan komünün sağlık, eğitim, kültür, öz savunma, kadın, ekonomi, siyaset vb tüm alanlarda da dengeli bir örgütlenmeye gitmesi şarttır. Tüm bu alanların yaşamın özü olan komün şeklinde örgütlenmesi, tüm

bunların da komünler komünü olarak adlandırılabilen olan köy komününde biraraya gelmesi gerekmektedir. Yaşamın hiyerarşik devletçi sistemin dışında kurulması anlamına gelen inşanın, başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi böyle olur. Mevcut hal böyle olmadığından var olan komünleşme mantığının ve pratiğinin yetmediğini belirtiyoruz. Bunun konumuzla bağı nedir, diye sorulursa, bunları böyle yaptıran ve nasıl yapılacağına karar veren, bizzat işlerin başında olan veya olması gereken yönetimler olmaktadır.

Öz savunma ve demokratik özerkliği özgür yaşam temelinde inşa çalışmaları birarada yürütülemedi. Deyim yerindeyse inşa daha çok siyasi statünün elde edilmesinin sonrasına bırakılmıştır. Aktif savunma pozisyonunda olunması gereken diyalog sürecindeki yönetim performansı da Önderliğimizi yeterince güçlendiren, düşmanın bu süreçten yararlanmasını engelleyen temelde olmamıştır. Çok büyük fırsatlar sunan bir dönem olmasına karşın, süreci olumsuz etkilememek adına aktif bir tutum içinde olunmamıştır. Devletin saldırıları karşısında yeterince tedbir alınamamış, devletin süreci fırsat bilerek Kürdistan'ı daha derinlemesine işgal etmesinin önüne geçilememiştir. Devlete çok gerekli olduğu halde yeterince baskı uygulanamamıştır. Nitekim Önderliğimiz geçen süre zarfında yapılan tek yerinde davranışın gerillanın geri çekilmesinin durdurulması kararı olduğunu belirtmiştir.

Sürece dair güçlü ve öngörülü analizler yapılmasına karşın, iş pratikte bir tutum almaya geldiğinde dar çatışmacı yaklaşımın dışında bir yöntem pek bulunamamış, yaratıcı olunamamıştır. Pasif bir görüntü çizilmiş, cesur ve aktif bir politik duruş genel olarak gösterilememiştir. Tutum belirleme, alma daha çok yönetim adına yapılan açıklamalarla sınırlı kalmıştır. Pek çok açıklamanın pratikte karşılığı

olmamış, bu da konuşmaktan çok yapan ve söylediğini de kesinlikle pratikleştiren hareket olma özelliğinden belli ölçüde uzaklaştırmıştır. En genel anlamıyla da Önderliğimizin yürüttüğü süreç yeterince desteklenememiş, istismarcı güçlerin önü tam olarak alınamamıştır. Bu nedenle de Önderliğimiz her defasında Kandil'in kendisini yeterince anlamadığını belirterek, eleştirilerinin dozajını yükseltmiştir.

Hamleciliği Engelleyen Faktörler

Bu süre zarfında hareketin yer yer hamleyi öngören kararlaşmaları ve bunları pratikleştirme adımları da olmuştur. Ancak bu konuda da hareketin yönetimi olması gereken bütünlüğü sergileyememiş, uzun zaman iç tartışmalarla zaman tüketilmiştir. Zamanında yapılması gereken pek çok görev böylelikle yapılmamıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında yönetimin bir bütün halinde davranmamasının, görüş farklılığının, alışkanlıkları terk etmemenin etkisi büyük olmuştur.

Çok önemli kararların alındığı örgütsel toplantılara yeterince hazırlıklı gidilmemiş, bu da alınan kararlara olduğu gibi yansımıştır. Öyle ki bir toplantı, bir önceki toplantının büyük bir heyecanla ve tarihidir diye aldığı kararları bozarak yeni kararlara gitmiştir. Neyin yapılması gerektiği üzerine çok kapsamlı bir hazırlık yapılmadan, toplantı esnasındaki veya sınırlı sayıdaki arkadaşın yaptığı bireysel hazırlıklar üzerinden çok önemli kararlar alınmıştır. Yeterince özümsemeyen, kafa yorulmayan, hazırlığı yapılmayan toplantı kararlarının pratikleştirilmesi ise çok daha zorlu olmuş, alınan kararların büyük bir bölümü hayat bulmamıştır. Organik bir bütünlük olması gereken yönetimin böyle bir nitelikte olmadığı, 'nasıl olsa birileri düşünür, tartışır' gibi yönetim olmakla özsel olarak çelişik olan yaklaşımlarla kolektivizme olması gerektiği kadar açık olmayan tarz, biribi-

rini bütünlemiş ve çok stratejik dönemler güçlü karşılanamamıştır.

Çoğu zaman da doğruları tartışan, yapılması gerekenleri ortaya koyan, hatta doğru kararlar da alan bir yaklaşım olsa da bunları kimin, nasıl ve hangi oluşumla yapacağı yeterince netleştirilmemiştir. Mevcut durumda yapmamız gereken o kadar çok şey var ki! Tarihi görevler, içinde bulunduğumuz zaman, Önderlik felsefesi, düşman saldırıları vb pek çok etken doğru konuşmamızı, doğru kararlar almamızı zorunlu kılıyor. Bu kadar gerekliliğin sıkıştırmasına maruz kalan bir hareketin yanlış kararlar alması mümkün olamaz. Nitekim hareket olarak bizler de böyle davranarak, yapılması gerekenleri ortaya koyduk, önemli kararlar aldık. Ama iş bunları kimin, hangi zihniyetle ve nasıl yapacağına geldiğinde bu çok önemli işlerin çoğu orta yerde duruyor, zamana kalıyor, ertelenmiş oluyor. Bu nedenle de pek çok kararımız şu an hala gerçekleşmeyi beklemektedir. O nedenle de çoğunlukla çok tartışan, tartıştığı kadar kararlaşamayan, kararlaştığı kadar da pratikleşemeyen bir yönetim gerçekliğimiz ortaya çıkıyor. Bunda kimin, nasıl yapacağını yeterince somutlaştırmama kadar, her şeyi kendisi yapmaya alışmış, ama onca işin içinden her şeyi yapmaya zaman bulamayan yönetim tarzının çok önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Bağlantılı bir diğer husus da her yönetimin yöneticisi olduğu yaşamın boyutu hakkında yeterince derin olmaması, yoğunlaşmamasıdır. Yaşamın bir ve bütün olan hakikatine zarar vermeden, yani yaşamı parçalamadan boyutları çerçevesinde ele aldık ki, daha derinlikli ve yeterli bir inşa gerçekleştirebilelim. Bu yaşam boyutlarını örgütlemek ve yönetmek için de yönetimler belirlendi. Buna göre her yönetim kendi yaşam boyutu hakkında derinlemesine bilgi sahibi olacak, çalışmasını tanıyacak ve kendisini de tam ola-

rak katacağı. Yani klasik bir yöneticiliğin ötesine geçerek, sadece söyleyen, talimatlar veren bir pozisyonda olmayacaktı. Bizzat içinde olarak, tanıyarak, kendisinde oluşturduğu kadar oluşturacaktı. Ama ne yazık ki yılların getirdiği alışkanlıklar buna pek fırsat tanımıyor. Alışkanlıklar ve bunun doğal sonucu olan tembellik, kolaycılık yönetimlerdeki akışkanlığı önemli ölçüde engelliyor, oluşturmuyor, yaratıcı kılmıyor, çalışmanın dışında olduğu halde çalışma hakkında en belirleyici kararları veren bir pozisyona getiriyor. Böylesi bir duruşun bırakalım çalışmaları geliştirmesini, önemli ölçüde engelleyeceği,

gerekli bir şey, o işin dışında olan ama yönetici olması nedeniyle belirleyici pozisyonda olan bir yönetici için ise gereksiz, önemsiz bir şey olabiliyor. Bu durum bütünlüklü olması gereken yönetim gerçekliğini zayıflatmanın ötesinde, yaşamın her alanına ilişkin ayrı yönetimler belirlemeyi anlamsız hale getirmektedir. Böylesi bir yönetim tarzının açılımcı, yenilikçi, teşvik edici ve yaşamın ihtiyaçlarına cevap verici olması mümkün değildir. Oluşmuş olan yapısalıkların anlamsızlaştırılmamasına azami önem gösterilmeli ki işler başarılı bir şekilde yürütülebilsin.

Önderliğimiz savunmalarının son cildinde PKK kadrosunun kolektivizm sorunu yaşamamasından ötürü ne bireyin ne de kolektivitinin gücünü açığa çıkarabildiğini belirtti. Aktiflik ile aktifleşmenin iç içe olan hakikati nedeniyle bu kaçınılmaz olarak her dönem ve her mekân gerçekleşecek bir durumdur.

engellediği açıktır. Nihayetinde yönetici karar alıcıdır, belirleyici olandır, peki yoğunlaşması zayıf olan bir yöneticinin alacağı kararlar ne kadar sağlıklı ve geliştirici olacaktır? Açık ki kendisini çalışmasıyla birleştirebilmiş, derinlikli bir yoğunlaşma içinde olan bir yönetici duruşu gerekmektedir.

Bunu tamamlayan bir diğer yaklaşım da kendi çalışma alanına dair kararlarını alamayan veya aldığı kararları uygulama olanağı bulamayan yönetim gerçekliğinin yaşadığı inisiyatif sorunlarıdır. Belirlenmiş olan yaşam boyutunda stratejik ve kesinlikle atılması gereken adım gibi görünen bir konu, yaşamın diğer boyutlarında yöneticilik yapanlar tarafından çok da öyle görünmeyebiliyor. Böylesi bir durumda çalışmasının içinde olan ve özünde işi de o olan bir yönetici için çok

Sonuç

Önderliğimiz savunmalarının son cildinde PKK kadrosunun kolektivizm sorunu yaşamamasından ötürü ne bireyin ne de kolektivitinin gücünü açığa çıkarabildiğini belirtti. Aktiflik ile aktifleşmenin iç içe olan hakikati nedeniyle bu kaçınılmaz olarak her dönem ve her mekân gerçekleşecek bir durumdur. Toplulukla bireyin, bunu örgüt ve kadro olarak da okumak mümkündür, ilişkisi bir ve bütün olan hakikatine uygun bir şekilde gerçekleşinceye kadar bu problemliden halden kurtulmak mümkün olamaz. Nitekim Önderliğimiz aşılmanın bu yönetim sorunlarını görüşme notlarında ve mektuplarında da yoğunluklu bir şekilde işlemiştir. "Parçalı, yerel, anlık ve tekil, kolektivizmden uzak, koordineyen uzak, adına strateji

de diyemeyeceğimiz avare-asi, hantal, alanların diyalektik bütünlüğünden uzak tarzınız, temponuz varlığını sürdürmektedir.”diyerek, bu süreçte örgüt yönetiminin Önderliğimiz nazarında nasıl görüldüğünü de ortaya koymuştur. Çok somut ve güçlü olan bu eleştiriler, aşma yolunda yapılması gerekenler yapılmayana kadar geçerliliğini koruyan eleştirilerdir.

Önderliğimizin direkt yaşam tarzımızla bağlantısını kurarak dile getirdiği bu yetmezliklerden kurtulmak ve üstlenmiş olduğumuz görevleri yerine getirmek için ne yapmalı?

Bir parti olmanın sınırlarını çoktan aşmış, toplumsallaşmış ve toplumu yeniden kurmak suretiyle dünyayı değiştirmeyi amaçlayan bir hareketin çalışma tarzı acaba nasıl olmalı?

Yedi bin yıllık hiyerarşik devletçi sistemin tüm birikimini arkasına alan, güncelde de yaşamı derinlemesine işgal etmiş olan bir düşman gerçekliğine karşı acaba nasıl bir çalışma tarzıyla başarılı olunur?

Önderliğimizin ‘dar direnişçi cephe anlayışını aşamama’ olarak belirttiği husus gerçekten de ne anlama geliyor?

Sınırlı sayıda insanın aktif olduğu, geriye kalan çoğunluğun da daha çok söyleneni yaptığı bir yönetim gerçekliğinin bu kadar işin üstesinden gelmesi mümkün müdür?

Bunun yetmediği, yetmeyeceği, potansiyeli açığa çıkarmayacağı açıktır. Ekipleşmeye, derinlikli çalışma yürütecek birimler kurmaya şiddetle ihtiyaç vardır. Bu çokça bahsettiğimiz yeni paradigmaya giriş için de şarttır.

Demokratik-ekolojik-kadın özgürlükçü paradigma her şeyden de çok canlılığı (aktiflik, politik insan duruşu) ve birbirine bağlılığı (oluşun dili) birarada gerçekleştirmenin paradigmasıdır. İnsan ve toplum doğası bizi bu paradigmaya uygun bir şekilde davranmaya mecbur ediyor.

Aksi haller devletçi paradigmanın bin bir suretidir.

Herkesten daha fazla her yöneticinin kendisini, demokratik ulusu inşa etmenin zihniyetini ve yöntemini ortaya koyan yeni paradigmaya vurması gerekir. Dönem yöneticiliği ruhsallık olarak demokratik ulusun, bedenleşme olarak demokratik özerkliğin, zihniyet ve yöntem olarak da yeni paradigmanın yöneticiliğidir. Bunların dışında bir yöneticilik tanımlaması, bunlara cevap olamayan bir duruş, yönetememe halidir, engellemedir. Kişinin ne kadar uygun bir yöneticilik yaptığı da temsil etmek zorunda olduğu bu kavramlara vurularak görülebilir. Mevcut halde yeterince oluşmayan, gelişmemiş bir demokratik özerklik sisteminden bahsediyorsak, bu sadece kendimizi bu sistemi geliştirecek olan paradigmaya uygun hale getiremediğimizi gösterir.

Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum-insan paradigması bize kişisel ve toplumsal sorunlardan nasıl kurtulacağımızın, nasıl doğal insan ve toplum haline tekrardan geleceğimizin anahtarını veriyor. Yönetici bunu kendisinde geliştirdiği kadar geliştirebilir, kendisinde oluşturduğu kadar oluşturabilir. Toplumsallığımızın, örgütümüzün gücünü açığa çıkaracak düzeyde demokratik; kişisel parçalanmaları aşarak eko-sistemimizi kuracak kadar ekolojik; özgür olması gereken yaşama nereden giriş yapılacağını sağlayacak olan kadın özgürlükçülüğüne göre olmaya şiddetle ihtiyaç var. Yönetici kişisel olarak kendini bu paradigmaya uygun hale getirdiği kadar yönettiği örgütünü ve inşa etmek durumunda olduğu toplumsallığı da o düzeyde doğasına uygun kılacaktır. Bu, bir icat olmayıp, yönetim olmanın kendisidir...

APOCU TARZLA YÖNETİM GERÇEĞİMİZİ ELE ALALIM VE ÇÖZÜM ÜRETELİM

İdeolojik mücadelede, sınıf ve cins mücadelesinde derinliği sağlamak kadar önemli bir konu da örgütsel mücadele ve Önderlik tarzında yönetim gücü haline gelebilmektir. Bu, her türlü görev ve çalışmayı başarılı şekilde yürütmenin ve mücadeleyi kazanmanın adeta sırrı durumundadır. Siyasi-askeri mücadele bakımından süreç yoğun ve kritik olsa da, bu mücadelede başarı için gündemimizin önemli bir bölümünün temel bir yanını ideolojik duruş, ideolojik mücadele, ideolojik çalışmalar alırken, diğer yanını ise örgütsel çalışmalar ve özellikle de yönetim olma durumumuz, yönetim sorunlarımız, bu sorunların Önderlik çizgisinde çözümünü sağlama oluşturmaktadır.

Önder Apo'nun ifade ettiği gibi, parçalı, koordinersiz, iradesi az bir yönetim değil de, bütünlüklü iyi organize olan, yukardan aşağıya etkili bir biçimde yönlendirilen, yönetilen, anlayış ve irade bakımından Önderlik tarzına bütün çalışma alanlarında ulaşan bir örgüt haline gelmemiz başarı açısından şarttır. Aslında eksikliklerin nerede olduğunu, dolayısıyla düzeltilmenin nerede nasıl yapılması gerektiğini çok ayrıntılı somut bir biçim-

de Önder Apo ortaya koydu. Bize düşen ise bunu anlamak ve pratikleştirmektir. Bu konuda çaba ve emek harcamaktan kaçış kesinlikle yoktur. Evet, çok yoğun bir çaba var, cesaret ve fedakârlık hem hareket ve halk olarak, hem de hareketimizin yönetiminden savaşçısına kadar çok ileri düzeyde vardır. Fakat bütün bunlara rağmen başarı sınırlıdır, azdır. Siyasi-askeri etkinlik bakımından bütün bunların ortaya çıkartması gereken sonuçlara ulaşamıyoruz. Neden? İşte bu soruya cevap vermemiz gerekiyor. Bu soruya cevap ararken fazla teorik tartışmalara, Önderlik tarafından izah edilmiş olanı yeniden tekrarlamaya değil, bilinen bu durumlara rağmen, neden başarılı bir tarzda pratiğe geçiremiyoruz? sorusuna cevap bulmak gerekmektedir.

Önder Apo son talimatlarında net ortaya koydu ve "sorun yönetimdedir, sorumluluk yönetimdedir," dedi. Başarının da başarısızlığın da sorumluluğu kesinlikle yönetimdedir. Böyle bir durumda kimi eleştirebilir, nerede eksiklik var? diyebiliriz. Diyemeyiz. O nedenle Önder Apo'nun işaret ettiği ve belirttiği gibi yine günlük yaşanan olayların da doğruladığı gibi,

ortaya çıkan gelişmeleri yeterince başarılı sonuçlara götürememenin yönetimden kaynaklandığı net bir biçimde ortadadır. Eğer bunu böyle kabul ediyorsak ki, böyle, buna karşıt görüşte yok ortada, o halde söyleyip geçmemek lazım. Önce tecrübe yoktu göremiyorduk, teorik olarak anlıyorduk, pratik olarak aksaklığın nerede olduğunu yeterince göremediğimiz için ikna olup düzeltemiyorduk, diyelim. Şimdi o gerekçede ortadan kalktı, her şey apaçık ortadadır. O halde bu açıklığın gerektirdiği düzeltmeyi, değişimi kesinlikle yapmamız gerekiyor.

Yönetim sorunlarımızın başında karmaşa ve parçalılık gelmektedir. Enerjimizin ve emeğimizin yarısı örgüte akıyor.

Öncü olmadan, ideolojik ve örgütsel öncülük olmadan demokratik komünalizmi inşa edemeyiz; suyumuzu, enerjimizi, toprağımızı komünleştiremeyiz; demokratik özgür yaşamı inşa edemeyiz. Bunun öncüsü militandır.

Enerjimizin yarıdan fazlası boşa gidiyor. Önderlik, "var olan potansiyelinizin yüzde birini değerlendirebiliyorsunuz" dedi. Bu değerlendirme sadece anlamamaktan ya da çalışmamaktan kaynaklanıyor. Çalışma, örgütlenme ve yönetim tarzımızdan kaynaklanıyor. Tecrübemiz olmamasına rağmen '79'da PKK'nin işleyişinin sonuç alma bakımından bugünden daha iyi olduğunu belirtebilirim. Şimdi 35-40 yıllık örgüt ve yönetim tecrübemiz, bu kadar birikimimiz oldu ama göz göre göre emeğimiz, enerjimiz boşa gidiyor. Somut durum böyledir.

Anlamazlıktan, öngörüsüzlükten yapamadığımızı bir yana bırakalım, emeğimizin sonucunu ne kadar alıyoruz? Tamam, Demokratik Konfederalizmi inşa ediyoruz, örgütleniyoruz, bu temelde örgütsel olarak gelişiyor ve bir sistem örgütlüyoruz, ama bunların sonuç alıcı bir koordinasyonu yoktur. Şimdi tecrübesiz ya da birikimsiz değiliz. Çok parçalı çok karışık, bütünlükten yoksun, iyi koordine edile-

meyen bir örgüt durumumuz var. Bu konuda da herkes merkezi sorumlu tutuyor. Yeni kadrolar katmak ve eğitmek, örgütü büyütmek, yönetmek, denetlemek binlerce komitenin işidir. Bunun her alanda olması ve herkesin sorumluluk duyması gerekiyor. Yoksa sadece merkezden bir koordinasyonla bu olmaz.

Demokratik Ulus inşasını yapamıyoruz. Bunun nedenini tartıştığımızda yönetim sorunu ve yönetimden kaynaklı sorunlar önümüze çıkıyor. Yoksa koşullar mı yok, halk mı destek vermiyor? Hayır, bunun için öncü gerekiyor. Öncü olmadan, ideolojik ve örgütsel öncülük olmadan demokratik komünalizmi inşa edemeyiz; suyumuzu, enerjimizi, toprağımızı

komünleştiremeyiz; demokratik özgür yaşamı inşa edemeyiz. Bunun öncüsü militandır. Bir defa halk militanın bir hırka bir lokma felsefesini temel yaşam felsefesi yaptığını görmeli. Ama militan olarak toplumculuğu, demokratik toplumu esas alan bir zihniyet ve yaratıcılıkla çalışmalara katılmadık ki, halkta yurtseverlik gelişsin; halk sadece yurtseverlik ve fedakârlıklarıyla bir şeyleri isteyen, hareketten bekleyen değil de, veren ve kendisi yapan olsun; İkna olsun ve demokratik ulus inşamıza katılsın. Şimdi ise inşa için doğru dürüst projelendirme de yok. Var olan alanlarda da yeterince örgütlemiyoruz, ama bazı alanlarda ne yapılması gerektiği bilinmesine rağmen yapamıyoruz. Demek ki, sorun sadece bilmemekten kaynaklanmıyor.

Çalışma tarzımızla, öncünün-kadronun, onun örgütünün, partinin görevlerini yerine getirmemesi var. Tabi bundan PKK sorumludur. Sorumluluğumuzun gereğini nasıl yerine getireceğiz? Bu

sorunu nasıl çözeceğiz? Herkes, tüm arkadaşlar bunu tartışabilmelidir. Mesela demokratik ulusu neden inşa edemiyoruz? PKK adına bu kadar dağılık, aslında parçalı da demeyelim, o kadar dağılık bir yönetim üstte olursa hangi demokratik ulus inşasından söz edebiliriz. Durum çok somut ve nedeni ortadadır. Nedeni başka yere bağlamayalım. İş bölümü yapmayı beceremiyoruz, bu konudaki sorunlar da ortadadır. Görüş birliği ve pratik düzenleme birliği, görevlendirme birliği yapamıyoruz. Bir o tarafa bir bu tarafa büküyoruz. Önderlik bu tür durumlar içine düştüğümüzde ağır kavramlarla eleştiriyordu. Koşullar uygun olmasaydı, imkânlar olmasaydı, biz tecrübesiz olsaydık Önderlik de bizi bu kadar ağır eleştirmezdi. Fakat buna rağmen ortadaki pratik göz önündedir. Deyim yerindeyse yüzümüze gözümüze bulaştırmak gibi ifadelenirebiliriz. Örgütsel düzenlenişimiz, işleyişimiz biraz ona benziyor, oysa mesela AKP'ye bakalım, "biz PKK'yiz diyoruz" AKP ne! Bir günde cumhurbaşkanını, başbakanı, hükümeti, parti yönetimini belirlediler. Karşımızdaki güç örgütünü işletiyor. Karşımızdan öğrenelim. Biz o güçle çatışma halindeyiz, bir onun sistemine, hızına, temposuna bakalım, bir de bizim parti olarak sistem yaratma ve tempo oluşturma durumumuza bakalım. Bu konuda biz çok geri durumdayız.

Koordine edip örgütleyen, kurumlaştıran, gelişmelere göre yeni kurumlar oluşturan veya birimler oluşturan, birimleri işleten ya da eksiklik varsa gideren bir çalışma düzenini geliştiremedik.

Dönem görevlerine ve işlere bireysel olarak yüklenme var. Bireysel çalışma da her zaman sorun yaratıyor. Sonunda şu demeye geldi: "Bu kadar çalışıyoruz hala bize ne diyorsunuz!" Biz eleştiriye kapalı değildik. Bu bireyci çalışmadan dolayı geldi. Kolektif çalışmayıp ve kendine göre önemli bir emek harcayınca kişi de artık ona göre kuruluyor. Ona dönük eleştiri geldi mi, "bu nerden çıktı, bu kadar çalışıyorum hala mı eleştiri," di-

yor. Yani böyle bir anlayış oluşuyor. Şunu yine tekrarlıyorum, öngörmediklerimizi, gücümüzü yetmediklerini bir yana bırakalım, gerçekten de gücümüz yettiğini, bildiğimizi, örgütlü bir çalışma içerisinde ne kadar yürütüp sonuç alıcı oluyoruz? İdeolojik-felsefik sorunlar, değişim-dönüşüm sorunlarımız var, tamam, ama belli bir düzeyi vardır, örgütsel sistem olmak, örgütsel işleyiş kazanmak da söz konusu sorunların azalmasına yol açabilirdi. Bu birçok işi başarmamızı kesinlikle getirebilir. Mevcut durum da sorunları derinleştiriyor. Diğer işleri yapamayabiliriz, ama bu biraz da teknik bir iş gibi; bir ilişki düzeni, örgütsel işleyiş, sistem. Bunu yapabiliriz, niye yapamayalım. Biraz katılımcı olsak, bireyci yaklaşımı aşsak, örneğin birbirini dinleyen, anlayan yaklaşımla çalışsak rahatlıkla birimlerimiz, yönetimlerimiz işler hale gelir. Birde yani hangi kurum gerekli, nerde hangi birimler gerekli bunları bulabiliriz. Ama bu bir türlü olmuyor. Olan giderek iş yapan, eksikliği ortaya çıkarılınca bu eksikliği giderip yapan olmuyor, tam tersine o da daha fazla sorunun, dedikodunun, rahatsızlığın yaratıldığı kaynak oluyor. Bu böyle olmamalı. Bu tarzda şöyle düşünebiliriz: Bu halimizle düşmanın bizi yendiği bir durum yoktur. Başarısız olmamız için düşmanın saldırmasına gerek yok ki, bu durumumuz yeterlidir.

Gerçekten birbirimizin yaptığı işi beğenmiyoruz, "ortak bir işi başaralım" diye işe girmiyoruz, "bu işi birilikte yaparak başarırız" diye inancımız yoktur. Hep bakarken "ne eksikliği olacak" diye bekliyoruz. İç mücadele, ideolojik mücadele gerekli ama bu kadarı fazladır. Bence bu mücadele filanda değil, doğru dürüst ideolojik mücadele yok, sınıf ve cins mücadelesi de olmuyor. Bu bir iç mücadele değil, insanın eksiklikleri de olabilir ama pratikle giderebilir. Eskiden hiçbir şey bilinmiyordu, eksikse yoldaşın eksikliğini kapatmak diğer yoldaşın görevidir. Yoldaşlık ilişkisinin esası budur. Ama çalışmalarda öyle değiliz, yönetim işleyişinde de öyle değiliz.

Gençliğin yeterince yönetimlere katılmaması da bir parçalılık yaratıyor. Bu

ciddi bir problemdir. Toplantı yapıyor, karar alıyor ve ondan sonra uyguluyor. Bizde "gençlik ayrı yapıyorsun" diyoruz. Bilmiyor ki genel ne yapıyor. Oysa gençlik her şeyden sorumludur, mesela gerillaya katılım, savaş onun üzerinde, serhıldan onun üzerinde, inşa onun üzerinde ve doğal olarak her şey onunla bağlantılıdır. Baştan beri de PKK'de böyle yürüdü. Fiili olarak hep gençlik yürüttü. PKK gençlik çalışması oldu. Şimdi ise gençlik biraz ayrıdır. Örneğin Rojava'da eylemler planlanıyor, planlayan yönetimde gençlik yok. Gençlik ayrı planlama yapınca "sen niye ayrı planlama yapıyorsun" deniliyor. Genelle koordinesi yok ki böyle yapmasın.

Gerçekten biz işçi grevleri, direnişle

tünlüğü nasıl sağlayacağız?

Cins mücadelesi az ve bu konuda yeterince eleştiri yapamıyoruz, duyarlılık yok, bu duyarlılık yönetimden başlar, oluşur ve tabana doğru yayılır. Ama birbirimizi doğru dürüst eleştirip eksiklikleri aştırtacak bir çalışma, tartışma ve eleştiri zeminimiz yok. İçteki mevcut bu durum dışarıda duyarsızlık olarak yansıyor, ne oluyorsa "kadın hareketinin işidir" deniliyor. Bu bizim ideolojik olarak en güçlü yanımızdır. Tabi ideolojik netliği, keskinliği korumak, kadın özgürlüğünü, iradeleşmesini kesinlikle esas almak, zarar görmesine, zedelenmesine izin vermemek lazım. Bu doğru, ama ideolojik mücadele, örgütsel çalışmayla, örgüt mücadelesiy-

Bütün mücadelenin gücü gençliğin üzerinde ama yönetimimizin gerçekten gençlik sorumluları yoktur. Gençlikten görevli bir bölüm yok. Çıkan kararların yüzde seksenini gençlik pratiğe geçirecek, kendini ona göre örgütleyecek, ama yoktur.

devrim yapacak bir parti olsak gençlik ek bir güç olarak öyle örgütlenebilir. Ama öyle değiliz, eski komünist partileri öyleydi. Biz öyle hiç olmadık, şimdi ise hiç öyle değiliz. Bütün mücadelenin gücü gençliğin üzerinde ama yönetimlerimizin gerçekten gençlik sorumluları yoktur. Gençlikten görevli bir bölüm yok. Çıkan kararların yüzde seksenini gençlik pratiğe geçirecek, kendini ona göre örgütleyecek, ama yoktur. Parçalarda da böyle, alanlarda da durum böyledir.

Kadın örgütümüz için de benzer hususları değerlendirebiliriz. Kapsamlı çalışmalar var, ama bütün bu çalışmalarını yürüten genelle ilişkileri nasıl düzenleyecek? Kadın hareketi örgüte nasıl katılacak? Bu bizim için çözülmesi gereken bir diğer problemdir. Kadın hareketi bir ülkede, bir toplum içinde, bir hareketin içinde gerçekleşecek, onları gerçekleştirmek için genel ile ilişki nasıl sürdürülecek? Örgütsel ilişkimiz, işleyişimiz nasıl olacak? Büt-

le, toplumun eğitimi ve örgütlenmesiyle birleşirse bir sonuç verir. Bunlar toplumla nasıl birleşecek? Örgüt yönetimleri nasıl olacak? Bu kadar yönetim parçalılığını nasıl aşacağız? Bu parçalılığın sorumlusu Eş Başkanlık da değil, kadın hareketi de değil, ama gidermekten sorumlu kurumlar da bunlardır. Giderilmiyorsa kendilerini sorumlu görmeliler, çünkü giderilmezse iş yürümüyor. Öncüdürlükler, öncü olan da sorumludur.

Öncü artçıdan çözüm beklemez, kendisi çözüm üretir. Öncülük çözüm bulmak, çare üretmek demektir. Bu bakımdan bu kurumlar çözüm için yöntemler geliştirmeli ve önermelidir. Nasıl ki, Önderlik, parçalılığı ve bu parçalılıktan doğan kendiliğindenliği ve koordinesizliği eleştirdi, bizim anlayışta derinleşmeyen ve irade olamayışımızın en temel etmeni budur. Ne yapacağımızı bilmemekten değil yapma tarzımızdan, yönetimin işleyiş tarzından irademiz

kalkıyor. Öyle oluyor ki, yönetimlerimizde protestoculuk çok fazla geliyor. Of puf edip çekiliyoruz kenara, "ne olursa olsun" herkes bireyciliğe! "Yapmıyoruz," demeyelim çünkü bunu hepimiz yapıyoruz. "Öyle yapmayalım, bastıralım üzerine," o da yıkar döker tabii. Öyle de yapamayız, o zaten doğru değil, ama bu da doğru değil. Bir yönetim böyle çalışamaz.

İrade olmak, ortak planlama ve iş yapmayı gerektiriyor. Bu da yönetim olmak demektir. Sistem ve tarz olarak kolektif çalışan bir yönetim olabilmeyi tutturmak çok önemlidir. Yönetimin alta doğru eleştirileri de çok gerçekçi değildir. Çalışma ve eğitim yaparken alta doğru eleştiri yapalım, ama sorunların gündeme getirildiği ve çözüm arandığı zaman

yapmamıza ihtiyaç kalmaz. Önderlik savunmaları da var, bu kadar da okuyoruz; kesinlikle öyle bir durumda kadro eğitime ve örgütü büyütmemiz üç beş kat artar. Ama öyle olmazsak eğitimler işte sonuç vermiyor. Sadece söze dayalı eğitimle sonuç alamıyoruz.

Bu konunun elbette ideolojik boyutları var. Bu sorun sadece eleştiri-özeleştiri platformu yaparak ya da, bir rapor yazıp platformda bir iki saat eleştiriler geliştirilerek de sorun çözülmez. Sorunu ancak yoğunlaşmış özeleştiri geliştirerek, pratiğimizi inceleyip ders çıkartarak çözebiliriz. Durumu anlamayacak, çözümlenemeyecek kadar bilinç zayıflığı içinde kesinlikle değiliz.

Yazın yaşanan gelişmelerden dolayı

İrade olmak, ortak planlama ve iş yapmayı gerektiriyor. Bu da yönetim olmak demektir. Sistem ve tarz olarak kolektif çalışan bir yönetim olabilmeyi tutturmak çok önemlidir.

yönetimin altını sorumlu tutamayız. Sorumlu yönetimdir. Yönetim ne kadar ideolojik ve örgütsel duruş, işleyiş bakımından yeterli olursa alt da ona göre yönetimden alıyor ve işliyor. Aslında en iyi eğitim buradan çıkar. Böyle yapmazsak söz olarak söylediklerimiz de etkili olmaz. Eğitimlerimizde sonuç alamayışımızın önemli bir nedeni de budur zaten. Çünkü söylediklerimize değil davranışımıza duruşumuza bakılıyor ve ona göre şekil alınıyor. Yeni Savaşçı da komutanın söylediğine değil, hareket tarzına bakarak şekil alıyor. Kadro, yönetimin duruşuna, örgütün işleyişine bakarak şekil alıyor, yoksa söylenene göre değil. Kesinlikle kimse kimsenin söylediğini itibara almıyor. Önderlik de dedi: "Ne söylediklerine değil, nasıl yaşadıklarına bakarak halk PKK'ye inandı." Halkın da, kadroların da durumu böyledir. Kadro eğitiminin esası da budur. İşleri iyi yürüten, örgütlü işleyen bir yönetim olduğunda bu kadar eğitim

İrak'ta yeni bir durum ortaya çıktı. Bu süreç başlarken hemen müdahale edememenin baskısı vardı. Ağustos ayı ile birlikte gelişen yeni saldırılara karşı siyasi ve askeri müdahalelerde bulunuldu ve bizim geçen dönemde bazı eksikliklerden dolayı sağlayamadığımız gelişmeleri fazlasıyla sağlayabileceğimiz gelişmeler ortaya çıkardı. Ama bir de gerçekten de bu işleri iyi planlayabilen yönetim olabilseydik şimdi ortaya çıkan gelişme çok daha ileri düzeyde olacaktı. Gelişme sadece Güney ve Rojava'yla da sınırlı kalmayacak Bakur'da da Rojhilat'ta da, yurtdışında da benzer gelişmeler olacaktı. İyi yönetim olamamaktan kaynaklı sonuçları az taşırdık, az yansıttık. Siyasi sonuçlarını henüz çok az derlemiş ve toparlamış durumundayız. İyi işleyen yönetim haline gelemezsek bu sonuçları toparlayamayız da. Öyle bir risk, tehdit de vardır.

Bu konuda bir iki formül önerilebilir. Bir, anlayış birliği ve anlayış düzeltmesi;

iki, kurumlaşma. Bizim yönetimimizi zayıflatan durumları giderecek, yönetimi etkili kılacak kurumlaşmalar neler olmalıdır. Görüş birliği oluşturalım ve birçok alanda öyle bir kurumlaşma gelişsin. Örneğin parçalarda süreci yürütecek, ideolojik-siyasi-askeri çalışmalara, gelişmelere ilişkin hızlı karar alacak ve bu çalışmalarını o kararlar temelinde yönlendirecek bir örgütsel sistemimiz olsun. Öyle bir mekanizma ortaya çıkarabilelim. Diğeri ise gerçekten de duruş olarak eleştiri-özeleştiri yapacaksa, ortak çalışma ve başarıma nasıl olacak? Bireysel olarak veya tek yanlı olarak birilerimizin başarılı olup birilerimizin başarısız olacağını düşünmemek lazım. Daha iyi tartışabilen, görüş üretmeye katkı sunan, iş bölümüne katkı sunan bir ortam yaratalım. Yönetimlerimiz böyle olsun.

Yönetim toplantılarımız da gergin oluyor. Önderliğin yaptığı toplantılar kişide iş yapmaya yürümek için birikim yaratıyordu. Bizim yaptığımız toplantılar var olan birikimi bitiriyor. Her toplantıdan yorgun argın çıkıyoruz. Bu biçimde olmaz. Toplantıya kararlı olma, düşünce açıklığı yaratma, enerji toplamak için gelinir, toplantı bunu yaparsa gelişme sağlar. Bizim yönetim toplantılarımız öyle değildir. Onun için başta "bazı konular var tartışalım sonuç alalım," diye geliyoruz, nerde tartışma, sonuç alma! Artık öyle oluyor ki, "bitsinde nasıl biterse bitsin, gidelim!" diyoruz. Bu iyi bir durum değildir ama yaşadığımız bir gerçekliktir.

Biz mevcut çalışma tarzıyla bu sorunları çözemeyiz, gerçek anlamda yönetim olmayız. Bu tarz ve yaklaşım bir sonuç ya da çözüm vermez. Sonuç vermeyeceği gün gibi açıktır. Bu bakımdan "çareyi kendinde yarat" dedi Önderlik. Kendimizi çözüm gücü haline nasıl getireceğiz? Çare budur işte. Arkadaşlar birbirlerinin eksikliklerini görebilirler. Bu eksiklikleri eleştirmeliyiz. Eleştiriye açık olalım, eleştirelim, eleştirileri özeleştiriyle karşılayalım. Özeleştiri yönetim içindeki insanı küçültmez büyütür. Bu mekanizma bir düzeyde yönetimi bir arada tutuyor ve yürütüyorsa da

yönetimlerimizde yeterince işlemiyor. İşte parçalanmadık, ama işleri başarıyla yürüten, anında karar alıp uygulayan, öngörüyle hazırlanarak iş yapan da olunmuyor. "Şunu yapacağız" diye görüş birliği oluşturulur ve ondan sonra da aldığımız karara göre iş bölümü yapılırsa bu kadar tecrübe ve imkânla neyi yapamayız ki? Her şeyi yapabiliriz, en sürpriz hamleleri de yapabiliriz.

Düşünce yoğunluğumuz zayıf. Öneriler geldiğinde de kaygılı bakış var. Düşünmek, tartışmak, ihtiyatlı olmak, kumaşı kesmeden önce yedi kez düşünmek iyidir ama kararsız kalma olmamalıdır. Bir şeyi yapmak gerektiğinde ve bu ortaya çıktığında bunu düşünüp katılarak bir ortak karara gecikmeden varmak önemlidir. Bizim kararlarımız muğlak oluyor, yarım oluyor, çoğunlukla da ikirciklik oluyor. Böyle bir kararın hazırlığı olur mu, uygulaması olur mu? Ondandan sonra giderek karar üzerinde tartışma başlıyor. Karar üzerinde tartışma bir örgüt açısından en tehlikelidir. Yanlışta karar alabiliriz, tabi yanlışlığı gördüğümüz zaman düzeltmeliyiz, ama yanlışlığı görene kadar da onu kararlılıkla uygulamalıyız. Hep ihtiyat içinde olursak ortaya kararsızlık durumu çıkar. Bizde böyle bir çekince çok var. Aslında örgüt güvenle yürümez, bir parti güvenle kurulmaz. Lenin bunu açık söylüyor, Önderlik ise, "ben ilkelerle yürüyorum ilkelerimi kim uygunsam onunla yürürüm, uygun olmadığı zaman da ayrılıyorum" dedi. Doğrusu da budur. Fakat biz öyle yürüyen konumda değiliz. İşte sorumlu yönetimler böyle yürütemiyor, geriye güven ve anlayış birliği kalıyor. Anlayış birliği yaratmada, yani yaptıklarımızın ve düşündüklerimizin doğru olduğu konusunda da hep kaygı, ihtiyatlılık olunca ortaya muğlak bir örgüt çıkıyor. Süreçler karşısında çizgisi en net olan bir hareket halen tartışıyor.

Anlayış birliği, karar da birlik olmalı ve onun üzerinde pratikleşmeliyiz. Böyle bir yönetim işleyişini, karar düzeyini ortaya çıkartmamız şarttır. İnsan bir işe inanırsa yapıyor. Anlarsa inanıyor, anlamazsa

inanmıyor. Doğruları herkes yürütemez, ne kadar anlayış kazandırır o kadar yürütüyor. O bakımdan da katıldığımız, anlayış birliği oluşturduğumuz ölçüde pratikleşebiliyoruz. O halde ortamımızı daha güçlü anlayış birliği oluşturan ortam haline getirelim. Bu konuda yönetim düzeninde, tarzında kendimizi yetkinleştirelim. Eleştiri-özeleştiri olsun, birbirini dinleme ve anlama olsun, sonuç çıkarma yönünde katılım olsun. Eksiklikler olduğunda tahammül gösteriyoruz, kimse kimseyle kavga etmiyor ama örgütsel çalışma zedeleniyor. Nasıl tahammül gösteriyoruz? katılmıyor kenara çekiliyoruz. Bu protestoculuk oluyor. O birlik oluşturma anlamına gelmiyor. Kişilerin arası kavga edecek kadar bozulmuyor ama örgütte karar alamamış oluyor, örgüt işlemiyor ve zarar görüyor.

Bu kapsamda projelendirme sorunlarımız da var. Demokratik Ulus inşasının her alana dönük kurumlaştırma sorunları var. Örgütlenme sorunlarımız var, örgütsel çalışma ve sistem sorunlarımız var, bunlar doğru. Fakat yine de bütün bunları iyi işleyen yönetimler, yerinden yönetimler çözümleyebilir. Elimizde savunmalar var, kongreler, konferanslarımız var, kararlarımız var, bu kadar tecrübelerimiz var. Yani illa yeniden karar almak gerekemeyebilir, kendi yerinde yapabilir. Fakat işte o yok, yönetim yok, yönetim olabilme yok. Böyle görevine bütünlüklü bir biçimde yoğunlaşmış, derinleşmiş, "mutlaka ben bu işi başaracağım" diye yürüyen bir yönetim duruşumuz, tarzımız yok. Bu olmadıktan sonra Kongre Gel iyi çalışsın, meclisler olsun, kararlar alsınlar, bin tane uygulanabilir projeler çıkarsalar gene uygulanmaz. Karar çıkarmak gerekli ama kararlar uygulayıcı yönetim olduğu zaman uygulanırlar. Onun için can alıcı nokta gene de onlar değil, dönüp dolaşıyoruz yönetim ve yönetim tarzı sorununa geliyoruz. Bu konuları tartışmalı ve netleştirmeliyiz. Mevcut durumdan rahatsızız, eleştiriyoruz, ama çözmüyoruz da. Sanki başkası çözecek gibi. Birbirinden bekleme değil de çözüm zeminlerini yaratmak, yönetim

çalışmalarımızı, toplantılarımızı çözüm zeminine getirme ve çözmek lazım. Anladığımız yerde düzeltme yapmalıyız.

Aslında bireysel eleştiri-özeleştirin anlamı da örgüt olup pratiği doğru yürüttüğümüz zaman ortaya çıkar. Yoksa onu yapamadıktan sonra bireysel olarak istediğimiz kadar eleştirelim, özeleştiri verelim "yapamadık" diyelim, "yapacağız" diyelim, bir anlamı yok. Yapacaksa, pratik ortada, hemen yapalım. Niye yapmıyoruz o zaman? Önderlik düzeltme yapmamız için eleştirdi. Bizde özeleştiri verelim ve düzeltme yapalım. Özeleştiri ise doğruları yapar hale gelmektir. Esas olarak da yönetim tarzında bu hale gelmemiz gerekli. Böyle bir yönetim düzeyine gelelim. Buna göre tartışalım. Sorunları nerede ve nasıl gördüğümüzü, nasıl çözeceğimizi tartışmalıyız. Ne düşündüğümüze dönük karşılıklı düşünce alış verişini yaparak daha iyi çözüm geliştirebilir. Sorunları nerde görüyoruz, çözümü nasıl görüyoruz? Bu konularda tartışıp ortaklaşamazsak, görüş birliği yapamazsak çözüm üretmeyiz, yönetim olamayız. Görüşler yanlış olur, eksik olur, eksiklikler neyse eleştirelim. Önderlik tarzında birlik, ortaklık, ortak görüş ortaya çıkarabildiğimizde her sorunu çözebilir duruma geliriz. Her şeyin anahtarı, kilit noktada burasıdır.

ETİK-ESTETİK YÖNETİM ANLAYIŞI

“Tüm iktidar ve devlet ideolojileri ilk kaynağını cinsiyetçi tutum ve davranışlardan alırlar. En derin, örtbas edilmiş ve üzerinde her tür kölelik, baskı ve sömürünün gerçekleştiği toplumsal alan, kadın köleliğidir.” REBER APO

Toplumsallaşmanın gelişimini sağlayan ilk otorite kadın etrafında şekillendi. Anaerki denilen bu otorite biçimini önderliğimiz “üretken ve değerli bir otorite” olarak tanımlar. Bu aynı zamanda insan topluluklarını toplum haline getiren ve insanlık tarihinin %98’lik kısmının yönetim biçimidir. Toplum yararına ve kolektif tarzda kullanılan bu doğal otorite ilk yönetim biçimi olduğu kadar iktidarlaştırmadan da yönetimin gerçekleşebileceğinin tarihsel dayanağıdır. Bu yönetim tarzı en sade haliyle toplum için faydalı işler olarak anlam bulan politik görevlerde, kadının kazandığı yetkinliğe dayandırılabilir. Bu sadece çocuk doğurmaya dayalı bir üretkenlik değildir. Birçok kesim tarafından oldukça yanlış değerlendirilen ve hala günümüzde kadına ebedi-ezeli bir statü olarak dayatılan annelik, biyolojik bir özellik olmaktan ziyade toplumsallığın etrafında şekillendiği yaşam ve üretim tarzı olarak

anlam bulmuştur.

Kadınlar sadece kendi çocuklarına annelik yapmazlar. Hala “süt annelik” olarak kavramlaştırılan topluluk içindeki diğer çocukları da emzirirler. Hatta annesi ölmüş kimi hayvan yavrularını da emzirdiklerini hem günümüze kadar klan biçiminde yaşayan toplulukların yaşamlarından, hem de heykel ve kabartmalardaki çizimlerden anlıyoruz. Evin geçiminin sağlanması olan ekonomik üretim tarzı da anaçtır. Komünal ekonomik üretim biçimlerinde izlerini görürüz. Endüstriye bulaşmamış çiftçilikte tarla sahibi; bir ürünü yetiştirirken, tarlanın bakımını yaparken, ürünlerini toplarken adeta bir anne duyarlılığı ve sevgisi ile üretim yapar. Köylerde hayvancılık yapan kadın ve erkekler tüm hayvanlara isimler koyar, bakımı ve beslenmesinde bir çocuğun büyütülmesinde gösterilen özen, sevgi ve ilgiyle yaklaşırlar. Zanaatkar yaptığı işe bir sanat eserini yaratan sanatçının özeni, sevgisi ile yaklaşır. Nasıl bir anne çocuğuna harcadığı emeğe paha biçemez ise ekonominin gerçek sahibi olan çiftçi, çoban, zanaatkar da aynı analık duygusu ile ürettiği şeyi “el emeği, göz nuru” olarak

tanımlar. Bu duyguyu yaratan da kadının his ve düşüncelerinin hakim olduğu bir ekonomik üretim kültürüdür.

Bu açıdan doğal toplumda kadınların, toplumun beslenme ve barınma ihtiyaçlarını karşılayan, üretken, toplumsal ihtiyaçlara cevap veren bir yetkinleşmeye dayalı bir etkinlikleri söz konusudur. Bu durum kadınların sosyal konumlarında saygınlık yarattığı kadar, erkek topluluklarının da gönüllü ve iradeli bir katılımını beraberinde getirir. Komünal yaşamın, emeğin değerli görüldüğü bir kültürde doğal otoriteye sahip olanlar komünaliteyi güçlü kılanlar, en fazla emek harcayanlardır. Yine yaşamda çözüm gücü olabilen otorite olarak kabul edilebilir. Bizler hala günlük yaşamımızda böylesi insanların yetki sahibi olup olmamalarına bakılmaksızın yaşamdaki belirleyiciliğine tanık olmaktayız. Üstelik bu belli statüler ve kimliklerle, korku ve hesapçılıkla değil sevgi, saygı ile kabul edilen bir otorite biçimidir.

Köleliği tanımamış topluluklarda otoritenin iktidara dönüşmesi ve kişi ya da kurumlarda toplanmasının önündeki engel ise ortak üretim ve ortak karar alma mekanizmalarıdır. Klan, kabile, aşiret meclis ve konfederasyonlar binlerce yıl bu geleneğe dayalı bir özyönetim geleneğini sürdürürler. Kadının doğal otoritesine dayanan bu tarihsel süreçte farklılıklar çatışmaya yol açmadığından, toplumsal sorunlardan ziyade politik sorunlar gündemdedir. Politika kavramı çokça anlamından saptırıldığından, burada bahsedilen politik sorunu bir işin yapılış biçimine ilişkin farklılıklar olarak tanımlamak daha açıklayıcı olacaktır. Toplumsal sorunlar iktidarın ortaya çıkışı ile başlar. Toplu öldürme ve savaşlarda bu toplumsal sorunlar nedeniyle vukuu bulur. İktidarın ortaya çıkışına kadarki süreçte dair yapılan arkeolojik araştırmalarda kimi münferit olaylar dışında insanların birbiri ile çatıştığı, birbirini toplu biçimde öldürdüğüne dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. İlk toplu mezar ve çok sayıda insanın birbirini öldürdüğü mezar

kalıntıları şehir devletleri dönemine rastlar.

Kadının bedeni ve doğurganlığı birinci doğa ile ikinci doğa arasında ahengin nişanesi olarak görülerek yüceltilirken yaşamın anlamı da kadın etrafında şekillenmiştir. Mevsimlerin döngüleri, doğadaki her bitkinin, hayvanın ve oluşumun gelişim diyalektiğinin cevabı kadında aranır bu dönemde. Doğum ve adet kanamasının kadının bedeninde gerçekleşmesi onun yaşam ve ölüm üzerinde güç sahibi olduğuna dair bir inanca yol açmıştır. Tüm dillerde yaşam kelimesinin kadın ya da dişil bir kavramlaştırılmaya sahip olmasını bunun kanıtı olarak görebiliriz. Canlı olarak görülen doğanın, aynı döngüleri yaşadığına inanılan ağaçların, bitkilerin, toprağın, dağların da birçok dilde dişil bir adlandırma ile anılması buradan kaynaklanır. M.Ö 30.000'lere kadar giden ve çok yaygın bir coğrafya da izlerine rastlanan kadın bedeninin doğurganlığını simgeleyen heykelleri de aynı kapsamda ele alabiliriz. Kadın bu dönemde doğal bir otoritedir. Çocukların bakımı ve beslenmesinin sağlanmasına dayalı olarak barınılacak yerlerin, su kaynaklarının, yiyeceklerin temin edilmesindeki sorumluluğu da kadınların doğal otoritesinin dayanaklarıdır. Doğanın ve insan toplumsallığının yasalarını kadınların belirlediği bu sosyal konum tanrıçalık kültüründe ifadesini bulur. Yazılı hale getirilen mitolojik hikayeler her ne kadar erkek egemenliğinin kurumlaştığı döneme denk gelse de bu konuda bizlere birçok bilgi sunmaktadır.

İlk otorite kadın kimliği etrafında şekillendiyse, kadınların ilk ve son sömürge halk olmasına giden sürecin bir izahı olmalıdır. Birçok yorum ve değerlendirme kadın-erkek biyolojisini ya da kadın-erkek arasındaki doğal işbölümünü hem anaerkinin hem de sömürge konumun izahı olarak sunmaktadır. Bu çelişik bir izahtır. Bu durumda sorunu kadın-erkek arasındaki farklılıklardan ziyade bu farklılıkları bir iktidar ideolojisi haline dönüştüren cinsiyetçilikte aramak daha doğru

olacaktır. Cinsiyetçilik kavram ve kuram olarak literatüre çok geç girmiş olsa da tam da yönetim erkinin iktidara dönüştüğü kritik tarihi aşamada ortaya çıkmıştır. Günümüze kadar da derinleşerek en etkili iktidar ideolojisi olarak rol oynamaktadır. Kadın üzerindeki erkek egemenliğinin oluşturduğu bu düzen ve iktidar bir model olarak tüm köleliklerin üzerinden şekillendiği ilk örnek olmuştur. Kadın erkek arasındaki tüm ilişki biçimlerine sinen bu kölelik biçimi cinsellikten politikaya, felsefeden ekonomiye, sanattan hukuka, eğitime, sağlığa yaşamın her alanında kadının mutlak köleliğini ve erkeğin hakimiyetini garantiler.

ATAERKİNDEN HİYERARŞİ VE İKTİDARA

Erkek egemenliğine dayalı ataerkinin yükselişi, hiyerarşi ve giderek iktidar kavramının ortaya çıkışına giden sürecin yolunu açmıştır. Bu sürecin nasıl geliştiğine dair birçok sebep olmakla birlikte hala da derinlemesine araştırılması gereken yanları ihtiva eden bir soru olarak durmaktadır. Çok yoğun bir mücadeleyi de içeren bu süreci Önderliğimiz birinci ve ikinci cinsel kırılma olarak tanımlamıştır. Neolitik devrimi başaran kadının toplam özellikleri olarak tanımlanabilecek tanrıçalar; başlangıçta bereket, yaşam, aşk ve güzellik sıfatları ile anılır ve genelde tek başına tasvir edilirler. Daha sonra giderek tanrıçanın oğlu veya eşi olarak çizilen figürler bulunmaya başlanır. Ancak bu çizimlerde erkek, eş ya da oğul olarak tanrıçadan daha küçük resmedilmiştir. Tam da bu noktada kadının otoritesinin geçerli olduğu toplumsallık ya da tanrıça kültürünü yorumlarken içine girilen bir yetersizliği de ifade etmeliyiz. Sanki bu toplumlarda sadece kadınlar yaşamakta ve erkekler baskı altında tutuluyormuş gibi bir algı söz konusudur. Tanrıça kavramı her ne kadar tanrı kelimesinden türetilmiş olsa da toplumun kendi yaratımlarına yüklediği kutsallık anlamında tanrı kavramından daha önce ortaya çıkmıştır. Hatta birçok mitolojik anlatımda tanrıçalık dişil

ve eril öğeleri birlikte taşımaktadır. Tüm kültürlerde ilk yaratılış mitoslarında önce bir dişil öge vardır, yaşam, insan, dünya onun bedeninden doğmuştur. Tanrıçalık kültürü sadece kadınları temsil etmez, komünal toplumsal yaşamın değerlerinin toplam ve kutsallaştırılmış ifadesidir. Tüm toplumsal değerler, hatta doğanın yasalarının toplam ifadesidir. Zaten yaşamın, ölümün, aşkın koruyucusu, şehirlerin, ormanların, hayvanların sahibesi, sanatların sahibesi gibi sıfatlarla anılırlar tanrıçalar. Doğa ve insan yaşamını düzenleyen tüm yasalarda tanrıçalara atfedilmiştir. Yasaların hem sahibi hem de koruyanlardır.

Öyleyse ne oldu da oğul uysallığı ile tanrıçaya bağlı erkeklik, annesini öldürülmesi gereken bir canavar olarak görmeye başladı? Üstelik de bunu topluma ve tanrıçalara ait tüm kutsallıkların, değerlerin ya da yaratımların gasp edilmesi temelinde bir iktidar hırsı ile gerçekleştirdi? Doğal toplumda tüm erkeklerin iktidar ve kurnaz erkek saflarında yer aldığını düşünmek fazla gerçekçi değildir. Ancak gerici bir ittifakla bir araya gelmiş bir grup kurnaz erkeğin olduğunu düşünebiliriz. Önderliğimizin Hegel'in köle-efendi diyalektiğine karşı kurnaz erkek-köle kadın diyalektiği olarak tanımladığı diyalektik bu kritik aşamada devreye girer. Elbette kurnaz erkek kişiliği bir anda ortaya çıkmamıştır. Sözlü gelenek, fabllar ve destanlarda toplumda kötülük, lanetlilik ya da açgözlülükle itham edilen insanlar vardır. Ancak bu insanlar hep cezalarını çekmiştir. Öyleyse ahlaki düzenin zayıfladığı bir yerde önderliğimizin güzel tanımı ile kuytuluklarda bekleyen kurnaz, lanetli, ahlaksız kişilikler sistem olma yolunu bulmuş ve hakim olmuşlardır. Bu boşluk hem iç hem de dış etmenlerden kaynaklanabilir. Bu konuda tümünden aydınlanmamış hususlar olmakla birlikte değerlendirmeye yapmamıza olanak sağlayan önemli veriler de vardır. Bunlardan biri tanrıçalar karşısında yükselen tanrı karakterlerindeki ortaklıktır. Bu aynı zamanda neolitik toplumsal düzeni zayıflatan etkenlere de ışık tutar.

Tanrıça karşısında giderek güç kazanan tanrıların en önemli ortak özelliğinin güneş ya da fırtına tanrıları (Marduk, Zeus, Jove, Uranüs ya da Yahve) olmalarıdır. Bir diğer ortak özellikleri kadının düzenini kaos, karmaşa ve ahlaksızlıkla itham etmeleridir. Bu nedenle mitolojik anlatımlarda bir baş tanrı (Marduk, Zeus, Baal, Yahve), yılan ya da ejderha biçimindeki (Tiamat, Typon, Leviathan) dişil gücü öldürür. Bu anlatımların işaret ettiği şey neolitik toplumun iklimsel değişiklikler nedeniyle ekonomik bir krizi yaşaması ve ekonomik krizlerin sistemlerin işleyişinde yarattığı alt üst oluşturmaktır. Tarımsal ürünleri kurutan yakıcı güneşin yol açtığı kuraklık ya da sel taşkınlarına, tarlalardaki ürünle-

arada ya da cinsel ilişkiyi ifade eden tasvirlerinin görülmemesi erkeğin rolünün bilinmediğine yorumlanmaktadır. Erkeğin bu rolünü hangi aşamada ve nasıl fark ettiği ya da böyle bir farkındalığın başından beri olup olmadığı da tartışmaya değer bir konudur. Yani "erkek başından beri üremedeki rolünü bilseydi anaerkillik gelişmezdi" demeye getiren yorumlamalara da kapı aralanmak istenmektedir. Oysa erkeğin üremedeki rolünü bildiği çok daha sonraki dönemlerde dahi tanrıçalık inancının ritüelleri kapsamında kendisini hadım etme ya da bereketin sağlanması için tanrıça ile birleşen kralın öldürülmeyi kabul etmesi bunun da çok geçerli bir neden olmadığını ortaya koymaktadır.

Bir diğer ortak özellikleri kadının düzenini kaos, karmaşa ve ahlaksızlıkla itham etmeleridir. Bu nedenle mitolojik anlatımlarda bir baş tanrı (Marduk, Zeus, Baal, Yahve), yılan ya da ejderha biçimindeki (Tiamat, Typon, Leviathan) dişil gücü öldürür

rin tarumar olmasına yol açan fırtınalar. Bu durum bereket tanrıçaları karşısında fırtına tanrılarının galip geldiğine dair bir mitolojik anlatımın hakim olmasına yol açmış olabilir. Ancak bu kendi başına anaerki yerine ataerkinin geçişini açıklamaz. Zaten çok geniş bir coğrafya da çok farklı kültürlerde İnanna kültürünü temsil eden bereket tanrıçaları farklı isimlerle varlıklarını korumaya devam etmişler, onlara ait ritüeller günümüze kadar da etkinliğini korumuştur.

Demirin bulunması ile daha büyük tarlaların açılmasını sağlayan saban kullanımında erkeklerin daha etkin hale gelmesini de bu temelde değerlendirenler vardır. Ataerkilliğin gelişmesinin sebebi olarak ortaya sürülen bir diğer gerekçe ise erkeğin üreme üzerindeki rolünü keşfetmesidir. Bu da tartışılması gereken bir konudur. Paleolitik, mezolitik ve neolitik dönemdeki mağara tasvirleri ve heykellerinde kadın ve erkeğin bir

Öyleyse ataerkilliğin gelişimini, kurnaz erkeğin kadının düzeni üzerinde hakimiyet kurması temelinde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Üremedeki rolün keşfedilmesi ya da dönemsel olarak yaşanan kıtlıkların yarattığı ekonomik krizler, tarımda sabanın kullanılması ile birlikte erkeğin etkinliğinin artması, dışarıdan gelen kabile saldırıları bunun için zemin olarak kullanılmış olabilir. Bu etkenlerin birleşik bir etki ile kadına dayalı sistemin sağlıklı işleminde sorunlara yol açmış olma ihtimali vardır. Sistemlerin böylesi dönemlerinde geric güçlerin devreye girmesi sistemde gelişimi değil, gerilemeyi getireceği güncel olarak tüm kaos süreçlerinde gözlemlenen bir husustur. Bu fırsatı değerlendiren kurnaz erkek-şaman-askeri şef birliği kendisini hakim güç haline getirerek toplumun ihtiyacı temelinde şekillenen kadının doğal otoritesine dayalı sistemde önce ataerki ve hiyerarşinin; ardından da iktidarın şekillenmesine

yol açan süreci başlatmıştır. O zamandan bu güne kadar da otorite, iktidar, hiyerarşi ve yönetim kavramları konusunda muazzam bir kafa karışıklığı yaratılarak iktidarın mutlak kötülük kaynağı olması nedeniyle öncelikle kadınlar ve iktidar dışındaki tüm toplum öz yönetiminden yoksun bırakılmıştır.

İKTİDAR İDEOLOJİSİ OLARAK CİNSİYETÇİLİK

Cinsiyetçilik kadının kutsal görülen bedeninin lanetlendiği, şeytanlaştırıldığı, erkek cinselliğinin nesnesi haline getirildiği bir süreçtir. Kadının duygusal ve analitik zekâsının ahengine dayalı düşünce biçiminin fitnelikle, akıllıca düşünememekle hatta akıl sahibi olmamaya, duyguları ile hareket ettiği için doğru kararlar veremediği gibi ithamların, zihinsel ve kurumsal yapısının oluşturulmasına dayanır. Kadının yaptığı her işin anlamsız, gereksiz, değersiz görüldüğü, emeğinin sınırsız sömürüldüğü bir ideolojidir. Bunu sağlayan en temel kurum ise ailedir. Aile zihinlerimizde kadınla erkek arasındaki doğal bir birlik olarak düşünülse de gerçekler pek de öyle değildir. Kadın-erkek arasındaki cinsel ilişki toplumlar tarafından kutsal görülen, bereketi simgeleyen bir anlamla ele alınmıştır. Ancak bu ilişkiler sonucunda kadınlar ve çocuklar bir erkeğin malı haline gelmemiştir. Cinsellik erkeğin keyfine ve ihtiyacına göre değil, kadının tabu ve kurallarına göre ve kadın cinselliğinin esas olduğu, kadının denetimindedir. Tanrıçaya adanan ritüellerde söylenen şiirler bu konuda oldukça aydınlatıcıdır. Hatta çok uzun dönem babalardan ziyade dayılar çocuklar üzerinde hak sahibi olmuşlardır. Çocukların babasının kim olduğu, anne ile kalıp kalmaması da çok fazla önem taşımamıştır.

Babalık ya da aile kurumu korumasız kadın ve çocukların erkeğin korumasına, barınma olanaklarına ve savunmasına alınması biçiminde değil, özgür kadın ve çocukların erkeğin denetimine girmesiyle şekillenmiştir. İlk barınakların kadınlar tarafından kurulması, avcılığın çok revaç-

ta olduğu mezolitik dönemde dahi topluluğun besin ihtiyacının %80'nin kadınların topladığı bitkiler olması kadınların böylesi bir ihtiyacının olmadığını gösterir. Öyleyse aile kadınlar ve çocukların ihtiyaçları temelinde kurulmamıştır. İktidarlaşan ve devletleşen erkeklik devletler kurabilmek, savaşlar yürütebilmek için askerlere ve çalıştıracak kölelere ihtiyaç duyar. Bu köle ve askerleri ise sadece kadınlar doğurur. Hala günümüz devletlerinin demografya konusundaki yaklaşımını belirleyen bu etmen kadının doğum gücünün denetim altına alınmasını zorunlu kılar. Aile bu denetimi sağlayan kurumdur. Zaten hala birçok Avrupa dilinde kullanılan ve aile anlamına gelen "family" kelimesinin latince köle anlamına gelen "famuli"den türetilmiş olması kurumun niteliğini daha iyi anlamamızı sağlar. Yani aile kelime olarak; bir adama ait kölelerin tümü anlamına gelir. Üstelik bu köleler çalıştırılmak ya da savaştırılmak üzere esir alınan insanlar, kadınlar ve o kadınlardan doğan çocukların hepsini kapsar. Aile kurumu ile kadınların örgütlü gücü parçalanarak her kadın ya da bazen birkaç kadın bir erkeğin hizmetine sokularak zihnen, beden, emeğinin sınırsız sömürsü garantilenir. Önderliğimiz bunu tüm kölelik modellerinin örneği olan "karılaştırma" biçiminde tanımlar. Egemen ulusların sömürge ulusları, köle sahiplerinin köleleri, toprak ağalarının köylüleri, patronların işçileri, zenginlerin yoksulları karıları gibi gören bir muameleye tabi tutması bundandır.

Cinsiyetçilik, kadınların bu konumu kanıksamaları için fiziki, zihni, ekonomik çok yönlü bir savaşla devamlı biçimde saldırıya uğradıkları ve buna karşı direndikleri uzun bir tarihsel süreçte şekillenir. Kadınları erkek iktidarlaşması karşısında güçsüz bırakan fiziki olarak erkekten zayıf olmaları ya da mücadele stratejilerinden yoksun olmalarından ziyade bu saldırılardır. Başta ataerkilliği meşrulaştıran mitolojik anlatımlar olmak üzere, dinlerde, felsefede ve günümüzde bilimde ifadesini bulan bir ideolojidir cinsiyetçilik. Kadına

dönük kavramlarda nerdeyse binlerce yıldır çok az değişimin olması ya da hiç değişimin olmaması da buradan kaynaklanır. Eril mitolojiler dinlere, dinler Avrupa merkezli eril bilime devrederek cinsiyetçi zihniyeti sürekli kılarlar. Aydınlanma dönemi filozof ve siyasetçilerinin kadının yöneticilik yapamayacağı yönündeki görüşleri, eril karakterli mitoloji ve dinlerin yarattığı kavramlarla "bilimsel"leştirilmiştir.

Toplum için işlerin düzenlenmesi anlamında gerekli görülen yönetim erkinin iktidara dönüşümü de cinsiyetçi ideolojiden kaynaklanır. Hem tarihsel hem de güncel olarak cinsiyetçilik yönetim mekanizmasını iktidarlaştıran en önemli zihniyet çalışmalarından biridir. Kendi öz

me gücünün olduğunu görürüz. Burada kadının öz yönetimi dediğimiz husus tarihteki Amazon kadınları gibi topluluklar değildir. Amazonlar erkek egemenliği karşısında direnen bir kadın topluluğu, bir tepki hareketidir. Erkek egemenliğinin kurumlaşması sonrasında açığa çıkmıştır. Kraliçe, imparatoriçe ya da çariçe gibi isimlerle, günümüzde başbakan, cumhurbaşkanı olarak iktidar sistemi içerisinde yer alan kadınları da kadınların özyönetim gücü olarak ele alamayız. Eril tarih anlatımlarından kaynaklı bu kadınların yaşamları da çok sağlıklı değerlendirilememektedir. Ancak iktidar sistemi içinde kadınların yer bulabilmesi çoğu zaman kadınlar adına kazanımlar yaratmadığı

Hem tarihsel hem de güncel olarak cinsiyetçilik yönetim mekanizmasını iktidarlaştıran en önemli zihniyet çalışmalarından biridir. Kendi öz yönetiminden yoksun olmanın yarattığı sürekli kırım halini en derinden kadınlar yaşamıştır.

yönetiminden yoksun olmanın yarattığı sürekli kırım halini en derinden kadınlar yaşamıştır. Bir iktidar odağından kurtulmak isterken özenle hazırlanmış bir başka iktidar tuzağı yanı başlarında biter ve onları kölelik konumunda tutmaya devam eder. Her kadın-erkek ilişkisinde, bu ister bir duygusal birlik, ister bir çalışma arkadaşlığı, ister kan bağına dayalı olsun sözlere, davranışlara hakim olan şey iktidar ideolojisi olarak cinsiyetçiliktir. Binlerce yılda oluşan davranış, düşünce ve söz kalıpları kadın-erkek arasındaki her sosyal ilişkide kendisini tekrarlar ve derinleştirir.

Cinsiyetçilik günlük olarak kendisini en fazla yönetim kurumlaşmalarında açığa çıkarır. Bu açıdan ilk ve son sömürge ulus olarak kadınlar özyönetimlerinden yoksunluğu sürekli bir biçimde yaşamışlardır. Demokratik uygarlık geleneğini temsil eden kültürlerde belli oranda kadınların söz hakkı ve karar süreçlerine yön ver-

gibi tam tersinden sonuçlar yaratmıştır. Kraliçe ya da saray haremelerinde iktidarın kölesi olan kadınlar saray entrikaları, cinselliğini kullanma, komplo-yanların temsilcisi olarak adeta "kadınlar yönetici olunca bunlar oluyor" dercesine toplumda kadına dair cinsiyetçi rollerin pekiştirilmesinde kullanılmıştır.

Kimi örnekler ise kadınların ince zekası, taktik geliştirme gücü, yönetim sanatını erkeklerden daha iyi yapabildiğini ortaya koymuştur. Mısır'da Nefertiti, Hititler'de Puduhepa, Babil'de Semiramis, Kartaca'da Zennube, Saba Melikesi Belkis bunlardan sadece birkaçıdır. Erkek egemenliğine rağmen politika, diplomasi, ekonomi, mimari, savunma taktiklerinde farkını ortaya koyan kadınlar vardır ve bir çoğu da eril tarih anlatımlarından kaynaklı bilinmemekte ya da yanlış bilinmektedir. Bir kadının yöneticiliği çoğu zaman onun cinsel cazibesine, komploluluğuna

ya da kötü güçlerle olan ilişkilerine bağlanmıştır. Bunlardan biri de Kleopatra'dır. Elbette Kleopatra örnek bir kadın yönetici değildir ancak sadece güzelliği ve cinseliliği ile değil, ikna gücü ve güçlü bir tarihsel, düşünsel birikime sahip olduğu için Sezar, Markus Antoniusya da diğer Roma hükümdarlarının saldırıları karşısından Mısır'ı koruyabilmiştir. Semiramis'in savaş taktiklerindeki başarısından ya da Babil'in Asma Bahçeleri gibi dünyanın harikalarından birini inşa ettiren yanından bahsedilmez. Puduhepa'nın etkinliğini sağlayan şey sadece kocası Murşili'nin hasta olması ya da erken ölümü değildir.

leri özellikle sol-sosyalist karakterdeki hareketlerde burjuva özentisi olma ya da sınıf mücadelesini bölme suçlamaları ile karşılaşmıştır. Kadınların ortak iradesini yansıtan her çıkış "feminist" olmakla suçlandığından bu hareketler içindeki kadınlar üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanılmıştır. Rus devriminde Aleksandra Kollantai ve Emma Goldman bu yönlü eleştirilerinden dolayı dışlanan kadınlardan sadece ikisidir. Her ikisi de fahişlikle suçlanmıştır. Kolantai akıl hastanesine kapatılmış ve orada ölmüştür.

İktidarlar, kadınları ancak yedek bir güç olduğunda, kadınların örgütlü gücüne

Toplum içerisinde bin bir türlü tuzak ve cendereden kurtularak politik alanda yer bulmayı başaran bir kadın ya da örgütlü kadın gücü korkunç bir cinsiyetçi saldırı ile karşı karşıya kalır.

Ülkesindeki kıtlık sorunlarını çözen, Hitit saraylarındaki hırsızlık ve yolsuzlukları önleyen, tarihte yazılı ilk barış antlaşmasına imza atan yanı da cinsiyetçi tarih anlatımlarında görmezden gelinir. Tanrıça inancına bağlı olduğu bilinmesine rağmen Kuran'da kurduğu şehrin yönetimi, mimarisi ve zenginliği nedeniyle övülen bir kraliçedir Saba Melikesi Belkis.

Toplum içerisinde bin bir türlü tuzak ve cendereden kurtularak politik alanda yer bulmayı başaran bir kadın ya da örgütlü kadın gücü korkunç bir cinsiyetçi saldırı ile karşı karşıya kalır. Üstelik bunu sadece iktidarcı güçler ya da devletler yapmamıştır. Sol-sosyalist devrimci hareketler, halkların ulusal kurtuluş mücadeleleri, işçi örgütlenmeleri, anarşist örgütlenmelerin tarihlerinde de kadınların mücadele gücü üzerinde tasarruf yapılırken, kendi yönetimlerini oluşturmaları çeşitli mekanizmalarla önlenmiştir. Birçok feminist akımın çıkışında bu yaklaşımlar belirleyici rol oynamıştır. Kadınların söz ve karar alma süreçlerine katılım talep

karşı erkekle işbirliği yaptığında, iktidara karılık kültürü temelinde biat ettiğinde kabul etmiştir. Bunun ilk adımı ise kadınları kendi örgütlü gücünden ya da toplumsallığından kopararak başlar. Cinsiyetçi toplumda kadın kimliğinin kendini var edebilmesinin zorlukları da kadınların böylesi tuzaklara erken kapılmasına kapı aralamıştır. İktidar çarkları dışına çıkan kadınlar fahişelikten cadılığa, şirretlikten burjuvalığa, iktidarcı olmaktan duyguları ile hareket etmeye, akıl hastası olmaya kadar birçok ithamla karşılaşılır. Bu ithamlar kadınlarda yönetimi iktidarcılıkla özdeş görerek, kendini politik alandan ya da yönetim olmaktan uzak tutan, bu alanları "kirli alanlar" olarak gören yanılı tutumu ortaya çıkarır. Binbir hile, komplo, yalan ya da cinsiyetçi toplumun avantajlarını kullanarak kadınları yıldırın ve emeklerine sahip çıkamayacak hale getiren bir mekanizma işler. İktidar sanatında ustalaşan erkek karşısında kırılarak, iradesizleşerek, susturularak meydanın erkeğe bırakıldığıyla birçok pratikle ken-

di yaşam deneyimimizde de çokça karşı karşıya kalmışızdır. Daha çocukluktan itibaren iktidar olmaya odaklanmış erkek kimliği ve onun kurumsallaşmasını temsil eden her alanda; kadınlar daha ne olduğunu anlamadan birçok kazanımın ellerinden alındığına, yarattıkları değerlerin çalındığına, devşirildiğine ya da erkeklere mal olduğuna tanık olurlar.

Bunun karşı ucundaki yaklaşım ise "erkek gibi yönetim" olarak tanımlayabileceğimiz iktidarlaşmaya ortak olma, tabii değildir. Çünkü kadınlar iktidar alanına ancak birey olarak kabul edilmekte, erkeğe benzeşerek orada statüler kazanabilmektedir. İktidar alanında kendine statü sağlamış hiçbir kadının doğal otorite olarak yaşamsallaşan kadın yönetim geleneğini temsil etmediği açıktır. Bu nedenle de iktidarlaşmanın formülü kadınlık özelliklerini yitirmektir. Kadın karakteri olan empatinin yitirilmesi. Kolektiflikten uzaklaşmak, kendini ve sahip olduğu konumu bireyselleştirmedir. Kendi görüşleri, kararları dışındaki her türlü farklılığı bastırarak anti-demokratik olmaktır. Mesafeler koymaktır. Kendini emeği, sorunlara çözüm gücü olarak değil, bilgi tekeliyle, başkalarının zayıflıkları üzerinde güçlü kılarak var etmektedir. Önderliğimizin kaplan kafesine giren kadının kaplanlaşması örneği ile tanımladığı gibi kendisini ezen benzeyen özellikler kazanarak iktidara çıkar kadınlar.

Bu nedenle önderliğin "yönetim erkini bir yandan kendini iktidar biçimine taşımaktan alıkoyması, diğer yandan yönetsizliğe karşı sonuna kadar direnme" olarak ortaya koyduğu ideal yönetim anlayışını kadınlar temsil etmek durumundadır. Çünkü buna en fazla ihtiyaçları olanlar da, iktidarcı yönetim anlayışlarının mağduriyetini de derin biçimde kadınlar yaşar. Diğer yandan yaşamın etik ve estetik değerlerden yoksun hale gelmesini iktidara dayalı yönetim anlayışı geliştirmiştir. Yönetim mekanizmasının iktidardan arınabilmesi etik-estetik sorgulamanın sürekli ve güçlü bir biçimde yapılmasını gerekli kılar. İktidar kişisel, grupsal ve

keyfidir. Yalana, komploya dayanarak yürütülür. Anti-demokratiktir. Yaptığı işler şeffaf ve denetlenebilir değildir. Bilgiyi tekeline alır. Kendisini kutsallaştırarak dokunulmaz kılar. Emeğe dayanmaz. Yaratıcı değildir. Prosedürlere ve bürokratik yapılara dayanır. Sorunları çözmez, derinleştirir. Cinsiyetçiliği, milliyetçiliği, dinciliği, bilimciliği sürekli geliştirir ve onlara dayanır. Yönetim ise kolektif ve toplum yararına. Söz verebilme, sözüne sadık olmayı, özeleştiriyi yapabilmeyi gerektirir. Bastırmayı değil, iknayı esas alır. Demokratik ve katılımcıdır. Bilgiyi toplum yararına kullanır ve paylaşır. Kendisini kutsal ve gizemli kılmaz denetime ve eleştiriyi açar. Emeği ve sorunları yaratıcı tarzda çözebilmeyi esas alır. Dinamik, işlevsel kurumlaşmaları geliştirir. Esnek düşünebildiği kadar ilkeli olmayı başarabilir.

Kadın özgürlük hareketimizin deneyimi kadınların tarihsel miraslarının, duygusal ve analitik zekalarının uyumunun yarattığı güçle yönetim anlayışında yaratabileceği köklü dönüşümlerin birçok örneğine sahiptir. Önderlik kadınlara binlerce yıldır dışlandıkları alanlarda erkekleşmeden ya da cinsiyetçiliğin saldırıları karşısında pes etmeksizin varolabilme yollarını göstermiştir. Cinsiyetçi yönetim anlayışının panzehiri etik-estetik kriterleri temsil eden kadın renginde bir yönetim anlayışını geliştirmek ve iktidarcılığa karşı sürekli mücadele edebilmektir. Toplum yararına işleri düşünüp bulan ahlaki gücü ve bunu güzel yapan politik ustalığı birleştirebilen; kadının sezgili aklını konuşurabilen bir yönetim sanatını tarihin şafağında geliştirdiği doğal otorite tadında yeniden geliştirebilmektir. Yaşamış ve yaşayan, direnen Ortadoğulu kadın kimliği bu cesareti, gücü ve heyecanı bize fazlasıyla bahşediyor.

APOCU YÖNETİM GERÇEKLİĞİ VE KOLLEKTİVİZM

Günümüzde dünyadaki hakim sistemi sarsan bir gelişme yarattı APOCULUK. Her ne kadar bu adlandırma bir grup, klan, kabile adlandırması gibi çağrışım yapsa da kendi üstünlüğünü tüm dünyada kabullendirmiş kapitalist modernite ile arasındaki mesafeyi hissettirdiği için önemli olmaktadır. Geline nokta tüm insanlığın nasıl bir gelişme çıkacak diye nefesini keserek baktığı APOCU dünya görüşünün açığa çıkardığı yönetim gerçekliği açısından bir değerlendirme yapmak hem içinden çıktığı koşulları göz önünde bulundurmaya gerekli kılıyor hem de amaç-araç ilişkisi bağlamında değerlendirme yaparak hedeflediği toplum biçimi bağlamında ele almayı gerektiriyor. Önder APO'nun kendi deyimiyle açığa çıkan gelişmeler bir oldubitti hikâyesi değildir. Ulaşılan düzey kendiliğinden açığa çıkmadığı gibi, şans kapıyı çalmamıştır. Bir mucize ve tanrısal yaratım hiç değildir. Her günü büyük bir bilinç ve yüksek bir mücadele kararlılığı ile geliştirilen çok kapsamlı bir olaydır. Tarih ve toplumun bilimsel çözümlemesi temelinde insan doğasına uygun ve olması gereken örgütlenme modelini ortaya çıkararak

bunu bir grup hareketinden bir halk gerçekliğinin yapılanmasına dönüştürmek devrim denilen olaydır. Bunu en güzel ve etkili biçimde ifade eden yine Önder APO'dur. Yeni bir toplum inşasını ve özgür yaşam gerçekliğini açığa çıkarmış olan bu nefes kesici mücadele sürecinin demokratik bir otorite ve özgür irade sonucunda gerçekleştiği yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu zafer tarzını, örgütünü, bilincini geliştiren bir yönetim tarzıyla ilişkilidir.

Tarihte bu tarz öncülük ve yönetim gerçekliği modern sosyolojinin çözemeyeceği bir durumdur. Elbette bilimcilik adına bazı yanıtlar üretmeye çalışacak ve bu konuda kendi argümanlarını ortaya koyacaktır. Ancak işte yine bu nedenle yani kullandığı araçlar ve yöntem nedeniyle ortaya çıkan bu büyük gerçekleşmeyi parçalara ayırıp bir kenara atacak, anlamını kaybettirecek, renklerini silecektir. APOCU yönetim gerçekliğini değerlendirirken bilimin ortaya çıkardığı gelişmelerin ışığında ele almak, bilim emekçilerinin, gerçeğin arayışçılarının çabalarına bağlı kalarak yorum geliştirmek kesinlikle gereklidir. Fakat bilimin olguları yorumlama düzeyinin gerçekliği tanımlamada

sadece veri ürettiğini bilerek. Veriler, bilgiler hakikatin kendisi değildir. Hakikate giden yolun bir taşı, ağacı, tozudur. İzdir yani. Bu nedenle Önder APO öncülüğünde gerçekleşen yönetim gerçekliğini değerlendirirken başka açılardan bakmaya gerek vardır. Kürdistan'da öz yönetimin APOCU hareket öncülüğündeki gelişimi benzerlerinin özelliklerini biçimde ve özde taşısa da onu aşan nitelikler taşımıştır. Ortadoğu'nun peygamber hareketlerindeki tarz daha fazla hakimdir, bir kesim yada sınıfa hitap yerine toplumsal öncülük ve örgütlenme yönü daha fazladır. Hz. İsa'nın 12 havarisi, Hz. Muhammet'in ardındaki bir elin parmaklarından daha az sayıda olan destekçileri gibi. Kesin

litik çıkışın anlaşılması daha fazla önem kazandı. Bu öyle bir çıkış oldu ki hiç beklenmedik bir anda, bitirildiği düşünülen kendi var, adı yok bir halk gerçekliği içerisinde gelişti. Bu çıkışın benzerleri tarihte hep mucizevi olarak değerlendirilmiştir. Dünyada birçok ulusal kurtuluş hareketi ve ezilenler adına mücadele eden örgütler oluşmuştur. Halen de vardır. Bu anlamıyla söz konusu olan insanlık sürdürükçe devam eden bir arayış olacaktır. Ancak her çıkışın benzerlerinden ayrılan özgünlükleri görülmeden adil, objektif bir değerlendirme de yapılamayacaktır. Kürdistan'da Önder APO şahsında ifade edilen özgürlük çıkışının ve demokratik Önderlik gerçekliğini doğru bir temelde

Kürdistan'da öz yönetimin APOCU hareket öncülüğündeki gelişimi benzerlerinin özelliklerini biçimde ve özde taşısa da onu aşan nitelikler taşımıştır. Ortadoğu'nun peygamber hareketlerindeki tarz daha fazla hakimdir, bir kesim yada sınıfa hitap yerine toplumsal öncülük ve örgütlenme yönü daha fazladır.

olan tek yönü vardır ki bir grup hareketidir. Grup olmak kolektif olmak demektir. Aynı zamanda bu kolektif hareket sadece maddi ihtiyaçlardan dolayı bir araya gelen bir birleşim değil, inanç ve güvenin yani metafizik özelliklerin hiçbir umut ışığının olmadığı dönemde yoğunlaştığı bir zemindir. Bu anlamda kolektivizm insanların sadece bir araya gelerek iş yaptıkları bir tarz değildir. Duygu, düşünce ortaklığı, yoğunluğu ve bir amaca kilitlenme yaşanmaktadır. Birbiri içinde adeta eriyen tek vücut olabilen bir yönetim gerçekliğidir. Burada bir kişi bir toplum, bir toplum bir kişi olabilmiştir.

Kapitalist sisteme alternatif olduğunu iddia eden birçok siyasal sistemin sonuçta bu sistemin birer varyantı olduğunun anlaşılması ile birlikte demokrasi ve özgürlük mücadelelerinin ciddi bir bunalım yaşadığı göz önünde bulundurulursa APOCU öğretinin 21. Yy'da yaşadığı po-

kavramadan açığa çıkan gelişmeleri yorumlama çabaları yarım kalacak, pozitif bilimin penceresinden yapılan çözümleme çabaları hakikat yorumunu sakatlayacaktır.

Konuya giriş olması açısından Yönetim kavramı için bir tanımlama getirilebiliriz. Yönetim kavramının kelimenin içinde olan yön vermek fiilinden türediği açıktır. Bu kavramın içerik olarak iktidara konu olması devlet ve sınıflaşmayla ilgilidir. Yön vermenin kendisi bir bilinç, irade ve karar olayı olarak değerlendirilebilir. Ve her canlıda gözlemlenen bir husustur. Sinir merkezleri ve beyin biyolojik doğada buna tekabül eder. Toplumsal doğalar da biyolojik doğanın bağrında oluşur ve ilk var oluşları benzer süreçleri izler. Bu anlamda ilk toplumlardan günümüzdeki büyük organizasyonlara kadar yönetim olgusu var olagelmıştır. Klanlardan uluslaşma süreçlerine kadar bu böyledir.

Günümüze kadar yönetim olgusu yeni biçimler kazanmış ve iktidar güçleri tarafından istismar edilmiş olsa da toplumlar açısından bir ihtiyaç olmayı sürdürmüştür. Yönetim olgusunu canlılardaki bir karar mekanizması olarak değerlendirmek de mümkündür. Bir insan bedeni bile çeşitli algı biçimleri üzerinden ulaştığı bilgiyi, veriyi değerlendirerek kendisi açısından seçenek üretmeye veya karşısındaki seçenekler üzerinden karar veren bir yapılanmaya sahiptir. Bunun için kendisini yöneten bir yapısı vardır ve bu iradeli olmasının, özgür olmasının yani kendisi olmasının ilk şarttır.

Yönetim gerçekliğinin doğada ve insan toplumundaki yeri üzerine söylenebile-

Hayvan gruplarında bile kendi türünün dışında bir öncül seçme durumu yoktur. Aslanlar aslanı, ceylanlar ceylanı yani kendi türünün en gelişkinini ve yetkinini öncü olarak seçer. Bu durum insan toplumunda değişmiştir. İnsanlar biçimde insan olsa da toplumu kemiren bir kurdu, değerlerini paramparça eden bir canavarı baş yerine koymuştur. Bu durum doğada insan dışındaki var oluşlarda yoktur. İnsan gruplarının toplumsallaşması aşamasında aynı diğer var oluşlarda izlediğimiz bir gelişme seyri, oldukça doğal bir gerçekleşme olarak yaşanmıştır. Yani toplumu ayakta tutan, organize eden, dengeyi sağlayan, beslenme ve güvenlik ihtiyacını karşılayan bir yönetim durumunun varlı-

Günümüze kadar yönetim olgusu yeni biçimler kazanmış ve iktidar güçleri tarafından istismar edilmiş olsa da toplumlar açısından bir ihtiyaç olmayı sürdürmüştür.

cek çok şey var. Modern sosyolojide bu konu siyaset biliminin içinde yer bulmaktadır. Yönetim gerçekliğinin ele alınma biçimleri siyasal sistemleri belirler ve adlandırmalar buna göre yapılır. Yöneten yönetilen ayrışması sınıflaşmayla birlikte başlayan bir süreçtir. Ekonomi gibi, güvenlik ihtiyacı gibi toplumun yönetim ihtiyacının da istismar edilmesi uygarlık süreciyle başlar. Bu istismarı meşrulaştırmak için hakim sınıflar tarafından şimdiki kadar çok fazla şey yapılmış, bunu meşrulaştıracak her türlü bilim çalışmaları yürütülmüş, toplumun kendi kendisini neden yönetemeyeceğinin gerekçeleri oluşturulmuştur. Özne-nesne ikileminin toplumun anlayışında oturması için ve hatta toplumsal genlere yerleştirilmesi için ilahiyattan, fizik bilimine, insanın genetik yapısındaki eğilimlerden, psikoloji bilimine kadar işe koşurulmuştur. Bu şekilde toplumları egemen sınıfların idaresine ve yabancı güçlere muhtaç edecek ve kendisine bağlayacak yönetim sanatı geliştirilerek günümüze taşınmıştır.

ğü hep gelişme içerisinde olmuştur. Toplumsal ayrışmanın emek hırsızlığına ve sömürüye dayalı gelişmesine yani devletin çıkışına kadar da ağırlıkta gerçekleşen yönetim tarzı bu tarzdadır. Henüz alt üst gibi kavramların gelişmediği bu dönemlerde topluma öncülük eden bireyler her hangi bir ayrıma dayanmadan, farklılıklarını her hangi bir üstünlük biçimine dönüştürmeden varlıklarını borçlu oldukları topluma katılım gösteriyor, önünde duruyor, yanında yer alıyor ve her türlü fedakarlığı yapmaktan çekinmiyorlar. Özcesi yönetim gücü olmak bir ayrıcalık, üstünlük olarak şekillenmiyor. Bunun maddi zemini olmadığı gibi toplumsal ahlak başka türlüsüne de izin vermiyor. Bu süreç bin yıllarca sürmüştür. Buna bir darbe olarak gelişen sınıflı toplum başlangıçta oldukça marjinal ve sınırlı bölgelerde yaşanırken devletin kendisini kurumlaştırmasıyla birlikte günümüzdeki yönetici sınıfların ilk halleri açığa çıkmıştır. Bu alanda yaşanan uzmanlaşma ve yönetici olmanın avantajları fark edildikçe o

zamana kadar toplumun var oluşu açısından zorunluluk olmayan bir sınıf kendisini kurumlaştırmıştır.

Yönetim olgusu yöntem ile de ilişkilidir. Yöntemin kendisi ulaşılmak istenen amaç giderken hangi yol ve araçların tercih edileceğini belirler. Bu anlamda tek bir yönetim biçiminden değil kullanılan yöntemlerle bağlantılı olarak farklı yönetim gerçekliklerinden bahsedilebilir. Kullanılan yol ve yöntemlere bağlı olarak bir yönetimin iktidar eksenli bir çıkar grubu mu yoksa toplumları daha özgür yarınlara taşıyan bir demokratik yapı mı olduğuna karar verilebilir.

Kürdistan'da APOCU yönetimin ortaya çıkışı...

Kürdistan gerçekliğinde Kürtlere yönelik yürütülen kültürel soykırım gerçekliğinin farkına varmak öz yönetim anlayışının ortaya çıkması açısından önemli bir başlangıç noktası olarak ele alınabilir. Yokoluş sürecini 'doğal' bir yaşam biçimi olarak dayatılmasının farkına varma ve bunu adlandırma yani ifadeye kavuşturma dayatılan yaşam ve sistemden ilk kopuş noktasıdır. 'Kürdistan Sömürgeci' tanımlaması buna tekabül eder. Bu tespiti dayalı olarak, kendi öz gerçekliğinin üzerine yürümek ve Kürdistan'daki soykırım politikaları karşısında mücadeleye başlamak toplum adına bilinç yaratmak, irade göstermek ve eyleme geçirmek bu toplumsal yapıda öz yönetimi açığa çıkarma sorunudur. Kendisini hakim kılmış yabancı, sömürgeci yönetim anlayışını reddederek ve demokratik özgür yönetim çalışmasını açığa çıkarmak ile ilgilidir. İdealize edilen, arzulanan yaşam ancak toplumun kolektif iradesine ve demokratik yönetimine dayalı olarak gelişebilecektir. PKK'ye yönelik özel savaş kalemşörlerinin yıllarca dile getirdikleri 'bizden çocuklarımızı alıyor, gençlimizi alıyor' propagandası bu noktada anlaşılır olmaktadır. Ortaya çıkan yeni otorite çalınmış ve nesneleşmiş Kürtlüğü sömürgeci sistemden kopararak ortak bir hareket yaratmıştır. Bu anlamda PKK'de Kürdistan'da sömürgeci yönetim-

lere itiraz ederek Kürt halkı adına öz yönetim yaratmıştır. Kürdistan'da özgürlük mücadelesinin ilk çıkış noktası olarak bunu görmek gerekir.

Tarihte hep öz yönetim gerçekliğini açığa çıkarmış ve varlığını bu temelde korumuş olan Kürt halk gerçekliğinin 19. Yy'da gelişen milliyetçi saldırılar altında inkar ve imha statüsüne alınması, yürütülen politikalarla birlikte Kürtlere özgün bir soykırım sisteminin geliştirildiği gerçeği her varlıkta açığa çıkan öz yönetim arayışını Kürt halkı içinde de yaratmıştır. Kürdistan'da buna duyulan ihtiyaç ve beklenti oldukça yoğun olmuştur. Kürtler adına bir kaç cümlelerin bir araya getirilmesinin ortaya çıkardığı büyük hareketlilik bu bağlamda ele alınabilir. Sıklıkla örnek verilen Ahmede Xani'nin dizelerine burada da yer vermek isabetli olacaktır. Ehmede Xani 'bizim de Önderlerimiz olsaydı' demektedir. Bu anlamda APOCU çıkışın tarihsel zemininde halk adına hareket edecek, onun çıkarlarını savunacak, savunmasını gerçekleştirecek, yaşamını düzenleyecek bir yönetim arayışına oluşturulan bir yanıt vardır. Kürdistan gerçekleşen kolektif yönetim olgusunda, Önder APO şahsında ifadesine kavuşan ilk özellik olarak tarihsel kökleriyle buluşma ve sorunlara yanıt oluşturma arayışıdır. Günümüzde iktidar ve devlet adına hareket eden yönetici sınıflar tarihsel gerçekliklerinden kopuşu modernleşmenin, ilerlemenin bir gereği sayarken Kürt özgürlük hareketinin geçmişe yönelmesi, dağıtılmış da olsa toplum adına ne varsa bunları bir araya getirme çabası bir nevi kendisinden umut kesilmiş bir hastayı ayağa kaldırma savaşını yürütmek demektir. APOCU hareketin örgüt ve yönetim tarzına damgasını vuracak olan en temel özellik bu olmuştur. Bu temelde Ezilen bir halk hareketine öncülük edecek bir yönetim gerçekliğine ulaşmak için tarihsel gerçekliklerle yüzleşmenin yaşandığı, olumsuzluklar, çirkinlikler, yaşanmaması gerekenlere tavır alındığı gibi mücadeleyi besleyecek her türlü duygu ve düşüncenin de kendi kökleriyle buluştuğu söylenebilir. Dışarıdan

aktarılabilecek ideoloji ve eylem biçimlerinin tutmayacağı baştan anlaşılmıştır. Bu anlamda Kürt özgürlük mücadelesinde ifadesini bulan yöneticilik anlayışı dışarıdan taşınmamış, ilk zamanlarda yaşanan amatörlük ve belirsizlikler mücadele ortamında netleştirilmiştir. Varlığı tümden yok edilmemiş olsa da dağıtılmış olan, sayılan, kendisine karşı inancını yitiren bir toplumsal gerçekliği toparlama, bir araya getirme, inanç ve güven aşılama ve ayağa kaldırmanın kendisi yaratılışın kendisidir. Bunun nasıl gerçekleştiğinin öyküsü ise Önder APO'nun yaşam hikayesinin kendisi olmaktadır.

Kürt özgürlük hareketinin en temel özelliklerinden biri Önderlik hareketi olarak gelişmesidir. Bu durum birey-toplum ilişkisinin doğru anlaşıldığında ve sorumlulukları yerine getirildiğinde nelere muktedir olduğunu gösteren çok çarpıcı bir örnek teşkil etmektedir. Kimsenin adını bile duymadığı, Kürt toplumunun en zayıf bırakılmış, yoksullaştırılmış, güçsüz kesiminden büyük bir Önderliksel çıkışı gerçekleştirmek algılaması ne kadar zor olsa da ezilenlere umut ve inanç aşılamanın bir gerçekliktir. Bu konu o kadar etkileyicidir ki ne kadar okunsa yine de dersler veren öğretici bir kitap, tekrar tekrar bakıldıkça yeni anlamlar çıkartılan bir resim gibidir.

Kürt halkına dayatılan kültürel soykırım rejimi, bölgesel ve uluslararası dayanaklarıyla değerlendirildiğinde tarihin bu eski etnik yapısına uygulanan politikaların derinliği anlaşılabilir. Dünyanın başka bir yerinde bu derinlikte ve kapsamda bir savaş yürütülmemiştir. Savaş PKK öncesi başlayan ve Kürt toplumunu tüm hücrelerine kadar ele geçirmeyi, teslim almayı ve kendisi olmaktan çıkarmayı hedefleyen bir savaştır. Bu nedenle APOCU hareketi yönetim anlayışının merkezine bu toplumsal gerçekliğin savunmasını almıştır. Toplumun güçten düşürülmüş tüm dinamiklerini harekete geçirmek üzere bir öz savunma çalışması yürütmüş, yönetim gerçekliğinde tarihsel ve toplumsal değerleri koruma esas alınmıştır.

APOCU yönetim gerçekliğinin oluşmasında Kürt halkının içinde bulunduğu sömürge ve işgal koşulları, kültürel soykırım gerçekliğine karşı duruş büyük bir rol oynadığı gibi Kürt sorununun çözümü açısından içine girilen arayışın sosyalizm ideolojisi ile buluşması da toplumun ortak ve Komünal değerlerinin esas alınmasını açığa çıkarmıştır. Bilimsel sosyalizm ile açığa çıkan APOCU mücadele ve örgüt anlayışının sadece Kürt halkının kimlik sorununa değil ezilen insanlığın sorunlarına çözüm araması bir başka temel özelliği olmuştur. 'Partileşmek insanlaşmaktır' sloganını anlamlı kılan bu gerçekliktir. Başta Türkiye'li halktan olmak üzere çeşitli etnik kesimlerden APOCU kolektivitelerine katılma istemi ve kararlılığı bu şekilde yaşanmıştır. Haki Karer'in herkesten önce yatağını sırtlayıp Kürdistan'a doğru yola çıkışı ve yine Kemal PİR'in 'siz Türkseniz ben değilim' diye Diyarbakır Zindanlarında yankılanan sesi APOCU hareketinin insanca var oluşa yönelik açığa çıkardığı cevaplarda gizlidir. APOCU yönetim gerçekliği bu anlamda bir sınıf, bir ulus, bir cins ortaklaşması değil bunu aşan bir toplumsallığı hedeflemiştir. Kolektivizmi oluşturan ilkeler özgür kimlik, özgür öncülük, mülkiyetsizlik, sınıflaşmaya karşıtlıktır.

Bilimsel sosyalizmin APOCU yönetim anlayışına yansımaları;

Kürt halk gerçekliğinin uzun tarihsel süreç içerisinde kazanmış olduğu özellikler de Kürtler adına yürütülen özgürlük mücadelesinin karakterine bu şekilde yansımıştır. Toplumsal yaşamın ilkelerini oluşturarak insanlığın var oluşunda belirgin bir yer alan bu halk kültürünün örgütlü bir halk gerçekliği haline gelmesinde sosyalizm mücadelesi belirleyici olmuştur. Kapitalizmin tüm halklara karşı yürüttüğü kırım rejimine başka şekilde cevap olunamayacağı açıktır. Kapitalizmin milliyetçi, dinci, cinsiyetçi ve bilimci yaklaşımları Kürdistan gerçekliğinde sonuç alamayacağı gibi Kürdistan halkının başta Kapitalist mo-

dernist sistemin saldırıları olmak üzere devletçi iktidarcı uygarlık gerçekliği karşısında demokratik özgür bir yaşam için ayağa kaldırmak mümkün olamazdı. Bu anlamda APOCU felsefe mücadelesini sınıflar ya da uluslar arası bir mücadelenin ötesine taşıyarak modernite ve toplumsal gerçeklik arasındaki evrensel bir gerçekliğe ulaştırmıştır. Günümüzde Kürt halkının bölge halkları ve dünya insanlık ailesi içerisindeki konumunu belirleyen gerçeklik de bu olmuştur.

APOCU hareketin şekillendiği süreç dünyada ve Türkiye’de sol ve sosyalist mücadelelerin hamle yaptığı bir süreçtir. Yine birçok ülkede ulusal kurtuluş savaşları sosyalist cephenin desteği ile önemli sonuçlar almıştır. Ezilen sınıflar adına oluşturulmuş olan sosyalist öğretisi, ezi-

inde çok yoğun bir sınıf savaşımını yürütmüştür. APOCU yönetim anlayışı bu anlamda yönetilmeyi bir alışkanlık olarak benimsemiş bir gerçekliğe yönetim gücü olmayı öğretmiştir. Önder APO’ya ‘sen kuru ağacı yeşertmek istiyorsun’ diyen yaşlı insanın işaret ettiği böylesi bir toplumsal gerçekliktir.

APOCU hareketin yönetim çizgisinde bilimsel sosyalizmin ilkeleri belirgin bir biçimde yer almış, yürütülen mücadelede kılavuz olmuştur. Belki de hiçbir harekette sosyalizmi kavramak ve bunu pratiğe geçirmek için bu denli bir çaba harcanmamıştır. Yakın tarihi açısından her hangi olumlu bir mirasa dayanmayan, var olan olumlu değerlerin ise gözden düşürülerek etkisiz kılındığı bir toplumsal yapı içerisinde gelişen bir hareket olması

APOCU hareketin yönetim çizgisinde bilimsel sosyalizmin ilkeleri belirgin bir biçimde yer almış, yürütülen mücadelede kılavuz olmuştur.

len ulusal gerçekler açısından da büyük beklentiler yaratmıştır. Türkiye’nin yarı sömürge bir ülke olduğu gerçekliği ‘tam bağımsız Türkiye’ sloganını başat haline getirirken Türkiye içerisindeki inanç gruplarını, etnik farklılıkları, sınıfsal çelişkileri öne çıkarmış ve Türkiye toplumunun tüm dinamiklerinin hareket geçtiği bir süreç olmuştur. Bu dönemde kendisini tanımlamaya çalışan APOCU hareket bilimsel sosyalizmi kendisine rehber edinmiştir. Sosyalizm adına yürütülen aydınlanma çalışmaları döneminin en gelişkin çözümlenmelerini sunarken içinde taşıdığı tüm eksikliklere rağmen yeni bir yaşamı müjdelemiştir. Kürdistan toplumunun ezilen kesimlerine seslenen ve üyeleri de büyük ağırlıkta Kürt toplumunun ezilenlerinden oluşan bu hareketin sömürgeciliğe karşı yürüttükleri özgür kimlik savaşımı özgür yaşam, ilişki, toplum anlayışıyla evrensel bir ideolojik çıkışa dönüşmüştür. Bu anlamda kendi

nedeniyle birçok zorlanma yaşanmıştır. Başlangıçta ezbere ve dogmatik olsa da bilimsel sosyalizmi sadece biçimde değil özde kavrama, bunu tarihsel değerleriyle buluşturarak yeniden yorumlama, özgünlüklerini karşılaştırmadan güç haline dönüştürme ve sosyalizmi de dogmatik yorumlarından kurtararak onunda gelişim süreci içinde olduğu temelinde ele alarak katkı sunmaya çalışma oldukça belirgindir. APOCU yönetim olma, toplum adına iradeleşme ve kendini karar gücü haline getirme sosyalizmin ilkelerini özümseyerek Kürt toplumsal gerçekliğinin tarihsel toplum yönünü açığa çıkarma temelinde gelişmiştir.

Kürdistan gerçekliğinde başka bir çizginin halk ve ezilenler adına başarılı olma şansı yoktur. İşbirlikçi, dış güçlere dayalı, dar sınıf çıkarlarını esas alan siyasi oluşumların Kürdistan’da sömürgeciliğe karşı bir harekete geçme ne niyetleri ne de güçleri olabilir. Yine Kapitalist moderni-

tenin nesnesi haline getirilerek her türlü kullanıma açılması, bir halk olarak kadın gibi toplumların en alt düzeyinde tutulan gerçekliği demokrasi ve özgürlük mücadelesini yürütmeyi hem gerekli hem zorunlu kılmıştır. APOCU hareketin yerelden evresele taşınan öncülük yapma gerçekliği bir tercihten öte insanca yaşamanın ve var olmanın mecburiyetini de taşımıştır.

APOCU hareketin Kolektif yönetim anlayışına en önemli katkılardan biri de kadınların eşit katılımını sağlamasıdır. Toplumsal eşitsizliğin, adaletsizliğin, sınıflaşmanın, emek sömürsü ve nesneleştirilenin en saf hallerinin yaşandığı kadın-erkek ilişkilerine dayattığı özgürlük düzeyi sosyalizmi yani Komünal kolektif yaşamı ilk kez yaşanabilir bir mesafeye getirmiştir. Kadının eşit düzeyde öncü-

mek öncülük ihtiyacını ortaya koyar. Bu halkların kendisine yol gösterecek, gelişmesinin önündeki engelleri kaldıracak ya da hedef haline getirecek bir kolektif akla ihtiyacı vardır. PKK Önder APO şahsında toplumun bu ihtiyacına yanıt olmuştur. Önder APO Kürt halkının kolektif aklı, yüreği ve refleksini oluşturmuştur. APOCU yönetim anlayışında değerlendirilebilecek öncelikli husus budur. Hiçbir Önderlik kendi toplumsal gerçekliği içerisinde bu kadar erimemiştir. Bu erime bir yok olma, silinme değil toplumsal yapıdaki tüm olguları kendisinde sorunsallaştırarak çözüme ulaştırma gerçekleşmiştir. Önder APO bu durumu PKK'nin bünyesinde de yürüterek yeni ve özgür toplumu öncelikle bu çelişki ve çatışma içerisinde çıkarılmıştır. Benim diyeceği hiçbir şeyi kalmadığı gibi

APOCU hareketin Kolektif yönetim anlayışına en önemli katkılardan biri de kadınların eşit katılımını sağlamasıdır.

lüğünde yer almadığı hiçbir hareket özgür ve demokratik bir yaşamı gerçekleştiremeyeceği gibi toplumsal değerlerin ağırlıklı bir kısmının yaratıcısı olan kadını dışılayan bir kolektivizm demokratik sosyalist yaşamı açığa çıkaramayacaktır. Kadının kendi kimliği ve özgün örgütlenmesi temelinde katılım gösterdiği APOCU yönetim gerçekliği erkek aklı ile şekillenen uygarlık kalıplarını, yaşam formlarını, ölçü ve değer yargılarını yıkmaktadır.

Sınırlı düzeyde de olsa dikkat çekmeye çalıştığımız bu gerçeklerin Kürdistan özgürlük mücadelesinde nasıl bir yönetim gerçekliğine dönüştüğüne biraz daha somut bakmak gerekirse;

1- Her ne kadar insanlığın doğuşuna beşiklik etmiş bir coğrafya olsa da uygarlığın gelişimi ve son yy. larda kapitalist modernitenin politikaları altında parçalanmış, kendi değerlerine yabancılaşmış bir coğrafyanın içinde, varlığı inkar edilen, üyelerinin bile kendisi olmaktan kaçtığı bir halk gerçekliğine sahip olmak de-

toplumun tüm değerlerini kendi şahsında buluşturmayı başarmış bu anlamda var olan ve yaşaması gereken olumlulukları, güzellikleri 'beninde' ayakta tutmuştur.

2- APOCU yönetim anlayışı insanlığın gelişim süreçlerinin sağlam ve doğru bir analizini geliştirerek şekillenmiştir. Kolaycı olmamış, değerleri açığa çıkardığı gibi bu değerlere sahip çıkmayı ve saygılı olmayı bilmiştir. Zor koşullarda açığa çıkan bir hareket ve yönetim olarak açığa çıkan ve ulaşılan hiçbir birikime ucuz ve sıradan yaklaşmamış, sistemden koparılan her insan, duygu, düşünce, maddi değerlerin tümü emek hareketi olma esasları üzerinden ele alınmıştır. Bu anlamda bireyci, maddiyatçı, kendisine mal eden, üzerinde yaşamak isteyen her yaklaşıma karşı tutum alınmıştır. Kolektif bilinç ve akıl kadar tüm gelişmeler topluma mal edilerek sosyalizmin özüne de biçimine de bağlı kalmayı bilmiştir.

3- APOCU hareketin bir grup hare-

keti olarak gelişmesi kolektif bir çalışmayı esas aldığı en temel göstergesidir. Kürdistan özgürlük hareketinin çıkışını ve Kürt halkı adına düşünce yaratarak bunun pratikleştirilme sürecini Önder APO'nun yaşamından ve mücadele gerçekliğinden ayırıştırmak mümkün değildir. Eğer APOCU yönetim gerçekliği incelenen bu Kürdistan'da gerçekleşen Önderlik gerçekliğinden ayırıştırmak hem yanlış hem de çarpıklaştırıcı bir rol oynayacaktır. Çocukluğundan itibaren grup kurma ve arkadaş yaratma arayışının olduğunu biliyoruz. Bu durum var olan toplumsal gerçekliği reddedise ve kendi toplumunu kurmaya varan bir sürece dönüşecektir. Bu anlamda kolektivizm yani bir nevi ortaklar hareketi tarzında gelişmiştir. Kolektif olma toplumcu olmanın yani sosyalist olmanın en temel özelliğidir. Yaşamın kendisi kolektif temelde gerçekleşen bir olay olduğuna göre örgütlenmek Kürdistan'da yeni özgür yaşamın tek vazgeçilmez ilkesidir.

4- APOCU düşüncenin kendisini bir Parti olarak örgütlemesi Kürdistan'da kolektif ve örgütlü duruşun kendisidir. Partileşme, birbirine yabancılaştırılan bir toplumu, temel ilke ve amaçlar etrafında bir araya getirme ihtiyacından doğmuştur. Parti kolektif bir emek hareketidir. Kazanılan bir insan da, en küçük maddi değer de bu parti etrafında bir araya gelmiştir. Kürdistan'ın parçalanmış coğrafyasını bir araya getiren, dağıtılan ruhları buluşturarak birlik ve beraberlik duygusunu yaratan bu partileşme gerçekliğidir. PKK olarak APOCU dünya görüşünün partileşmesi olmazı olur kılan bir rol oynamış, tek tek bireyler halinde en güçsüz ve çaresiz konumda bulunan toplum zafer ve başarı çizgisini yaratmıştır. Önder APO'nun esas gücü örgütlenme, bir araya getirme, birlikte hareket etme gücüdür. Tarihin gördüğü en büyük örgütlenme hareketlerinden biri PKK öncülüğünde gelişirken bunun kaba zor ve küçük çıkarlar etrafında geliştiğini düşünmek ya da dilendirmek kolektivizmden de sosyalizmden de hiçbir şey anlamamak demektir.

APOCULUK çıkışından günümüze kadar kolektif bir çalışmanın sonucu olarak sadece Kürdistan'ın değil Ortadoğu'nun ve giderek dünyanın gündemine girmiş ve kendisini demokratik modernite kuramı çerçevesinde alternatif haline getirmiştir.

5- Toplumsallığın gücünü bilimsel temelde değerlendirerek Kapitalist sistemin dayattığı bireyci yaşam felsefesine karşı APOCU hareket açığa çıkardığı öncülük ve yönetim gerçekliğinde güçlenen toplum güçlenen bireydir gerçekliğine ulaşmış, tarihin gördüğü en görkemli kişilikleri açığa çıkarmıştır. Köle ve kendisine dair düşüncesiz kılınmaya çalışılan Kürt gerçekliği, özgür insan gerçekleşmesine doğru önemli adımları atmıştır. İnsan aklının alamadığı eylemler, büyük fedailik gerçekliği açığa çıkmış, evinde, okulunda, yaşadığı sokakta sesi çıkmayan bireyler bu kolektif emek ortamında kendisini yeniden tanımlamıştır. Bireylere bu cesareti ve gücü veren PKK ortamındaki kolektivizmdir. Kendi başına kaldığında güçsüzleşen bireyler PKK'nin yarattığı yoldaşlık gerçekliğinde ortak ve eşit yaşamla ayağa kalkmıştır. Kolektivizmin gücünü ve ne kadar yaratıcı olduğunu gösteren eşsiz bir örnektir PKK gerçekliği.

6- Yönetim anlayışında kolektif çalışma ilkeleri temelinde örgütlenme geçerlidir. Bireylere bağlı çalışma anlayışına karşı yoğun bir mücadele kadar her bireyin birlikte çalıştığı yoldaşlarıyla başarılı olabileceği gerçekliği üzerinde en fazla yoğunlaşılan konu olmuştur. Önder APO bundan otuz yıl önce yani 1985 yılında yaptığı değerlendirmede 'Tüm arkadaşlara birbirlerinin içinde erimelerini, kolektif irade ve çalışma tarzını her türlü çalışmaya hakim kılmalarını, en sağlam unsurdan en şüphelisine kadar herkesle çalışmasını bilmelerini, doğru bir örgüt ve çalışma anlayışıyla proleterya önderliğini yenilmez kılmak için bu işe tüm benliklerini vermeleri gerektiğini söylüyoruz' demektedir. Bu değerlendirmeden de anlaşılacağı gibi PKK'de kolektivizm tüm çalışmaların esasında yatar. Bireylerin değil birimlerin ve komitelerin karar gücü

olması, yapılacak çalışmalara birlikte karar verilmesi ve sonuçlarının yine beraber değerlendirilmesi vardır. Bu tarz çalışmanın birey iradesini yadsımadığı aksine güçlendirmektedir. Yine herkesin gücünü ortaklaştırdığı için yeteneklerin açığa çıkmasını da beraberinde getirir.

7- Apocu yönetim tarzında her bireyin kendisini aynı tarzda katılımı esas değil herkesin gücü, yeteneği oranında katılımı geçerlidir. Toplumsal gerçekliğin çeşitliliği ve zenginliğinin farkında olarak katılım biçimlerinde aynılığı dayatmak yoktur. Aynılığı ve benzeşmeyi dayatan kapitalist sistemdir. Çok çeşitli ve farklı ortamlarda şekillenen bireyleri aynı yarışa sokan ve benzeşmeyi böylesi bir rekabet ortamında gerçekleştiren sistemin insan

gütlenmelerde bu mekanizmayı harekete geçiren büyük şef, patron anlayışını hakim kıldığı gibi örgütlenme içinde yer alan birey ve birimleri nesneleştirmeyi beraberinde getirmiştir. APOCU hareket bu yaklaşıma karşı her zaman mesafeli olmuştur. Bu anlamda partide kolektivizmi yaratan en önemli konu organik, canlı ilişki anlayışıdır. Önder APO'nun PKK'yi tanımlarken yaptığı benzetmeler bu konuda dikkat çekicidir. Bir çocuğa, genç kız ya da delikanlıya benzetmesi bir insan bedenindeki bütünlüğün hareket içinde geçerli olduğuna işaret etmektedir. Bu durum parti içinde yöneten yönetilen ilişkisini aşmayı yani sistemin hakim felsefesi olan özne nesne ilişkisinin aşılmasına yönelik atılan büyük

PKK'de yöneticilik kavramından çok öncülük kavramı geçerlidir. Bu durum kavramın yarattığı çağrışımlarla ilişkilidir. Uygarlığın felsefesi hep ikilemler üretmektedir. Yönetici kavramı yönetilenler kavramını çağrıştırmaktadır

ve örgüt modellerine karşı her bireyin özgün yetenek ve gücünü açığa çıkararak, bunu ortak amaca yönlendiren bir örgüt ve yönetim modelini geliştirmiştir. Bununla birlikte her insanın bir mikro evren olduğu gerçeğinden hareketle çok yönlü gelişimi ve katılımını hedeflemiştir. Bu yaklaşım potansiyel halinde olan ve açığa çıkmayan yönlerin yaşamsallaşmasına yol açmaktadır.

8- Klasik Marksist Leninist parti modelini esas almışsa da bu parti modelini geliştirme ve hayata geçirmede ciddi katkıların yapıldığı söylenebilir. Bu konuda en önemli gelişme mekanik ilişkiden organik ilişkiye geçiştir. Parti ve örgüt modelleri söz konusu olduğunda çağın hakim bilgi düzeyinin mekanik bir örgüt anlayışına yol açtığı söylenebilir. Alttan üste, üstten alta saat gibi işleyen modeller esas alınmıştır. Benzer yaklaşım büyük bir makine gibi ele alınan toplumsal ör-

bir adımdır.

9- PKK'de yöneticilik kavramından çok öncülük kavramı geçerlidir. Bu durum kavramın yarattığı çağrışımlarla ilişkilidir. Uygarlığın felsefesi hep ikilemler üretmektedir. Yönetici kavramı yönetilenler kavramını çağrıştırmaktadır. Anlaşıldığı üzere burada özne-nesne ikilemi sürmektedir. Bu APOCU hareketin hedeflediği bir örgüt ve ilişki düzeyi değildir. Bir memur gibi, işçi gibi, bir aşiret reisine bağlanır gibi yani köleci, boyun eğmeci katılım biçimlerine kapalı olan hareket içinde bazıların değil üyelerinin tümünün yönetici vasıflar kazanması önemlidir. Bu anlamda APOCU hareket bir öz yönetim gerçekliği olarak kendisini tanımlamış, kadrolaşma gerçekliğini bu esasa göre şekillendirmiştir. PKK'de kadro olmak demek yönetim olmak demektir. Önder APO bu konuda yanlış anlayışlar olduğuna dikkat çekmiştir. "Önde gelenleri de dahil, bir çok

arkadaşımızın "Ben bir sempatizan ve hem de bir asker gibi çalışacağım" dediklerini duyuyoruz. Bu tip arkadaşlarımıza diyeceğimiz şey şudur: Böyle basit birisi olarak kalmak ve hem de bir asker olarak çalışmak istiyorsanız Türk ordusuna gidin, askerlik orda yapılır. PKK'de Parti militanlığı vardır, Parti militanlığı ise bir askerlik, ya da sempatizanlık değildir. Yetkisi, otoritesi ve görevleriyle çok kapsamlı bir görevdir' tespitini yapan Önder APO 'ben hizmette birinciyim' demiştir. Sosyalizmin eşit ve özgür yaşam ve ilişki düzeyini hedefleyen bir hareket açısından bu hassasiyet özenle korunmuştur. Ancak bu öz yönetim gerçekliğini yadsımamaktadır. Emek ve fedakarlığıyla, bilinç ve ustalığı ile öncülüğü gerçekleştirenler yetkili ya da değil yönetim gerçekliğine yanıt oluşturmuş demektir.

10- PKK hem herkesin benim dediği hem de kimsenin benimdir diyemediği bir harekettir. Herkesin kendisini hem APOCU hissettiği hem de APOCU olamadığı bir durum yaratmıştır. Kolektivizmin yarattığı bir sonuç olarak görülebilecek bu durumun felsefi olarak hakikat yorumuyla ilişkisi vardır. Hakikatin bir bütün olduğu yargısı hemen herkesi kucaklayan bir anlayışı yaratmıştır. Alt üst ilişkisine bu yansıdığı gibi yaşanan tüm sorunlardan da ortaya çıkan tüm gelişmelerden de herkes kendisini sorumlu görmeyi ve güçlenmeyi esas almıştır. Bu anlamda tamamlayıcılık ilkesi geçerlidir. Kolektivizm sorumluluk duygusuyla gelişebilecek bir durumdur. Bireyciliğe teslim olmuş olanların kolektif temelde çalışabileceğini ve uyumlu bir katılımı sağlayabileceğini düşünmek yanlıştır. Bunun için küçük gibi görülen bir çalışmadan büyük kapsamlı çalışmaların sorumluluğunu almaya kadar aynı çalışma ahlaki ve bilincinin pratikleşmesi gerçekleşmiştir. Nicelikten çok niteliğin öne çıktığı bir durum söz konusudur ve bu durum her düzeydeki katılımı aynı anlamda birleştirmektedir. Hakikat birdir anlayışı çok çeşitli ve zengin bir var oluşu birleştirerek harekete geçirebilmektedir.

11- Apocu hareket kadar dünyada başka bir hareket yoktur ki toplantı ve teknil düzenini geliştirmiş olsun. En zor savaş koşullarında ve saldırı altındayken bile toplantılarını yapmıştır. Toplantılar, konferans ve kongreler kolektif çalışmalardır ve demokratik katılımın gerçekleştiği zeminlerdir. Bu anlamda iç işleyişinin biçiminde de demokratik komünalizm ve kolektiflik özenle korunmuştur. Yürütülecek politikaların belirlendiği bu zeminler birinci derecede yönetme gücünü temsil etmiştir. Dönem çalışmalarını yürütecek yönetici kadrolarını da bu zeminlerde demokratik şekilde seçmiştir. Çeşitli düzeylerde görev alan her birey topluluk adına görev yapmış ve topluluğun aldığı kararları uygulamaktan yükümlü olmuştur. Demek ki demokrasinin en saf hallerinden birisi APOCU yönetim gerçekinde hayata geçirilmektedir. Buna ne bireyler ne de çeşitli sınıfsal eğilimdeki kesimler direnebilmişlerdir. Eğitim çalışmaları da kolektif yönetim anlayışının geliştiği, uygulandığı alanlardır. APOCU hareket içerisinde eğitim ortamları teorik bilgilenme yerleri olmadığı gibi ortaklaşmanın en fazla geliştiği, düşünce birliği, duygu birliği ve davranışların şekillendiği alanlardır. Bu durum topluluğun gücüyle orantılıdır. Eğitim ortamlarının değişim ve dönüşüm yeri olması bu biçimde gerçekleştiği gibi kişilik sorunlarından, pratik görevlerde açığa çıkan yetersizliklere kadar gelişmenin önündeki engellerin tartışılarak ortak çözüm yollarına ulaşıldığı alanlardır.

En büyük yönetim benim diyelim, benim de durumum ortada. Nedir o da? Ayağa kalkan insan, düşünce patlaması, irade keskinliğine kalkan insan demektir. Yönetim budur. Genelde PKK'yi ben yürütüyorum. Bunun nasıl bir yönetim olduğunu da anlamak istemiyorsunuz. Anlasaydınız, küçük bir birim içinde yönetim gücünü gösterebilirdiniz.

